

Orienteeraja

nr. 5/82

november 2004

Ratta-o
WRE-sarja
võit Eestisse

Multisport:
Estonian Extreme Event III etapp

MM-Võistlused
orienteerumisjooksus

Orienteeruja

nr 5 (82)
november 2004

PRINTCENTER

TRÜKIB
ORIENTEERUJAT

Orienteeruja 5/82
oktoober-
november 2004
Eesti Orienteerumislidu
perioodiline väljaanne,
ilmub aastast 1994
Väljaandja:
EESTI ORIENTEERUMISLIIT
<eol@orienteerumine.ee>
www.orienteerumine.ee

Regati 1, 11911 Tallinn;
a/a 221002100295
Hansapank; tel/faks
6398681
Peatoimetaja: Jürgen
Einpaul, Tamme tee 4,
Aaviku küla, Rae vald
75301, Harjumaa; tel
6034515, 56450571,
faks 6034516,

<jyrgen@treenet.ee>
Esikaas: Margus Hallik,
foto Harry Veide
Kolleegium: Sixten
Sild, Maret Vaher, Ruth
Vaher, Mihkel Järveoja,
Monika Järveoja
Orienteeruja üksik-
müük: Mati Poom —
Tallinnas, Põhja-Eestis ja

suurematel üleriigilistel
võistlustel; Tiina Oras —
Tartu neljapäevakutel;
üksikuid numbreid saab
osta ka EOLI kontorist
Pirita Regati 1
Orienteeruja
üksiknumbri hind
30 kr

+

SISUKORD

KoKu jooks.....	14
Dr O-Trops.....	16
Eesti o-kultuurist Rogaini MM.....	17
2005.a kalender- plaani projekt.....	20
Suunto Games.....	30
Keskonnaveerg..	31
Estonian Extreme Event III etapp.....	32
Noored Käärikul laagris.....	34
EOL otsused.....	38
EMV tavarajal.....	39

O-jooksu MM Rootsis: Suurepärase publikuetendus

Järgmise numbriga kaastööde viimane tähtaeg: 30. november 2004. a

presidendi veerg

Kuidas Rootsis kongressi peeti

Leho Haldna
EOL president
30.10.2004

FOTO: HARRY VEIDE

Rootsi linn Västerås võõrustas järjekordset orienteerumise MM-võistlust. Alates 2003. aastast toimuvad maailma-meistrivõistlused igal aastal, mistõttu kohustusid esmakordselt IOF Kongress ja orienteerumise MM-võistlused. Kogu programm oli pikk ja tihe ning Rootsi-reis kestis kokku 10 päeva. Seoses olümpiamängudega augustis olid võistlused toodud septembrisse. Kuna paljudel orienteerujatel olid suvepuhkused peetud ja ilmselt töö tõttu ei pääsetud pikaks ajaks Rootsi, kogunes IOF kongressile varasemast erinev seltskond.

Kongressi kõige kuumem teema oli orienteerumise MM-võistluste korraldajate valimine. Valiti 2008. ja 2009. aasta korraldajaid. Taotlejateks olid Prantsusmaa, Ungari ja Tšehhi. Prantslased soovisid seda võistlust saada väga kaalukate jõududega. Peeti ohtra veiniga vastuvõtt, kohal oli nende olümpiakomitee president(!). Kuid salajase hääletuse tulemusena võitsid 2008. a. korraldusõiguse tšehhid ja aasta hiljem toimub MM Ungaris. Selline lahendus oli vähemalt mulle täiesti ootamatu ning arvan, et ala arengule mitesoodne. Toimuvad ju 2007. a. MM-võistlused Ukrainas. Kõigi kolme Kesk-Euroopa riigi maastikud on suhteliselt sarnased ja edukas osutuvad seal sama tüüpi orienteerujad. Rajad tulevad kiired, kohati suurte kõrguste vahedega ja suhteliselt vähetehnilised. Senine praktika on näidanud, et meie koondise enamik ei ole sellisel maastikutüübil konkurentsivõimeline. Küll aga on siin kodu kõik keskeurooplased, kelle alistamine Skandinaavia maastikutüübil on meile

jõukohane. Kui tahame neil aastatel pildile jääda, tuleb juba täna alustada tõsist tööd oma jooksvõime oluliseks parandamiseks.

Kongressiga lõppes ka minu kaheaastane volituste periood IOF nõukogu liikmena. IOF nõukogusse kuuluvad 9 liiget — president, 3 asepresidenti ja 5 liiget. Otsustasin veelkord kandideerida IOF nõukogu liikme kohale, sest rahvusvahelistes organisatsioonides liiguvad asjad aeglaselt. Kui tahad oma otsuste tulemusi näha, tuleb vähemalt 4-aastane periood vastu pidada.

Sseekordsed valimised olid äärmiselt pingelised, sest toimus võimuvahetus kõrgemal tasemel. Uueks IOF presidendiks sai ainuke kandidaat — rootslane Ake Jacobson, kes vahetas välja Suurbritannia esindaja Sue Harvey. Kolme asepresidendi kohale oli neli kandidaati ja valitaks osutusid Hugh Cameron (Austraalia), Marcel Schiess (Sveits) ja Edmond Szechenyi (Prantsusmaa). Viiele liikme kohale oli 8 taotlust. Arvestasin eelnevalt, et konkurentidest saavad kõige rohkem hääli jaapanlane ja bulgaarlanna. Jaapanlane sellepärast, et järgmised MM-võistlused on Jaapanis ning bulgaarlanna sellepärast, et ta on ainuke naiskandidaat.

Isiklikke kahtlusi valimisedu suhtes suurendas see, et kongressile eelnenud päeval laskis sama seltskonnaga toimuv IOF seminar põhja minu poolt algatatud liikmemaksureformi. Viimase mõtte oli leida objektiivne alus liikmemaksu suuruse määramiseks. Täna näiteks maksab Venemaa sama palju liikmemaksu kui

Eesti ja Slovakkia meist 2,5 korda vähem! Ja mingit mõistlikku põhjendust sellele pole!

Diskussioon antud teemal võttis küllaltki terava tooni ja mulle oli üllatus näha arenenud majandusega Kesk-Euroopa riike võitlemas nende elatusaset arvestades tühiste summade eest. IOF liikmemaksu suurus on samas suurusjärgus ühe inimese kuupalgaga nendes riikides. Tagantjärele tundub, et kongress ei seostanud seda projekti minu isikuga või hindas hoopis aktiivsust midagi ette võtta.

Hääletustulemused üllatasid mind positiivselt, sain jaapanlase Shin Murakoshi (33 häält 35-st) järel teise tulemuse 30 häälega 35-st. Valituks osutusid veel Jordanka Melnikliyska (Bulgaaria), Brian Porteus (Suurbritannia) ja Jan-Erik Krusberg (Soome). Välja jäid Venemaa, Iirimaa ja Austraalia esindaja.

Arvatavasti mõjutas hääletustulemusi mulle positiivses suunas see, et kõhnema rahakotiga riigid olid kongressile saatnud MM-il osalenud võistkondade esindajad või treenerid. Paljudega olin ise koos võistelnud ja nad olid ka käinud meil korraldatud võistlustel. Tänu õnnestunud korraldatud rahvusvahelistele võistlustele on meie maine orienteerumismaailmas kõrge ja see aitab ka valimistel edu saavutada.

Kongressile järgnenud nõukogu koosolek jagas ka tööülesanded liikmete vahel. Mulle usaldati tõsisem tegelemine suusaorienteerumise probleemidega.

JÄRGMISES NUMBRIS:

- Rattaorienteerumise maailmameistrivõistlused kangurudemaal
- Multisport — seekord otse keset Helsingi südalinna ja Lätimaa tihnikutes
- Vörsast väljas Ingrid Kala
- Uudiseid EOL üldkogult

...ja palju muud

MM 2004 Västeråsis — meeli

Viimase kolme aasta jooksul toimus juba teine MM-võistlus meile geograafiliselt väga lähedal, kuid sellegipoolest Eestist totaalset erineval maastikul. Nii 2001. aasta MM-il Soomes Tamperes, kui ka tänavusel MM-il Stockholmist vaid sajakonna kilomeetri kaugusel paiknevas Västeråsis joosti kaljuse ja kivise aluspõhjaga maastikul, mis on kohati väga detailiderikas.

EESTI ORIENTEERUMISLIIT TÄNAB TOETAJAJD

Kultuuriministerium

... JA KOOSTÖÖPARTNEREID

Sixten Sild

Eestlastel ja teistelgi mittedandinaavlastel kulub reeglina vähemalt hooaeg või paar seal kandis tihedat harjutamist ja võistlemist, et töö kaardiga ja kividel liikumine laabuma hakkaksid. See asjaolu tuli ilmekalt esile ka kohe MM-i avapäeval, **TAVARAJA EELJOOKSUDES**. Igal riigil oli individuaaldistantidel võimalik välja panna kolm sportlast ning finaali pääsuks oli vaja jõuda 15 parema sekka ühes eeljooksus kolmest. Suhteliselt pikad rajad tavaraja eeljooksudes (meestel 11 ja naistel 6,9 km) eraldasid terad korralikult sõkaldest. Soome, Rootsi ja Norra esindajate madalaim koht kuue eeljooksu peale kokku eeljooksudes oli viies... Ka mittedandinaavlaste seas oli häid jookse teinuid, kuid peaaegu kõik nad on läbi teinud „pikaajalise kohanemiskursuse“ mõnes Rootsi, Soome või Norra klubis. Meiegi parim, **Olle Kärner**, kes sai teise koha oma eeljooksus, on mitu aastat jooksnud ja harjutanud Norrtälje klubis OK Roslagen, mille „mängumaad“ asuvad naabermaakonnas. Hea rütmi kohe kätte saanud, tegi mees oma esimese jooksu sellel MM-il masinliku korrektsusega, väike

Sixten Sild (treener-esindaja)

haarav põnevusetendus!

aps tuli sisse vaid eelviimase punktiga, mis sai komistuskiviks paljudele. Kindlalt tüürisid finaalkohale ka siinkandis lapsena üles kasvanud **Tina ja Jan Olm**. Kohad oma eeljooksus vastavalt 8. ja 12. Kaheteistkümnendana sai edasi ka **Kirti Rebane**, kuid selgelt jäid finaaliuksele **Marek Nõmm** ja **Annika Rihma**. Mõlemad on meie koondises just need, kel kõige vähem Rootsi maastike kogemust. Kui Marek oli pidevalt ebakindel ja liikus rohketel väiksemate vigadega, siis Annika kaotas juba esimese punkti piirkonnas järje nii käest, et kulutas selle leidmisele üle viie minuti enam aega kui konkurendid. Varsti lisandus veel teinegi taoline aps ning tulemuksiks jäi eelviimane koht eeljooksus.

Tavaraja finaaliuks olid tiitlivõistluste kohta ebatavaliselt „laialt lahti“ — ühes meeste jooksudest pääseti edasi veel enam kui 11 minutilise kaotusega, ühest naiste jooksust saadi aga finaali isegi üle 17-minutilise kaotusega! Ja seda 6,9 km pikkusel suhteliselt lihtsal rajal! Ilmekas näide sellest kui keerulised on üks tõsine rootsi maastik ja selle kujutis paberil mittekandinaavlastele.

Veelgi iseäralikum oli aga **LÜHIRAJA EELJOOKSU** maastik — väga väikeste kõrguste vahedega (valdavalt all 10 m), kuid rohketel detailidega ning tihti taimestiku tõttu piiratud nähtavusega. See tekitas probleeme ka põhjamaalastele endile — meestest oli nende nõrgimaks

kohaks 11. ja naistest jäi üks norralanna isegi finaalist välja! Vigu tegid peaaegu kõik ja edukad olid need, kes kiiresti kohanesid, ja „käsipidurit peal hoides“ enam-vähem puhtalt läbi tulid. Selline taktika tõi edu ka meie Ollele ja Marekile, kes lõpetasid oma jooksudes vastavalt 5. ja 11. kohaga, kaotades 4,7 km rajal esimesele kohale 2.10 ja 5.43.

Meie kolmest naisest olid väga edukas lühirajale ja sprindile keskendunud **Anu Annus**. Juba esimeses punktis sai ta kätte valitseva Euroopa meistri lühirajal ja mitmekordse maailma-meistri **Hanne Staffi**, kes oli „ujuvate pinnavormidega“ piirkonnas kindluse kaotanud ja kaks minutit edutult piirkonda „kamminud“. Ka kahe riigi esinumbrite edasine liikumine käis üle kivide ja kändude, kuid kokkuvõttes siiski märksa paremini kui enamikul konkurentidest. Hannest jäi Anu lõpuks küll minuti jagu maha, kuid sellest piisas hea stardikoha taganud teiseks kohaks oma jooksus.

Meie lõunanaabrite esinumbri, **Inga Dambe** mõningasel toel sai ka Kirti kindla finaalkoha — eeljooksu 11. Üle noatera jäi aga kvalifikatsiooni lävele Tina Olm, kelle finaali lootused kustutas üks enam kui kolmeminutiline ning paar-kolm minutit viga. Kaotus 8.18 andis eeljooksus 16. ehk esimese finaalist väljajäänu kohta (+17 sek). Ühes teises naiste eeljooksus pääseti aga 3,9 km pikkuse raja juures edasi veel

10,5 minutilise kaotusega...

Tava- ja lühiraja eeljooksudele järgnes päev puhkust enne kui asuti ühel päeval toimuvate sprindi eeljooksude ja finaali juurde. Sel päeval toimus aga orienteerumise maailmapoliitika aasta tippündmus — **IOF KONGRESS**. Valiti uus rahvusvahelise Orienteerumise föderatsiooni president ja nõukogu. Pikka aega presidendiks olnud inglanna Sue Harvey asemele valiti ainsaks kandidaadiks olnud senine asepresident, rootslane Åke Jacobsson. Nõukogusse valiti tagasi teiste hulgas ka EOL president Leho Haldna. Ilmselt on ka meie ajakirja lugejail huvitav teada milliste riikide esindajad siis ülemaailmset ala liitu juhivad. Nõukogusse kuuluvad lisaks eelpoolnimetatutele veel asepresidendid Edmund Szechenyi (Prantsusmaa), Mar-

Varasemast on juba paigas 2005 — Jaapan, 2006 — Taani ning 2007 — Ukraina (Kiiev).

Sprindipäevaga 15. septembril algas alles see „õige“ MM — finaali võistlused. Esialgu oli veel siiski vaja hommikul ära joosta **SPRINDI EELJOOKSUD**.

Need toimusid linnasisesel 500 m laiusel ning mitme kilomeetri pikkusel kaljusel ja rohketel kividega oosil, kus üsna tihe jooksu- ja suusaradade võrk ning nende vahel veel väiksemaid metsaradu. Finisipaik asus suure spordihalli tagusel tasasel niidul, millest võistlejad pealtvaatajate lõbeks nii eeljooksudes kui ka finaalis üle silkasid. Eeljooksud eriliselt üllatusi favoriitide osas ei pakkunud — põhjamaalased olid oodatult kindlad ning keegi neist ei vääranud. Eesti meeskonnast asusid sellel MM-il esimest korda võistlustulele **Mati Tiit** ja **Andreas Kraas** ning juba kogemusi saanud Marek Nõmm, naistest Kirti Rebane, Anu Annus ja Annika Rihma.

Anu ja Kirti tegid kumbki korraliku soorituse ning kindlustasid oma edasipääsu vastavalt teise ja kümnenda kohaga eeljooksus. Kaotused võitjatele 2,3 km pikkusel rajal olid 28 sekundit ja 1.46. Annika oli veel 400 m enne finisit, kui jäi võtta veel kaks punkti, kindlalt finaalko-

Põhjamaalastele eeljooksud oodatult suuri probleeme ei valmistanud

cel Schiess (Sveits) ja Hugh Cameron (Austraalia), liikmed Shin Murakoshi (Jaapan), Brian Porteous (Suurbritannia), lordanka Melnikliyska (Bulgaaria) ning Soome Orienteerumislidu president Jan-Erik Krusberg.

Valiti ka orienteerumisjooksu MM-võistluste korraldajad aastateks 2008 ja 2009, kelleks said vastavalt Tsehhi ja Ungari.

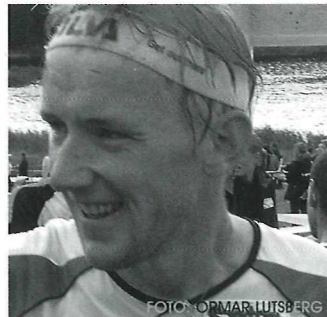
JÄTKUB LK 6

Anu Annus

Kirti Rebane

Olle Kärner

Marek Nõmm

Tina Olm-Junegard

ALGUS LK 5

has kinni, kuid siin tekkis enne- aegne pingelangus ning tähele- panu hajus eelviimasesse punkti liikudes. Tulemuseks ületatavate teeradade ebakorrektnete luge- mine ja KP otsingud 50 m liiga vara, vales piirkonnas. Enam kui minutipikkune segadus ei luba- nud rohkemat 18. kohast kaotusega liidrile 3.15.

Meesteklassis oli konkurents tavapäraselt märksa pingelisem ning näiteks pooleteiseminuti- lise kaotusega ei pääsenud enam edasi üheski eeljooksus. 2,7 km rajal said seda valusalt tunda ka meie mehed — Mati Tiit jäi vaatamata puhtale sooritu- sele 1,3 sekundiga (!) esime- sena finaalist välja, Andreas Kraasil jäi puudu 17,4 sekundit ning Marek Nõmme algul nii kindlana tundunud finaali pääsu uks sulgus lõpuks ainult napi 3 sekundi kaugusel tema selja ta- ga. Seega finaali kaks eesti naist ja üks mees.

FINAALVÕISTLUSE ajal sai fini- sipaigas tunda juba MM-i vääri- list pealtvaatajate hulka ja põ- nevust täis õhkkonda. Vaatama- ta sellele, et tegemist tööpäeva- ga, olid paljud rootsi orientee-

Sellel "hullul" päeval andis 3,5-sekundiline kaotus viienda koha

rujad kohale tulnud omade eel- datavat triumfi jälgima. Ja see ei jäänud tulemata. Thrilleri eel- vaatuseks toimunud naiste võistlusel tõivis põneva lõpp- lahenduse asjad kiiresti enda kasuks kallutanud eelmise MM- i suverään **Simone Niggli- Luder**, kes juba poolel rajal teisi selgelt edestas ja lõpuks

Annika Rihma

2,56 kilomeetrise rajal koduka- maral jooksnud **Karolina A. Höjsgaardi** 28 sekundiga edestas. Simonele oli see seega viies järjestikkune MM-kuld! Neile viiele eelnes veel tavaraja kuld Soomes 2001.a.

Norralaste au päästis pronksi- le sprintinud kauaaegne koon- dislane, kuid seni säravate tule- musteta **Elisabeth Ingvald- sen**. Meie Kirti ja Anu jooksid ühtlaselt, kuid särata — kaotu- sed liidritele 2.01 ja 2.05 and- sid vastavalt 22. ja 25. koha. Anu seega viis kohta tagapool kui kahel eelmisel MM-il, kuid Kirtile oli see seni parimaks ko- haks tippkonkurents.

Meeste võistlus kujunes tõe- liseks põnevusfilmiks. Rajalt tu- leva info ja vaatepunktis ning finisisingel nähtava põhjal oli selge, et medalinõudlejad on enneolematult võrdsed — neid lahutasid rajal pidevalt vaid mõ- ned sekundid. See tähendas seda, et näiteks veidigi ebaõnnes- tunud märkimine viimastes KP- des võis vabalt potentsiaalse kullavõitja sootuks medalita jät- ta. Subjektiivselt nähtu põhjal võis see ka nii olla. Kolmest rootslasest esimesena startinud **Niclas Jonasson** jooksis kõi- gepealt enne tuliseid tagantuli- jaid 3,06 km rajal ette liidriaja

13:06,5. Seejärel ooda- ti samas graafikus rajal liikunud publiku lem- mikut, 43-aastast (!) **Håkan Erikssoni**. Mees tuligi ja näitas, et vanus ei ole mingi

probleem — kogu raja liidrite hulgas olnuna finiseeris ta napi 2,5-sekundilise kaotuse- ga Jonassonile. Mõni minut hil- jem tormas viimasesse punkti Erikssoniga samas sekundis 1995. aasta lühiraja maailma- meister ja nüüd juba pikemat aega Rootsis elav ukrainlane **Juri Omeltsenko**. Kohaliku o-publiku seas samuti väga po-

Simone Niggli-Luder võttis sprindis järjes- tikku juba viienda maailmameistritiitli

pulaarne Juri lõpetas meeletu finisispurdi samas sekundiküm- nendikus Erikssoniga. See tä- hendas jagatud teist kohta. Kuid see ei olnud veel kaugelgi lõpp — tuli veel kolmas rootslane, **Johan Näsman** ja jõudis vii- masesse punkti eelmise kahega mehega samas sekundis, kuid... KP märkimine ei sujunud kõige paremini ja mees pidi pärast esimest katset ja liikumahakka- mist veelkord peatuma ja uuesti märkima ja oli finisijoonel 0,8 sekundit pärast Omeltsenkot ja Erikssoni. Neli paremat 3,3 sekundi sees ja neist 3 rootslast! Kuid tulijaid oli veelgi — viima- tiste MM-i ja EM-i lühiraja üli- võimas kuningas **Thierry Guergiou** Prantsusmaalt tegi ka sprindis hiilgava jooksu, kuid sellel „hullul“ päeval ei andnud 3,5 sekundiline kaotus liidrile enamast viendast kohast! „Al- les“ kuuendaks platseerus pa- rrim Norra mees, seni rohkem suusaorienteerujana tuntud **Øystein Kvaal Østerbø**. Kaotus kullavõitjale tervelt 7 se- kundit... Väga vaatamänguline ja kirgi üleskõnnetud etendus lõp- pes korraldajamaale seega kulla ja kahe hõbedaga ning autasus- tamistseremoonia kujunes pisa- rateni liigutavaks rahvapeoks.

Juba järgmisel päeval läksid väl- jamängimisele maailmameistri- tiitlid orienteerumise kuningli- kul alal — **TAVARAJAL**. Eten- dus oli lavastatud keskusega Västervåla kirikumäe nõlval, kus

Niclas Jonasson

WOC 2004 SPRINT 15.09.2004

Meeste finaali, 3060 m

1. Niclas Jonasson	Rootsi	13:06.5
2. Håkan Eriksson	Rootsi	13:09.0
Juri Omeltsenko	Ukraina	13:09.0
4. Johan Näsman	Rootsi	13:09.8
5. Thierry Gueorgiou	Prants	13:10.0
6. Øystein Kvaal Østerbø	Norra	13:14.3
7. Jørgen Rostrup	Norra	13:23.8
8. Matthias Merz	Sveits	13:30.6
9. Daniel Hubmann	Sveits	13:34.2
10. Simonas Krepsta	Leedu	13:34.5
27. Marek Nõmm	Eesti	14:18.8

Naiste finaali, 2560 m

1. Simone Niggli-Luder	Sveits	12:32.2
2. Karolina A Höjsgaard	Rootsi	13:01.1
3. Elisabeth Ingvaldsen	Norra	13:19.5
4. Dana Brozkova	Tshehi	13:21.0
5. Anna Mårzell	Rootsi	13:26.0
6. Emma Engstrand	Rootsi	13:27.4
7. Ieva Sargautyte	Leedu	13:31.9
8. Anne M. Hausken	Norra	13:37.1
9. Vroni König-Salmi	Sveits	13:45.9
10. Line Hagman	Norra	13:52.5
22. Kirti Rebane	Eesti	14:33.5
25. Anu Annus	Eesti	14:37.8

WOC 2004 TAVARADA
16.09.2004
Meeste finaal, 17110 m

1. Bjørnar Valstad	Norra	105:25.3
2. Mattias Karlsson	Rootsi	105:57.2
3. Holger Hott Johansen	Norra	107:00.5
4. Valentin Novikov	Venemaa	107:48.5
5. Emil Wingstedt	Rootsi	108:31.9
6. Mats Haldin	Soome	109:17.5
7. Pasi Ikonen	Soome	109:34.6
8. Jamie Stevenson	Suurbr	110:32.5
9. Hans Gunnar Omdal	Norra	110:36.9
10. Jani Lakanen	Soome	111:43.4
12. Olle Kärner	Eesti	113:20.9
21. Jan Olm	Eesti	117:16.4

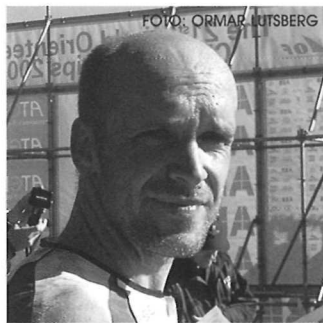
Naiste finaal, 11020 m

1. Karolina A Højsgaard	Rootsi	82:25.4
2. Hanne Staff	Norra	83:26.5
3. Marika Mikkola	Soome	83:51.6
4. Simone Niggli-Luder	Sveits	83:57.5
5. Birgitte Husebye	Norra	84:03.7
6. Minna Kauppi	Soome	84:17.6
7. Heli Jukkola	Soome	84:22.5
8. Dana Brozkova	Tsehhi	84:25.8
9. Jenny Johansson	Rootsi	85:01.9
10. Gunilla Svärd	Rootsi	86:58.4
29. Tina Olm-Junegard	Eesti	99:13.2
Kirtli Rebane	Eesti	katk

Erkki Aadli

möödunud sajandi 60-ndatel aastatel oli peetud Rootsi meistrivõistlusi, mille kaardid ja ajaleheväljalõiked nüüd huvilistele välja olid pandud. Kaardid olid ajast, mil pinnavorme ei kujutatud mitte meile harjumuspärase horisontaalidega, vaid hoopis nendega risti olevate kallukriipsudega. Tänapäeval väga raskesti loetavad ja mõistetavad teosed.

Maailmameistrid pidid selguma radadel, millel pikkust naistel 11,02 km ja meestel 17,11 km. Kuna kolmel järjestikkusel võistluseelset ööl oli maastikul kõvasti sadanud, siis hoiatasid korraldajad juba ette, et algselt väljapakutud võiduajad 74 ja 98 minutit venivad mõned minutid pikemaks. Võistluspäeval valitses imeilus päikesepaisteline sügisilm, puhus mõõdukas tuul ja temperatuur oli 13–15 °C. Naiste ja meeste võistlused kulgesid paralleelselt, startijad said lähte poodiumilt kohe finisi kõrval ja jooksid pikalt pealtvaatajate silme all enne K-punk-

Jan Olm

ti jõudmist. Hiljem tulid nad veel vaatepunkti kui joostud oli ligi 90% rajast. Rajal toimuvast näitas pilti suur ekraan. Kokkuvõttes tuli huvilistele vahetpidamata värsket infot toimuvast ning ligi 3 tunni vältel võis seista ühes kohas võistluskeskuses ja olla kogu aeg asjade kulgemisega kursis. Midagi samaväärset pakkusid 3 aastat tagasi soom-

Huvilistele tuli värsket infot rajal toimuvast vahetpidamata

lased Tampere MM-il, sveitslaste mullune üritus jäi neile alla.

Rajal aga juhtus nii mõndagi. Naistest kaotas suurfavoriit Simone Niggli-Luder juba teisel etapil ootamatult liidritele kolme minutiga ja tundus olevat mängust väljas, juhtima läks soomlanna **Marika Mikkola**, kes Luderile varsti koguni nelja minutiga kätte sai. Mida keegi pealtvaatajatest aga veel ei teadnud oli see, et Simone oli raja algul kaotanud silmast kontaktlääte ning paigaldas metsas kaasasolnud varulääte. Sinna need saatuslikud 2–3 minutit läksid... Mikkolal ei olnud juba paar etappi pärast Luderile järelejõudmist viimase kiirusele midagi vastu panna ning sveitslanna läks oma teed meeletlikult katses tagasi liidrite hulka jõuda. Ja ta jõudis!

Pärast Mikkola eksimust oli vahepeal liidriks tõusnud viimasena startinud 33-aastane kogunud Karolina A. Højsgaard hüüdnimega „Karro“ — seesama Karro, kes eelmisel päeval sprindidistantsil Luderil järel hõbedaga pidi leppima. Rootslannal olid ajaliseltsi kogu aeg tihedalt kannal peal eespool jooksevad ülikogenud Hanne Staff. Kiireima käiguga Luder tõusis küll hi-

Andreas Kraas

lisemast võitjast vahepeal vaid 19 sekundi kaugusele, kuid siis hakkas temagi jaks raugema ning finis jäi kaotuseks 1 minut ja 32 sekundit, Marika Mikkola napsas Simone eest lõpuks siiski 6 sekundiga pronksi, Hanne Staff sai oma viimasel MM-il ihaldatud tavaraja kulla asemel hõbedat ning kindla võiduga lõpetas oma unistuse —

„startida MM-i tavarajal viimasena ning võita“ — täide viinud Karolina A. Højsgaard.

Eestlannad? Kirtile osutus saatuslikuks juba kolmas KP, mille

otsimisele kulus nii palju aega, et edasine üritamine muutus mõttetuks. Tina Olm lõpetas 29. kohaga, kaotusenumbriteks jäid 16 minutit ja 48 sekundit. Loomulikult sisaldab nii suur kaotus mitut suuremat eksimust ja parimatele tuli selgelt alla vanduda ka kiiruses.

Meeste etenduse lõppvaatus oli aga sel hetkel alles algamas. Mis oli juhtunud võistluse alguses? Suureks üllatuspommiks oli ühe suurfavoriidi, Mats Haldini 3-minutiline põrumine teisel etapil. Tagantjärene analüüs näitab, et sellega kaotas mees kindla medali, sest edasine liikumine oli mehel liidritega võrdne ja tõstis ta teise KP 40. kohalt lõpuks kuuendaks. Matsi väljakukkumise järel jäid peaosi etendama venelaste suurlootus **Valentin Novikov**, kes startis favoriitidest esimesena ja jooksis teistele aegu ette. Mees juhtis 37. minutini, kuid kaotas liidrikoha ühel pikal etapil soomlasest 2001. aasta lühiraja maailmameistrile **Pasi Ikonenile**, kes omakorda juhtis võistlust 58. minutini. Siis

Karolina A. Højsgaard

Bjørnar Valstadi ja Hanne Staffi perele möödus MM edukalt — esimene sai kulla tavarajal ja teatejooksul, teine lisaks lühiraja kullale hõbedat tavarajal ja pronksi teates

Olle Kärner suutis hoolimata ebaõnnest joosta tavarajal väga tugevale 12. kohale

FOTO: ORMAR... BER...

ALGUS LK 7

möödus temast kogu aeg liidrite hulgas olnud norralasest veteran, 1999. aasta maailmameister ja siin oma viimast MM-i jooksev Hanne Staffi elukaaslane **Bjørnar Valstad**. Siitpeale ei suutnud suurt norralast enam keegi väärata, ehkki minuti-pooletise sees tema selja taga heitlesid omavahel kahvatumatele medalitele tema kaasmaalane **Holger Hott Johansen**, rootslasest mullune teatejooksu maailmameister **Mattias Karlsson** ja eelpoolmainitud venelane Novikov. Meie idanaabrite suurlootust vedas lõpuks alt füüsiline vastupidavus – mees võitles küll meeleheitlikult lõpuni, kuid mäkkeõusval finisisingel pidi kätega krampikiskuvaid jalgu toetama ning kukkus lõpujone ületamise järel kui niidetud. See tähendas esimesena medalita jäämist. Kahe konkurentsi jäänud põhjamaalaste printsiipiaalses duellis suutis kindla hõbeda kodupubliku rõõmiks

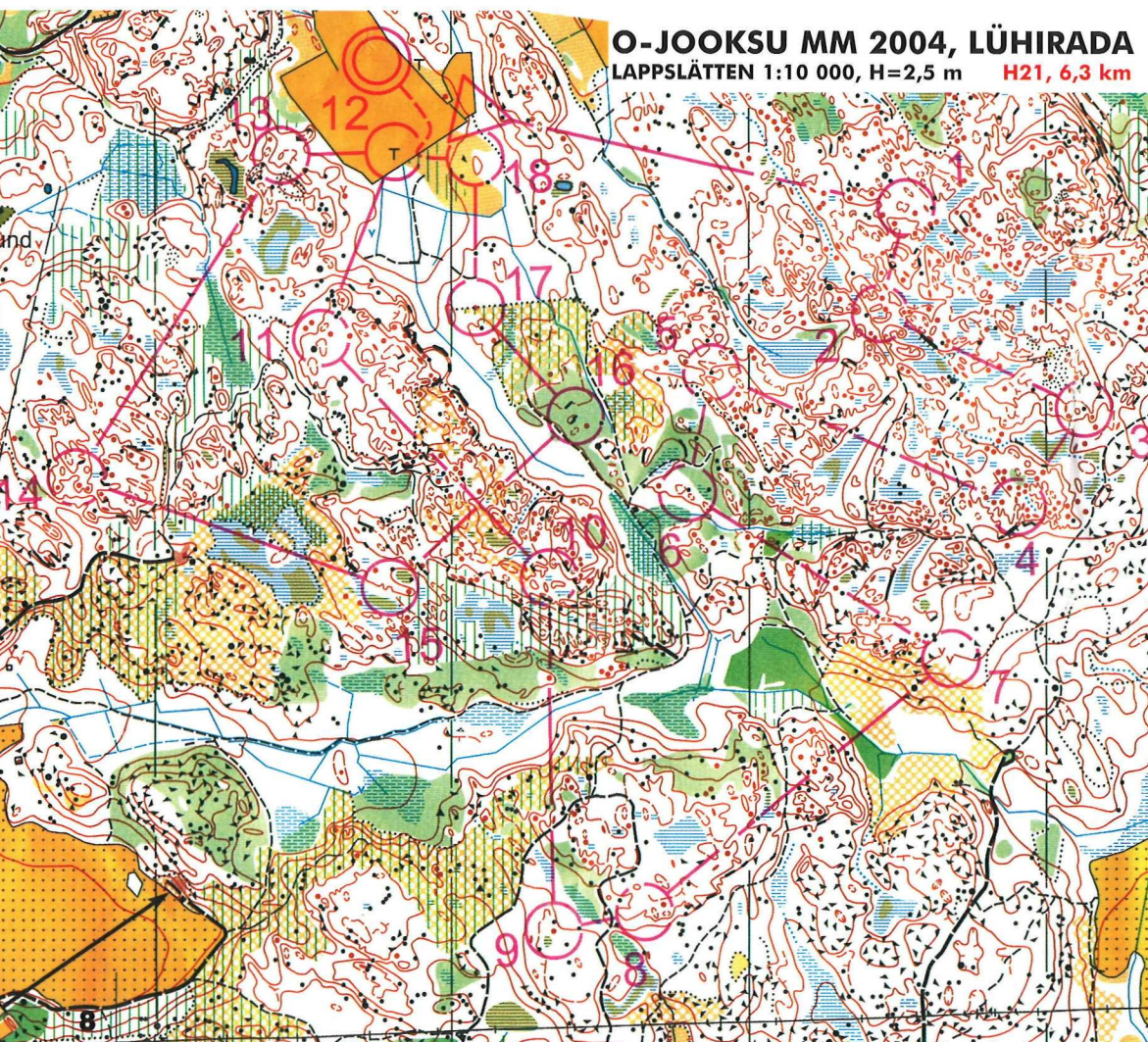
võtta siiski Mattias Karlsson, pronksi kindlustas Norrale Holger Hott Johansen.

See oli suur rõõmupäev norralaste leeris — kahe klassi peale kokku võideti täiskomplekt medaleid ning äikesepilved koondise rootslasest peatreeneri, 3000 m takistusjooksu kunagise olümpiavõitja Anders Gärderudi kohal hakkasid silmnähtavalt hõrenema. Norra koondise senised esinemised tema käe all olid nimelt olnud suhteliselt kahvatud vaatamata üldteada faktile, et koondis harjutas pidevalt väga suurte koorustega.

Kuid nüüd ka Eesti meestest. Võistlustules olid meie suurim lootus MM-il Olle Kärner ning kohalike olude asjatundja Jan Olm. Mõlemad mehed tegid rajal head tööd ning veel 38 minutise jooksu järel kaotas Olle kullamehele vaid minuti ning hõbeda võtnud Karlssonile 9 sekundiga! Siis tuli aga vahele kuri saatus, millest teised said teada alles pärast finisit. Nimelt kukkus mees nii õnnelt, et terav kivi löikas 2 cm pikkuse sügava haava vasaku käe peepessa, põidlapadja sisse. Rohke verejooksu kompassi ja kaarti hoidvast käest muutis esialgu kaardilugemisegi võimatuks, sest see kattus pidevalt verega. Hea rütm kadus, kuid sel hetkel 12. kohal olnud Olle jätkas oma parimat andes ning finiseerus koos raja lõpuosas talle 4 minutiga järgi jõudnud Mats Haldiniga. Tulemuseks taas mullust kordav väga tugev 12. koht (kaotus 7.55), kuid ilmne on fakt, et suurepärase võimaluse medalile jõuda röövis saatuslik õnnetus.

Pika ja piinarikka haavapuhastamise ja õblemise järel selgus õhtuks, et lisaks kõigele on kukkumine põidlaluusse mõra lõõnud ning mehe käsi pandi lahasesse. See oli raske hoop koondise teatemeeskonnale ja loomulikult ka Olle headele võimalustele lühirajal.

Väga tubli jooksu tegi ka meie teine mees, Jan Olm, kes liikus suuremate eksimusteta ühtlaselt teise kümne piirimail ning näitas üliraskel rajal head vastupidavust. Tasuks 21. koht, kaotus võitjale 11.51. Sealjuures edestas ta näiteks kolmanda

O-JOOKSU MM 2004, TAVARADA
VÄSTERVÅLA 1:15 000, H=5 m
H21, 17,11 km

- 1-2 3-4 17-18 22-23
- Björnar Valstad 13.54 16.42 21.33 6.30
- Maritas Karlsson 14.15 17.17 20.56 5.44
- Valentin Novikov 13.36 21.02 23.20
- Mats Haldin 20.33
- Pasi Ikonen

bol
al burning

2004

ALGUS LK 8

rootslasena lõpetanud tänavust tavaraja Euroopa meistrit Kalle Dalini, kes püsis liidrite tempos kuni joostud oli poolteist tundi. Edasine oli Dalinile aga liiast — minutine kaotus liidrile kärises lõpuks koguni 19-le minutile. Üheks suurfavoriidiks oli ka rootslaste kolmas finalist ja nende viimaste aastate suurim täht Emil Wingstedt, kelle seekordne etteaste jäi erilise särata — 3-minutiline kaotus Valstadile andis lõpuks viienda koha.

Kaks ilusat võistlust seljataga, said võistlejad päevakese puhkust, et siis võistelda **LÜHIRAJAL** ja teates. Maastik, mida selleks pakuti, lubas väga põnevast ja dramaatilist heitlust mõlemal alal. Oli oodata, et määravaks saavad orienteerumistehnilised oskused ja hea keskendumisoskus.

Lühiraja finaali pakkus ilmataat küll pilvist ja tibutava vihmaga ilma, kuid see ei seganud rootslastest põidlahoidjaid suure hulga oma loodetavat triumfi jälgima. Lõputu autoderodu tõi väidetavasti kokku üle 4000 pealtvaataja, mis on tõenäoliselt suurim pealtvaatajate hulk, mida MM-idel kunagi nähtud. Suur ekraan kõrgel lagendiku serval tõi kõigini põnevamad hetked nii metsast kui ka finisirsirgelt ja stardist. Jäi üle vaid kodupubliku lemmikutelt kamaluga medaleid oodata, konkurentsi oodati tiitlikaitsja-

Tatjana Rjabkina juhtis suurema osa rajast võistlust, kuid langes siiski lõpuks Hanne Staffi järel teiseks

telt Thierry Guergiou'lt ja Simone Niggli-Luder'ilt.

Võrdõiguslikkuse põhimõtteid ehtrootslaslikult ellu viies alustasid koraldajad lühiraja võistlust meestega ning naiste start läks lahti alles siis kui viimane mees startinud. Meeste võistlus algas küll mitme mehe vahel väga tasavägiselt, kuid juuraja esimesel kolmandiku järel oli tiitlikaitsjast „lendav prantslane” ennast paarikümne sekundiga jälitajatest lahti rebunud. Vaatepunktis, kahel kolmandikul rajast, oli tema edu **Emil Wingstedti** ees 28 sekundit ja järgmise kolmiku ees 36–39 sekundit. Lõpuosa jooksid küll nii hõbedale maandunud venelane Valentin Novikov kui ka pronksile jõudnud norralane **Anders Nordberg** temast kiiremini, kuid edumaa oli selgeks võiduks piisav. Vahe hõbedaga 22 ja pronksiga 27 sekundit. Etapiaegade analüüs näitas hiljem, et Guergiou oli vaid esimeses punktis olnud teisel kohal, kaotades parimale se-

Valentin Novikov võitis Venemaale läbi aegade esimese MM-medali

kundi, kuid teisest punktist alates juhtis ta võistlust kuni lõpuni. Esimese orienteerujana kaitses ta maailmameistri tiitlit lühirajal ning kui arvata juurde ka Euroopa MV, siis oli see pikaajalisele o-tehnika geeniusele kolmas järjestikkune võit lühiraja tiitlivõistlustelt. Valentin Novikovi hõbe oli Venemaale läbi aegade esimene MM-medal ja oma senises karjääris palju ebaõnne kogunud sümpaatsele venelasele läks see kindlasti auga väljateenitult.

Mis juhtus aga veel vaatepunktis hõbedaposisioonil olnud rootslastega? Sprindi ülinapp neljas mees Johan Näsman tegi raja lõpuosas 40-sekundilise vea, mis paiskas ta lõpuprotokollis viiendaks (kaotus 1.24) ning MM-i eel suurfavoriidi koormat kandnud Emil Wingstedt kaotas konkurentidele lõpus mõned sekundid igal etapil ja pidi kodupubliku kurvastuseks leppima neljanda kohaga, kahe sekundi kaugusel pronksist. Kolmas rootslane, **Jörgen Olsson** oli seitsmes ja

meeskondlikus arvestuses oleksid rootslased kindla võidu võtnud, kuid... teatejooks oli veel ees.

Eesti meestest startisid finaali koha välja võidelnud Marek Nõmm ja Olle Kärner. Olle vigastatud käsi tuli kompassi ja kaardi hoidmise võimaldamiseks lahasest vabastada ning vaid teibiga toetada. Vigastatud põidlaluuga riskides tegi mees suhteliselt hea jooksu, kuid arusaadavalt pärssis vigastus oluliselt saavutusvõimet ja keskendumist. Suuremate vigadeta jooks andis lõpuks üsna kõrge 23. koha, kaotus võitjale 5.16.

Eespool startinud Marek kaotas suurele prantslasele 8.07 ja sujuva kaardilugemise ja kiire jooksu optimaalne sulam jäi sel korral leidmata. Peab aga mainima, et planeeritud rada oli väga tehniline ja vaheldusrikas ning parimate poolt näidatud kilomeetrikiirused tundusid maarjamaalaste pilgule fantastilised.

Naiste võistluse käik oli seekord märksa dramaatilisem. Suurfavoriit Simone Niggli-Luder sai kohe raja algul hakka enam kui kahe-

minutilise veaga ning tema aktiivsed tundusid olevat lootusetult langenud. Tasavägiselt vedasid hoopis kolm rootslannat — **Gunilla Svärd, Jenny Johansson** ja **Lina Bäckström**, norralanna Hanne Staff, lõpus startinud soomlannad Heli Jukkola ja Minna Kauppi ning mõningase üllatusena kõigist pooltel rajal ligi 20 sekundiga ette rebinud venelanna **Tatjana Rjabkina**. Mida kilomeeter edasi, seda väiksemaks jäi potentsiaalsete medalinõudlejate ring. Ootamatult väsis lühirajal füüsiliselt (!) Bäckström, vigadega jäid tahapoole Johansson ja Kauppi, kuid taas tõusis paremate hulka Niggli-Luder.

Kolmveerandil rajast juhtis venelanna endiselt kindla vahega Hanne Staffi ees, kuid eksimatu ei olnud ka tema ning mõneteistkümmesekundilised eksimused kahe järjestikuse punktiga raja viimasel kilomeetril langetasid Rjabkina äkki oma elu viimast individuaalset MM-võistlust jooksva Staffi selja taha ning tehniliselt lihtsate viimaste

WOC 2004 LÜHIRADA 18.09.2004

Meeste finaali, 6300 m

1. Thierry Gueorgiou	Prants	32:45.9
2. Valentin Novikov	Venemaa	33:07.1
3. Anders Nordberg	Norra	33:12.3
4. Emil Wingstedt	Rootsi	33:14.4
5. Johan Näsman	Rootsi	34:09.2
6. Holger Hott Johansen	Norra	34:16.0
7. Jörgen Olsson	Rootsi	35:03.5
8. Matthias Merz	Sveits	35:31.2
9. Pasi Ikonen	Soomo	35:52.2
10. Øystein Kristiansen	Norra	35:58.1
23. Olle Kärner	Eesti	38:01.7
34. Marek Nõmm	Eesti	40:53.8

Naiste finaali, 5260 m

1. Hanne Staff	Norra	33:03.1
2. Tanya Rjabkina	Venemaa	33:14.9
3. Heli Jukkola	Soomo	33:30.3
4. Jenny Johansson	Rootsi	33:45.8
5. Minna Kauppi	Soomo	33:58.5
6. Simone Niggli-Luder	Sveits	34:19.7
7. Vroni König-Salmi	Sveits	35:19.5
8. Marika Mikkola	Soomo	36:04.2
9. Heather Monro	Suurbr	36:20.8
10. Lina Bäckström	Rootsi	37:19.9
31. Kirti Rebane	Eesti	43:22.4
39. Anu Annus	Eesti	46:16.7

punktidega ei olnud enam võimalik asja parandada. Kahe-teistkümmes tiitlivõistluste medal ühele kõigi aegade suurimale nimele orienteerumises oli saanud tegelikkuseks. Ja muidugi oli teine hõbe ühel päeval Vene koondisele piisava rõõmu allikaks. Kolmanda kohaga leevendas veidikenegi soomlaste medalijanu **Heli Jukkola**.

Mis oli aga juhtunud nii mõnegi tahapoole jäänuga? Suurel kiirusel kadus paljudel kohati järg nii käest, et oma asukoha kindlakstegemisele kulus mitu minutit. Nii juhtus ka suurema osa rajast headet teise kümne kohtadel püsinud Anu Annusega. Pikk laugelt ülesmäge kulgev etapp rahutu reljeefiga maastikul oli talle nagu paljudele konkurentidelegi liiga raskeks pähklik — järje käest kaotamine maksis mitu minutit ning lõpukohaks jäi 39., kaotus Hanne Staffile 13.13. Ühtlasemalt jooksnud Kirti Rebane lõpetas, nagu sprindiski, meie parimana 31. kohal, kaotades 10.19.

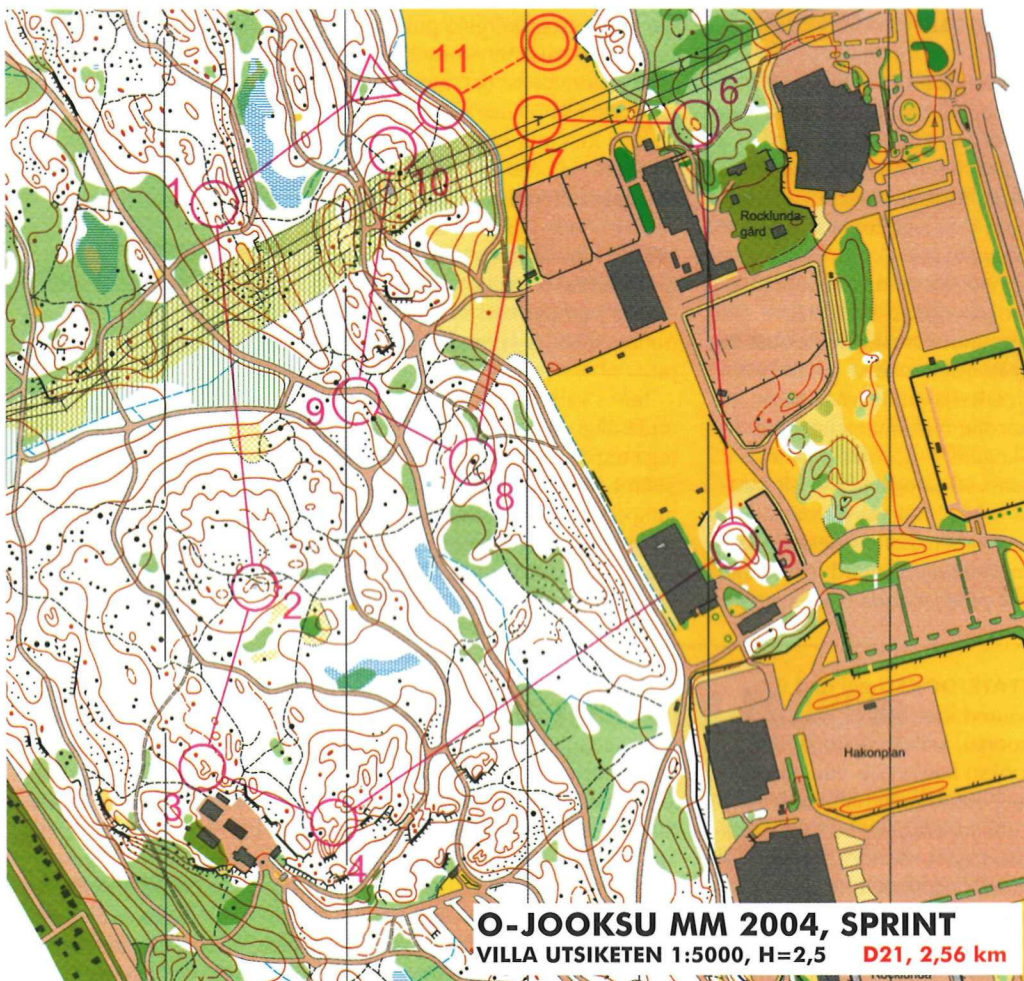
Võistlus nõudis aga ka ühe päris kurioosse ohvri — Rootsi koondise raudvara ning Hanne Staffi'i sarnaselt oma elu viimast individuaalset MM-jooksu jooksev Gunilla Svärd jõudis finisise alles autasustamise ajal! Raja algusosa vaheajad olid tal üsna paljulubavad, kuid ühele suhteliselt lihtsale etapile, mida teised jooksid 2–3 minutit, kulus Gunillal 37 minutit!!! Mis siis juhtus? Tuli välja, et tükk aega ebaõnnestunult kaarti ja maastikku kokku ajada püüdnud

Meeste lühiraja poodiumil seisavad Valentin Novikov, Thierry Guergiou ja Anders Nordberg

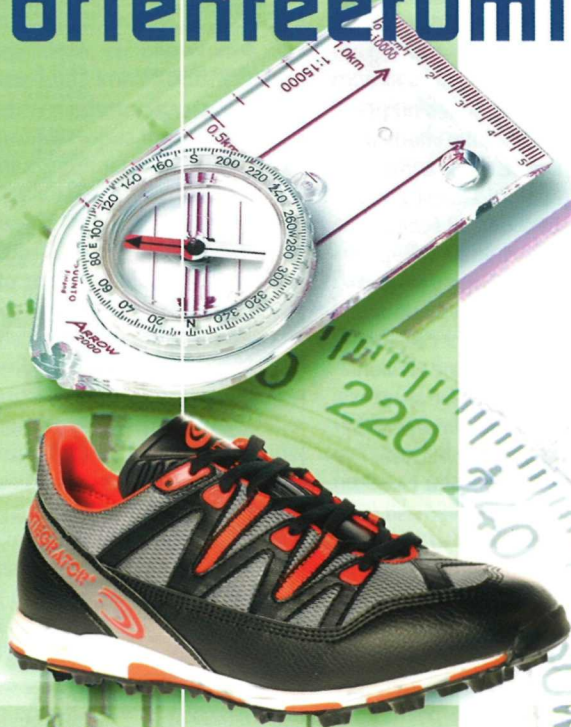
rootslanna taipas liiga hilja, et tema kompassi nõel on teravikult, millel ta pöörleb ja tasa-kaalustatud on, maha tulnud ning ei pöörlenud enam vabalt. Piisavalt põhjust suureks veaks, kuid kas just pooletunniseks...? Lõppude lõpuks võitis Gunilla

JÄTKUB LK 12

O-JOOKSU MM 2004, SPRINT
VILLA UTSIKETEN 1:5000, H=2,5 D21, 2,56 km

orienteerumiskauba osaühing

**NAASTARID,
SÄÄRISED,
KOMPASSID,
ABIVAHENDID
NII TIPPTEGIJALE
KUI HARRASTAJALE**

Müük Tallinna neljapäevakul ja hooaja suurematel võistlustel.

SUUNTO

Jalas

OLWAY

SPORT

HEA VARUSTUS TAGAB RAHULOLU

Orienteerumiskauba OÜ Nurmenuku tee 9 Randvere 74001 Viimsi tel. 609 8904
50 46 904

ALGUS LK 11

printsipiaalsus — ta ei ole elus kunagi ühtegi võistlust katkestanud ja ei tahtnud teha seda ka nüüd. Pika vahega pärast eelviimast lühiraja viimase koha teeninu ja sel hetkel juba järgmise päeva teatejooksuks Rootsi naiskonnas ülesantu saatus teatejooksu osas jäi juuksekarva otsa rippuma. Oraakelliku otsuse tegi Rootsi koondise naiskonna treener ja omaaegne mitmekordne maailmameister Marita Skogum — Gunillale jäi alles sanss võtta oma viimaselt MM-ilt medal, kuid ta tõsteti viimast vahetusest esimesse ja loomulikult oli tal nüüd mitmekordselt põhjust anda endast parim.

TEATEJOOKSU eel olid üsna suured lootused ka meie naiskonnal, kellele veatu ja ühtlase jooksu korral võis ennustada isegi poodiumikohta, ehk esikuukit. Halvem oli lugu meeskonnaga — lisaks Olle väljajäämisele vigastuse tõttu lisandus lühiraja finaali järgsel treeningul vigastatute hulka veel ka **Erkki Aadli**, kes seal oma jala tõsiselt välja väänas. Õnneks oli meil kohal veel ka Andreas, kes astus siis avaetapil stardijoonele.

Teatejooksu startisid naised meestest märksa varem ning lõpetasid siis kui meeste avaetapp oli poolel distantsil. Sel moel jätkus põnevat vaatamängu kauemaks ning peab taas tunnustama, et hea planeerimine ja piisavate rahaliste vahendite olemasolul on orienteerumine väga põnev TV-sport — ülekanav ja jälgitav täpselt samuti nagu meile nii harjumuspärane murdmaasuusatamine. Västeråsisis oli lavastus igatahes tasemel. Ja seda ka võistlejate poolt.

Naiste avavahetuse põnevus koondus oodatult eelmise päeva suurele kaotajale, Gunilla Svårdile. Kas ta suudab pingele vastu pidada ning painajalikust mälestusest välja tulla? Loomulikult suutis — maailma tiptipseme jooksja kaks päeva järjest totaalset ebaõnnestumist endale ei luba. Gunilla võitis grupifinisiga lõppenud avaetapi tuhandete kokkutulnud pealtvaatajate rõõmuks ning saatis teisele etapile Jenny Johanssoni, kes samuti siiani sel MM-il medalita, kuigi meedia poolt olid rootslaste ootused MM-i eel just pi-

gem tema osas kõrgele puhutud. Meie naiskonna eest tegi teise järjestikkuse (kui arvestada ka suvist EM-i) ilusa avavahetuse Kirti Rebane, kaotades vaid 2 minutit ja olles sellega kaheksas. Täbaralt käis tiitlikaitsjatest sveitslannade käsi — Käthi Widler lõpetas alles 12-na, kaotades Kirtile 5 minutit. Kuid nende trumbid olid siiski veel oodata teisel ja kolmandal etapil.

Teises vahetuses juhtus see, mida oligi oodata — ülejäänutega tegid vahe sisse Rootsi, Soome ja Norra naiskonnad ning edasine medalite jagamine jäi puhtalt nende vahele. Sealjuures möödus Soome Minna Kauppi isikus peaaegu minutiga Rootsist ning Soome siirdus ankruetapile liidrina. Norralannad jäid omakorda rootslannadest ligi 3 minutiga maha. Suure üllatajana lõpetas teise vahetuse neljandana Austraalia naiskond ning seejärel samuti väga tubli Leedu. Meie Tina Olm liikus ka hästi, mõningase tagasilöögi tekitas raja lõpuosas üsna tõsiselt vigastatud käsi, kuid tugeva spurdigaga andis ta teatevahetuse Anule edasi kuuendana, koos Leedu ja Sveitsiga.

Liidrite heitlus viimases vahetuses oli väga põnev — Karolina Højsgaard sai soomlanna Heli Jukkola rajal kätte, siis tegi vea ja jäi taas maha, kuid püüdis viimasel rajakolmandikul konkurendi taas kinni ja kuldmedali saatus jäi lõpuspurdi ot-

Meeste teatejooksus otsustas kõik kolm medalit lõpuspurt

sustada. Siin oli rootslanna ülekaal ilmne ning kahesekundilise paremusega pani Karolina kodupubliku jaoks päikese särama. Uhkes üksinduses tuli pronksikohal oma viimasel MM-võistlusel jooksev Hanne Staff, mitmed minutid hiljem mullune suverään Simone Niggli-Luder ja Sveits ning viiendana-kuuendana Venemaa ja Suurbritannia. Meie Anu lõpetas väga tugeva seitsmenda kohaga, poodiumist jäi lahutama vähem kui kaks minutit. Õudusunenäoks sai viimane etapp leedulanna **Ieva Sargautyte**, kes langes viiendalt kohalt ka-

heteistkümnendaks, kuid üsna õnnetult oli neil jooksnud ka teise etapi **Jolanta Razaitiene**, kelle mitmeminutilist viga metssas olnud telekaamerate ees võis jälgida kogu pealtvaatajaskond.

Meeste teate avavahetus oli selleks ajaks jõudnud läbida vaatepunkti ning tavapäraselt oli seis väga tihe. Tihedaks jäi see ka lõpujoonel — sekund sekundis tulid vahetusse Soome **Jani Lakanen**, Venemaa **Mihhail Mamlejev**, Norra Björn Valstad, Rootsi Mattias Karlsson ja terve rida teisi. Andreas Kraasi kaotuseks kujunes küll vaid 3.56, kuid nii tihedas heitluses ei andnud see paremat 17. kohast.

Nagu naisteklassiski, eraldusid ka meestel teises vahetuses teistest kolm medalinõudlejat, kuid Soome asemel oli nüüd nende seas Venemaa. Soomlaste kaotus tihedalt koos lõpetanud esikolmikule oli kahe vahetuse järel küll vaid kümme sekundit, kuid **Mats Haldini** ei õnnestunud vaatamata suurtele pingutustele siiski enam teistele ohtlikuks saada. Meie meeskonnas jooksis Jan Olm hästi peaaegu kogu raja, kuid tegi ühe suurema vea arusaamatuse tõttu kompassiga suhtlemisel ning meeskond langes sellega 19. kohale.

Ankruetapp kujunes nii põnevaks, et kõik kolm medalit pidi otsustama lõpuspurt norralasest 2001. aasta tavaraja maailmameistri, kuid vahepeal varjus olnud **Jörgen Rostrupi**, venelasest lühiraja hõbeda ja tavaraja neljanda Valentin Novikovi ning rootslasest värskel sprindil maailmameistri Niclas Jonassoni vahel. Kõik mehed andsid metsiku kisa-koori saatel endast viimase välja ja lõpetasid nimetatud järjestuses. Päeva suurimaks võitjaks meeste seas oli kindlasti Jörgen Rostrup, kes selle kauni lõpuga rahuldus hoobilt oma arvukate fännide kauas ootused ning kinnitas ka koondise peatreenerile valiku õigsust. Individuaaladel oli noor mees saanud stardiõiguse ainult sprindis, mille leppemärkegi ta enne MM-i oma sõnul õieti ei tundnud... Pettunud soome mehed pi-

FOTO: ÖRMAR LUTSBERG

Jörgen Rostrup

WOC 2004 TEADE 19.09.2004

Mehed

1. Norra	2:08:08,5
Bjornar Valstad	42:17,9
Oystein Kristiansen	42:22,0
Jorgen Rostrup	43:28,6
2. Venemaa	2:08:12,5
Mihhail Mamleev	42:16,0
Andrei Khramov	42:21,2
Valentin Novikov	43:35,3
3. Rootsi	2:08:13,4
Mattias Karlsson	42:18,6
Emil Wingstedt	42:12,6
Niclas Jonasson	43:42,2
4. Soome	2:09:48,3
Jani Lakanen	42:14,7
Jarkko Huovila	42:35,4
Mats Haldin	44:58,2
5. Suurbritannia	2:12:30,5
Jon Duncan	43:16,7
Daniel Marston	45:51,2
Jamie Stevenson	43:22,6
6. Leedu	2:12:38,0
Simonas Krepsta	43:15,1
Edgaras Voveris	44:29,7
Maurius Mazulis	44:53,2
18. Eesti	2:24:59,7
Andreas Kraas	46:11,6
Jan Olm	49:36,2
Marek Nömm	49:11,9

Naised

1. Rootsi	1:53:41,0
Gunilla Svård	37:48,4
Jenny Johanson	37:21,4
Karolina A. Højsgaard	38:31,2
2. Soome	1:53:43,4
Marika Mikkola	37:50,4
Minna Kauppi	36:24,8
Heli Jukkola	39:28,2
3. Norra	1:55:34,6
Brigitte Husebye	37:51,2
Elisabeth Ingvaldsen	39:10,8
Hanne Staff	38:32,6
4. Sveits	2:01:21,9
Käthi Widler	41:57,7
Vroni König-Salmi	41:26,7
Simone Niggli-Luder	37:57,5
5. Venemaa	2:01:46,9
Julia Novikova	37:56,1
Olga Belozzerova	46:18,5
Tatjana Rjabkina	37:32,3
6. Suurbritannia	2:03:19,4
Sarah Rollins	42:00,6
Helen Winskill	42:09,6
Heather Monro	39:09,2
7. Eesti	2:05:05,6
Kirti Rebane	39:52,1
Tina Olm-Junegard	43:31,6
Anu Annus	41:41,9

Championships 2004

Võidukad Rootsi naised kodupubliku ees

did sel MM-il leppima medalita jäämisega, järjekordselt kinnitasid oma tugevust kuuendana lõpetanud leedulased ning sel korral hüppasid üle oma varju ka veel väga noortest jooksjatest koosnev Läti meeskond, kes tuli kaheksandaks. Meie Marek Nõmm oli tihedast MM-nädalast juba tõsiselt väsinud ning tegi meeskonnakaaslastega samast klassist jooksu, lõpetades seitsmeteistkümnendana. Kaotus liidritele 16.51 ei ole küll suhtelisel skaalal oluliselt suurem kui meie naiste oma, kuid tihedam rebimine meeste klassis ei luba sellise vahe puhul kõrgemale tõusta.

Kokkuvõttes oli naiskonna seitsmes koht meie koondise jaoks tänavuse MM-i ilus lõpuakord ning plusspoole peale võib kindlasti kanda ka Olle ja Jani tublid esitused tavarajal ning Kirti stabiilsed jooksud, mis näitasid selgelt ülespoole liikuvat arengukõverat.

Järgmine MM Jaapanis toimub majanduslikel põhjustel kindlasti märksa väiksema võistlejate arvuga, kuid seejärel tulevad ridamisi meile soodsa asukohaga riigid — 2006 Taani, 2007 Ukraina (Kiiev), 2008 Tsehhi ja 2009 Ungari. Kui lisada siia veel 2006. aasta EM Eestis, siis peaks meie paremikul häid stiimuleid jaguma.

Tina Junegard-Olmi tagasivaade oma MM-tsüklile

Juba enne MM-i Soomes 2001. aastal, kui meie poeg oli alles 9-kuune, tundsin, et MM Rootsis kaks aastat hiljem on minu jaoks see õige ja suur eesmärk. Tavarada pidi toimuma 40 km kaugusel kohast, kus ma olen üles kasvanud.

2003. aasta sügis oli minu parimaks hooajaks täiskasvanute klassis ja ma võitsin suurema osa võistlusi, millest osa võtsin. Pärast seda, kui olin saanud seitsmenda koha Rootsi tavaraja meistrivõistlustel, kaotades Karolina Højsgaardile ainult 3 minutit, tunnetasin inspiratsiooni rasketeks treeninguteks koduse MM-i eel.

Edasi kujunes aga kõik sootuks teistsuguseks kui olin seda enesele ette kujutanud. Meie ema lahkus ootamatult novembris ja ma arvasin siis, et ei suuda kunagi enam uuesti treenima hakata. Kohutavalt raskeks ülesandeks oli isegi hommikune ülestõusmine. Tänu oma mehele ja vend Janile sain siiski aru, et treeningud aitavad mul enast paremini tunda. Jan ja mina otsustasime mõlemad valmistuda MM-iks!

Pärast jõule üritasin hakata taas tugevalt treenima ja tundsin ennast füüsiliselt üsna hästi. Treenisin palju koos klubiga (Tullinge SK) ning tihti ka suuskadel, omal käel. Kevadhooaja hakul tundsin tundsin ennast hästitreinituna ja igatsesin võimaluse järgi taas võistelda. Mul-

le meeldib ju võidelda ja võita!

Võistlustel läkski algul hästi, kuid siis ütles keha "stoppi!". Kahtlustan, et tegemist oli mingisuguse allergiaga, sest ma ei suutnud kaks kuud praktiliselt midagi teha. Võisin pingutada ennast suhteliselt heale kohale, kuid vastumäge jooksmine oli kõike muud kui meeldiv. Pärast ebaõnnestunud starti MM-katsevõistlustel Eestis olin eneses väga pettunud ja kahtlesin mõnda aega oma MM-stardis. Suve jooksul andis tervisehäda järgi, kuid nüüd tegin rajal seevastu väga palju vigu! Hästi treenitult, kuid mitte just maailma parima enesekindlusega liikusin MM-ile aina lähemale. Päeval enne otsustavat võistlust laadisin ennast teistele sprindirajal kaasa elades.

Tavaraja kvalifikatsioonijooks läks hästi, ehkki võtsin seda ehk veidi liiga rahulikult. Minu kohaks jäi kaheksas viieteistkümnend, kes edasi pääsesid. Halvemini läks lühiraja kvalifikatsioon — jäin 16-ndaks ning 18 sekundiga finaalist välja.

Tavaraja finaaljooksu eel olin väga närvis. Jooksu algul tundsin ennast väsinuna ja aeglaseks, kuid sedamööda kuidas närvilisus kadus, hakkasid ka jalad paremad tunduma. Kahjuks kaotasin kontsentratsiooni kui olin kinni püüdnud mõned kogenud jooksjad ja tegin vea

nenega koos. Raja keskosas tegin oma päeva suurima vea, mis oli tervelt 5-minutine. Võitlesin vaatamata sellele lõpuni ja maabusin lõpuks 29. kohal, selgelt halvemini kui oli minu eesmärk — 15–20 parema seas. Tagantjäre analüüsis võin nentida, et eesmärk oli mõistlik, sest hea sooritusega oleksin jõudnud viieteistkümneparema sekka. Olle vigastas enast, kuid jõudis siiski korralikule 12. kohale, ehkki tema eesmärk oli palju kõrgem. Jan võitles tublilt ja lõpetas 21. kohaga.

Lühiraja finaalis ootasin põnevusega võimalust elada kaasa Anule, kes oli teinud väga hea eeljooksu. Finaali oli põnev jälgida isegi kui Anu jooks ei õnnestunud nii hästi nagu ta ise ja teised olid lootnud.

Tüdrukutega panime suured lootused teatejooksule, kus tahtsime ületada Eesti senise parima — seitsmenda koha. Kirti alustaski hästi ja andis teate mulle üle teiste hulgas koos Läti ja Austraalia naiskondadega. Mul oli nendest erinev hajutusvariant, kuid nägin neid rajal mitmel korral. Pärast vaatepunkti tegin kukkudes oma käele liiga, nii et seda tuli hiljem õmmelda ja kaotasin kontsentratsiooni. Väike viga läks veelgi suuremaks kui tagant tulid Sveits, Leedu ja veel mõned võistkonnad. Nad jäid siiski mind usaldama ja kui ma lõ-

puks punkti leidsin, järgnesid kõik teisedki mulle. Jalad tundusid sel päeval väga kerged ja mul ei olnud mingeid raskusi viimase lõigu kiiresti jooksmisega ning Anule teatevahetuse seitsmendana üleandmisega. Anu tegi hea jooksu, kuid teised olid tugevamad ja lõpetasime seitsmendal kohal. Olime kohaga rahul, ehkki oleks ju muidugi olnud tore kui lõpetanuksime kuuendana — see oleks ju tähendanud Eestile edasiminekut.

Lõpubankett oli meeldiv nagu tavaliselt...

MM-i ajal elasime teistest eraldi, maal. Sõime palju ja head toitu, suhtlesime omavahel tihedalt ja see koosolemine oli igati meeldiv.

Ei ole kuigi usutav, et ma Eesti eest veel mõnel suurvõistlusel jooksin, sest ma ei usu, et suudan kunagi veel nii palju treenida... Aga — ära iial ütle "iial".

Igatahes on tore, et mul selline võimalus oli ja tahan siinkohal tänada Eesti Orienteerumislitit, kes ei ole seda takistanud.

TINA OLM-JUNEGARD

FOTO: MIHKEL JÄRVEOJA

Vanade kaartide tuulutamine

Kui kolme võib traditsiooniks pidada, siis toimus traditsiooniline Koku suur võidujooks sel aastal distantsil Palojärve–Saverna. Eelmise aasta sädelev päikesepaiste oli asendunud tüüpilise Eesti sügisilmaga, kus lausvihm ja vali tuul puhusid 23. oktoobri hommikul 36 kahe- ja kolmeliikmelist võistkonda teele.

Mihkel Järveoja

Võidujooks oli piisavalt pikk, et selgitada välja võitjad ja tekitada kehas märg külma värin, kuid samas piisavalt lühike, et kõik õnnelikena (ka peale rohkem kui viietunnist pingutust) metsast välja jõuaksid. Tänu tublidele vana-kooli kaardijoonistajatele, kes aastaid tagasi kogu Palojärve ja Saverna vahelise maa-ala on ära kaardistanud, ei tulnud korraldajatel hakata jalgratast leiutama, vaid kõigest kapinurgast veidi tolmused kaardid üles otsida. Nii oligi osalejatel kasutada 1995. aasta lhamaru kaart, aastatega järjest huvitavamaks muutuv 1992. aasta Poka-Krootuse kaart ning tõeline pärl aastast 1991 — Piigaste. Lisaks mainituile anti stardis kätte veel ka veidi uuem Saverna kaart. Vanad kaardid on justkui vein, mis muutub aastatega paremaks. Nendel on oma väärtus, mida ei suuda metsamehed maha raiuda ja neis säilib minevik, mida enam tagasi ei saa tuua. Võimalus võrrelda ajalugu reaalsusega muudab vanad kaardid pühaks ja need tuleks vahepeal kapinurgast välja võtta ning värske õhu käes tuulutada.

Koku 3. suurel võidujooksul toimus rohkem vanade kaartide leotamine, aga asi seegi.

Osalejate seas oli palju juba eelmisest aastast tuntud võistkondi. Koku jooksu ajalugu mäletab hästi selliseid tiime nagu **Golden Lady** või **Rapla kokutajad**, tuntust on kogunud ka **A-rühmad** ning võistkond **Muhv ja Kala**. Eelmisel aastal võidetud tiitlit oli kaitsmas ka võistkond **SKM ja Mati**. Uutest üritajatest võiks välja tuua **Dünaamilist Duot** ning väga bravuurikate loosungitega võistlustulle sööstnud **Dream Teami**. Kindlasti oli veelgi jooksjaid, kes ihkasid SKM-i meeste hirmuvalitsuse lõpetada ja meistritiitli oma taskusse panna, kuid nad jäid varsi tagaplaanile. Liiguvad näiteks kuulujutud, et võidusooivik läksid rajale ka võistkonnad **Kaks meest metsas Mattiasest rääkimata**, rogainil hiilunud ja poodiumikoha hõivanud **Lauri & CO** ning muidugi Põlva kohalik duo **Kalle ja kass**.

Lauri Tammemäe võistkonnast "Lauri & Co" kahtlustas, et oma panuse lõppjärjestuse kujunemisesse panid ka kõrgemad looduslikud jõud. Nimelt oli hilisemal võitjavõistkonnal "SKM ja Mati" olnud raja peal imelik mõju loomadele — taluhoovist pääsesid nemad ohutult läbi, samas kui Lauri pidi koos oma võistkonnakaaslastega asuma kurjade ja silmnähtavalt stressis olevate koertega võitlema. Veidi hiljem tunnistas Lauri siiski, et suuremaks põhjuseks nende allajäämisele oli vist ikka viga haju-tuspunktiga. Korraldajate kogenematus ja noorusliku uljuse, mida võib vaikselt häälel nimetada ka rumaluseks, tõttu jäi mõnedel kaartidel joogipunkt salastatuks ning paaril võistkonnal esines võistkonnasest hajutus. Tagantjärele võiks ju öelda, et see pidigi nii olema ning võistkonnasest hajutus oli selleks, et oleks fun, aga vaevalt külm ja märjas metsas selle probleemi kallal juurelnud võistkonnad seda uskuma jääksid.

Omajagu põnevust tekitas ka uus kruusatee, mis oli maastikule pärast kaardijoonistamist tekkinud. Võistkond **Rihmad** eesotsas staarienteeruja Annika Rihmaga sattus uuest teest nii ähmi täis, et jättis järgmise punkti sootuks vahele. Kes aga ära tabasid,

Võidujooks kujunes aga oma rada pidi enustusi ja kuulujutte järgimata — hajutus-punktid ja ootamatused rajal tegid oma

KOKU III SUURE VÕIDUJOOKSU TULEMUSED

MEHED			
1. SKM ja Mati	1.38.23	Lea Leppik	
Rain Eensaar		Lauri Leppik	
Mati Tiit		3. Hullud metsas	2.24.12
2. Dream Team	1.40.14	Helle Trossmann	
Jürgen Einpaul		Kaido Hallik	
Tõnis Vaiksaar		NAISED	
3. Lauri & CO	1.46.46	1. Trei family	2.39.40
Lauri Tammemäe		Mairit Trei	
Timmo Tammemäe		Ly Trei	
Riivo Vilgo		2. Kaks Cruellat	2.44.40
		Edit Kannel	
		Mare Parve	
		3. Nöökad	3.01.00
		Katri Hirv	
		Kärt Urgand	
		Eleri Hirv	
SEGAVÕISTKONNAD			
1. ONU team	2.20.10		
Liis Johanson			
Ahti Bleive			
2. LLLL	2.23.19		

ONU team teel lõpujõone poole

FOTO: MIHKEL JÄRVEOJA

Rapla KoKutajad koosseius Urmas Tammemäe ja Rein Rooni

et tee on kaardi peal kujutatud soona, said seda isegi enda huvides ära kasutada ja aega võita.

Rain Eensaar ja Mati Tiit ("SKM ja Mati") võtsid hea treenituse ja loodusjõudude abil lõpuks siiski peaaegu kaheminutilise võidu, mille järele nad enda sõnul ka tulnud olid — avaldasid isegi hiljem imestust, et võit tuli kuidagi kergelt ning noored ja vihased konkurendid olid oma lubadustest ja ähvardustest ehitunud vaid õhulosse.

Saun, mis kuuldavasti ei olnud eriti kuum, ootas visasid lõpetajaid veel mitu tundi, kuna lõpuks kõik vaikselt jäi ning kuulda oli vaid vihmasabinat ja märgade korraldajate ohkeid, kes väsinuna suundusid teed pidi, mida kaardi peal ei olnud, punkte maha võtma. Ka koerad lõpetasid haukumise, sest kohutava ilma tõttu oli nende stress muutunud masenduseks. Ei oska koerad seda hinnata, mis nende õuel just toimunud oli — ei tea nad midagi kaartide tuulutamise, ei tea nad õhulossidest ja ammugi ei tea nad mis on orienteerumise võlu. Valust rääkimata.

Tõnis Vaiksaar Dream Teamist

143 südamelöögiga minutis meistriks

Intervjuu Koku suure võidujooksu kahekordse tsempioni, võistkonna "SKM ja Mati" liikme Rain Eensaarega

Milline oli selleaastane võistlus võrreldes eelmisel aastal toimunuga? Mis oli hästi, mis halvasti?

Kindlasti oli plusspoole peal ilm, sest tänavu polnudki korraliku vihma ja tuulega võisteldud. Loomulikult ei puudunud ka korraldajate kavalsus: jootmispunkt oli jäetud enamikule saladuseks. Korraldus oli piisaval tasemel. Oli hulgaliselt osavõtjaid ja leidis ka konkurente, kelle seast sõeluti välja parimad. Kahjuks osutusid noored ja vihased keskpärasteks üritajateks ja tõmbasid endale ise vee peale, kui olid paar kilomeetrit favoriitide silme all liidrite koormat kandnud. Samas oli tänavune võistlus eelmise aastaga võrreldes osaliselt veidi igavam, kuna sellist formaati oli juba eelmisel aastal kogetud. Sellest hoolimata olid huvitavad uued vanad maastikud, kuhu väga sagedasti ei satu. Võimalusel ootaks veelgi vanemaid eksemplare, kui neid kuskil kapinurgas peaks vedelema. Tõsine elamus oleks tänastele detailidega rikutud orienteerujatele korraliku mustvalge skeemiga seiklemine. Teravuste loomise eesmärgil võiks ka kaartidega kaetud frassile mõni must auk jääda. Orienteeruja otsib ju pidevalt uusi väljakutseid. Kuna tegemist pole klassikalise orienteerumisvõistlusega, vaid sisuliselt Koku meistrivõistlustega, mis, olgem ausad, võib kunagi

jõuda ka olümpiamängudele, võiks kaaluda tuleval aastal muudatusi võistlusformaadis (nt finis staadionil, võitjatele auhinnaks kilo kulda jms).

Kuidas sujus koostöö SKM-i ja Mati vahel? Võitsite ju teist aastat järjest.

Enamasti toimis koostöö laudusalt. Teades Mati kiiret algust, mis minule eriti ilma korraliku soojenduseta ei istu, üritasin teda veidi tagasi hoida. Samuti oli teada Mati veidi kiirem kustumine, seega raja lõpuosa sõrkisime läbi peamiselt minu juhtimisel. Üritasime seiklusspordi formaadile kohaselt kasutada võimalikult palju teid, mida õnnetuseks

planeeritud 10 kontrollpunktiga ca 15 km pikkune rada ka võimaldas. Samuti seadsime pulsipiirideks mõlemale kellale 143 lööki minutis, kuna arvestasime startiprotokollil sirvides välja, et see on karika võiduks piisav pingutus.

Kas läksite võitma või soovisite teha lihtsalt pikema laupäevase treeningu?

Millest me räägime? Võitjas polnud ju kahtlust! Viimasel hetkel tulime vastu Koku maffiale ja võtsime paari tuhande kroonise startiraha, mida Eesti tingimustes korraldatavate rahavõistluste keskmist arvestades võib ju ka korralikuks pidada, vastu ning otsustasime loobuda alternatiivkultust — Jõhvi kultuurimaja taguse lehtla eurastamise oksjonil osalemisest. Absoluutselt õige otsus, kuna hiljem selgus, et oksjonit ei toiminudki! Laupäev on meil Matiga tavaliselt puhkepäev, mil treeningut teha ei tohi, ainult võistelda tohib. See on juba pikemat aega nii olnud. Ja kui räägime pikast treeningust, siis Mati kui sprinteri jaoks oli tegemist kindlasti ülipika treeninguga. Kuulduste kohaselt Mati üldse trenni ei tee. Ta on talent ja tema organism ei peaks treeningutele vastu! No teate, isegi härg ei peaks sellele koormusele vastu!

Kas rajal tuli ette ka midagi üllatuslikku?

Rajal üllatas meid konkurentide nõrkus. See võib ju kõlada üleoleva suhtumise-na, kuid edaspidi võib kindel olla, et nende noorte suurest suust kuulu kaldub pigem fantaasia ja soovunelmate valdkonda kui realsusse.

Dream Team õigustas oma nime Koku suurel võidujooksul täielikult — vaid tänu enneolematule vedamisele õnnestus "SKM ja Mati"-nimelisel kollektiivil võidurõõmu veel ühel aastal maitsta. Me lubasime seda neile rahuliku südamega, kuna teame, et meie ajad on veel ees.

Nähtavasti tekkisid esimesed murekortsud konkurentide nägudele juba Dream

Teami koosseisu arvutiekraanilt lugedes. Võistluskeskusesse jõudes ei mõistetud igatahes enam nalja ja oma enesekindlust tuli korduvalt konkurentide mustamisega kergitada. Meile joogipunkti antud valeinfo tõttu (mis oli jootjate poolt reeglite kohaselt tegelikult õige samm) maha võetud tempo lubas ka Matil lõpu- poole veidi kergemalt läbi saada.

Igatahes oleme nüüdseks näidanud juba sellist tugevust, et SKM ja Mati peavad alustama oma nn psühholoogilist töötlemist varasemalt kui tänavu. Rõõm on näha, et nad on seda juba teinud ja lootus püsib, et meile ka järgmisel aastal väärilist konkurenti paku- takse.

JÜRGEN EINPAUL

dr O-Trops

O-tsihh kallid sõbrad

Karmid sügistuuled on teinud oma töö ja Teie doktor vajab veidi nohuabi. Õnneks olen seadnud pabertaskurätikute patarei haardeulatusse ja seega pole surma karta.

Käesoleva kolumni teemaks on tippsport ja tervis — kas lihtsalt sõbrad või ühe jooksutossu 2 eri poolt?! Tervisesport on üldjuhul tervisele kasulik, keha virgutav ja vaimu värskendav. Tippsport on aga samas karm, võitluslik ja vihane. Silm silma, hammas hamba, Levandi Sultzenbacheri vastu... (definiitsioon: M. Kodres). Vigastuse oht on suur, sest meie meelelahutuse eest hoolitsev artist ehk sportlane on timmitud nii viimase piirini, et piisab väikesest müksust, et kogu kaardimaja kokku vajuks.

Näiteid pole vaja kaugelt otsida. „Olle pöidlapadi sai 2 cm sügavuse löike, mille peale kaart

muutus üsna veriseks. Lisaks hoidis ta vigastada saanud käega kompassi, mistõttu jätkates oli tavaline jooksurütm häiritud“, kommenteeris Eesti koondise treener Sixten Sild orienteerumisejooksu maailmameistrivõistlustel Rootsis tavarajal 12. koha saanud Olle Kärneri esinemist. No, kuulge! Mis lapsejutt see nüüd on. Hiljuti toimunud allveeorienteerumise Euroopa meistrivõistlustel Viljandi järves ei näinud mitte ükski osaleja mitte kui midagi, järve põhjas oli kottpipe ja soga ne, ent keegi ei virisenud! Ja miks ei olnud meie tehniline personal varustanud sportlast rulli sideme ja zgutiga, et peatada ohtlik verejooks, mis kuulub näiteks iga auto kohustuslikku esmaabi kohvrise?! Nii vähe me siis hoolimegi oma tippudest. Pole siis ime, et nad Rootsi emigreeruvad...

Veidi paremini läks meie rattaorienteerujatel Austraalias toimunud MM-il, Margus Halliku 8. koht on ikka võimas! Rattaga on muidugi lihtsam ka, seda juhul, kui sa tasakaalu suudad pidada. Siis pole muud, kui talle tuimalt pedaali ja vaata, kuhu tee välja viib. Vaid aeg-ajalt tuleb tähelepanu teritada, et mõni kepikõndija ka ikkagi kodaratesse ei loobiks.

Rääkides tippsportist ei saa me jätta kõnelemata dopingust, mis, nagu me kõik väga hästi teame, tervist pöördumatult kahjustab. Sest kes meist ei teaks muhedeate tadziki vuntsidega vene naiskuulitõukajaid või nende Saksamaa

kolleegi Astrid Kumbertuss'i! Jõle, kas pole! Varsti seisavad nad kõik oma liibuvas võistluskostüümis Madame Tussaud vahakujude muuseumis ja uskuge mind, kindlasti mitte Britney Spears'i kõrval. Ning loomulikult ei pääse me üle ega ümber lõbusatest madjari kergetõustikujõmmidest, kes lasid igavese nooruse ja võitmatuse kindlustamiseks endale helekollase toru tagumikku konst-rueerida. Milleks ennast sedasi piinata? Saab ka maalähedasmalt — tuleb süüa palju juurikaid (M. Pomerants) ja oma tilli mitte igale poole toppida (T. Vilosius). Mille põhjal Kristjan Palusalu Berliinist 2 kulda tõi? See oli puhas härjaveri, mis andis sellise loomajõu, et sundis ta konkurendid ainult haledalt niutumata.

See selleks. O-jooksu hooaeg on lõppenud, kukkus see välja nagu tavaliselt. Loodame, et paremini läheb meie suusaorienteerujatel. Külmas karastunud poisid ju. Mingi tühine angiin ei tohiks küll takistuseks saada. Anonüümsete, kuid usaldusväärsete allikate andmetel käib Kergatsi alpimajas juba mõnda aega kuiv trenn (mitte märg). Võrumaa metsade karvane hirm ja sõna-sõnalt võttes Eesti orienteerumise A & O Ander Ojandu on oma ettevalmistust hooajaks alustanud. Mis siis muud, kui suuska ja keppi Teile, meie kallid suusatajad-orienteerujad!

DR O-T(D)ROPS

IOF-i uus, Rootsis MM-i ajal valitud nõukogu — tagareas seisavad asepresidendid Marcel Schiess Sveitsist ja Edmund Szechenyi Prantsusmaalt, Soome orienteerumislidu president Jan-Erik Krusberg, Brian Porteous Suurbritanniast ning lordanka Melnikliyska Bulgaariast, esireas Leho Haldna, nõukogu president Åke Jacobsson Rootsis, Shin Murakoshi järgmise MM-i võorustajamaalt Jaapanist ja kolmas asepresident Hugh Cameron Austraaliast. Leho Haldna töömaaks saab tegelemine suusa-orienteerumise probleemidega

Mõtteid Eesti orienteerumiskultuurist

FOTO: HARRY VEIDE

Eesti orienteerumiskultuuril on veel rohkelt arenguruumi: pildid Jukole ja tänavuse Balti MV võistluskeskusest

FOTO: JÜRGEN EINPAUL

Olen käinud Eesti orienteerumisevõistlustel ja -päevakutel üle 25 aasta. Skandinaaviamaades piirdub mu vastav kogemus küll 16 aastaga, kuid siiski on see pagas piisav, et näha mõningaid erinevusi meie orienteerumiskultuurides. Tahaksin siinkohal rääkida mõnest tähelepanekust. Need on asjad, milles minu arvates peaksite kogenumaalt eeskujuna võtma.

Kõigepealt paar leppemärki, mida tunneme nii meie Eestis, kui ka meie hingesugulased Skandinaavias, kuid mille ühte olulist tähendusvarjundit meil kaugeltki mitte kõik ei tunne. Need tingimärgid on „asustatud ala, õueala“ ja „haritav maa“. Oluline tähendusvarjund nende puhul on — need on liikumise keelu märkideks kui võistlusinfos ei ole seda teisiti sätestatud! Eriti rangelt kehtib see „õueala“ kohta. Tuule meelde näiteks Eesti MV sprindis Rakveres. Nägin mitme võistleja kaardile joonistatud liikumisteede, mis kulges otse läbi selliste alade! Skandinaaviamaades oleks selline asi tähendanud kohest diskvalifitseerimist. Eraomandi pühadus ja puutumatus on sealse kultuuris arusaadavatel põhjustel olnud alati suures aus, erinevalt meie kodumaast, kus 50 aastat teistsugust ideoloogiat juurutati. Kuid nüüd on aeg ka meil kohe alguses, ori-

enteerumise algõppe juures endale ja lastele selgeks teha, et selle leppemärgiga tähistatud ala tohib läbida ainult mööda läbivaid avalikke teid või kui rajameistri poolt on kaardile märgitud läbikäik sellest alast. Muudel juhtudel on see välistatud! Ja teadkem — rajameister arvestab raja planeerimisel samuti, et võistleja ei läbi selliseid alasid!

Veidi keerulisem on lugu „haritava maa“ leppemärgiga — nimelt muutub põllumaade kasutusotstarve ja nende võimalik haavatavus jooksjate poolt aastate jooksul ja ka hooajast sõltuvalt. Siinkohal peaksid rajameistrid oskama raja planeerimisel arvestada võimalike liikumisteedega, mis kulgevad üle selle märgiga kujutatud alade. Kui tegemist on kasvava teraviljapõlluga, siis saadakse reeglina hästi aru, et leivavilja ei tohi ju tallata. Keerulisem on lugu aga rohumaaodega, äsja külvatud või tärkava vilja põldudega. Jooksja ei pruugi siis visuaalselt ja oma põllumajanduslikest teadmistest lähtudes teha õiget otsust. Hea on muidugi, kui keelu korral kaetakse põld kaardil keelava punase viirutusega — siis ei teki kellelgi kaksipidi arvamisi. Kui aga punast viirutust ei ole, on „haritava maa“ märk, kuid visuaalselt näed näiteks värskest küntud põldu või hoopis selgelt

sõõritatud põldu? Siin jääb võistleja dilemma ette — kas tohib joosta või mitte? Nagu eespool öeldud, on selle leppemärgi algne mõte näidata siiski põlde, mida ei tohi ületada, kuid kuna praktikas sageli juhtub, et see on lubatud, siis peaks vastav teave olema võistlusinfos. Näitena toon tänavuse Jüriöö Rosmal, kus paar etappi meeste rajal kulgesid pikalt üle selle leppemärgiga kujutatud küntud põldude. Oli jooksjaid, kes hoolikalt vältisid põllule astumast ja ka neid, kes otse jooksid ja sellega minuti või paar võitsid. Analüüsid rajaplaneeringut arvan, et rajameister pidas loomulikult põldude ületamist — nende vältimine tähendas väga pikki ja orienteerumisrajale ebaloomulikke ringijookse. Kuid sel juhul pidanuks vastav teave pidanud olema eelnevalt läbi võistlusinfo kõigi jooksjateni jõudma.

Veel tahaksin kutsuda meie orienteerujaid üles järgima meie kogenumaid naabreid võistlustel käitumises. Meie ja nende võistluste üheks suuremaks erinevuseks on see, et meil EI TEKIGI ÕIGET VÕISTLUSMELU! Mõtlen siinkohal rahvapidu aatekaaslaste seas, kus on 300-500 inimest, kes tõesti osalevad üritusel juba enne oma starti ja ka pärast finisit. Erinevus on selles, kus on võistluste ajal meie kott!

Meil Eestis on võistleja kott autos või bussis ja kogu elu käibki „autost“. Neil seal, Põhjamaades, aga tulevad kõik oma asjadega parklast võistluskeskuse, asutavad ennast oma klubiga istuma — kaasas on ju toolid ja istmekaas seljakotid ning tihti ka telk tuule- ja vihmavarjuks. Start ning dushi alla ja mujale minnakse võistluskeskusest, finiskoridori juurest. Ja alati on seal rahvast, kes finiseerijatele kaasa elab ning kellele spiker infot jagab. Kes mäletab ühte soomlaste punkti tänavusel Suunto Gamesil, kes mõlemal päeval ainsa seltskonnana finiskoridori ääres platsis oli, lipp püsti? Nad käitsid täpselt nii nagu kodus harjunud on ning nagu (minu arvates) õige ja ilus on! Oleme küll autohull rahvas, aga me ei tohiks sellele ohriks tuua väga olulist orienteerumise seltsielu ja ühtsustunnet võistlustel.

Korra sai jutu sees mainitud ka dushi. Selle kasutajate protsendi poolest jääme oma arenenud naabritele ka mitmekordselt alla. Isegi kui korraldajad on vaeva näinud ja sooja dushi organiseerinud. Miks? Sellest ei ole ma aru saanud ja hoidun targu siinkohal kedagi pesema õpetamast...

Mõtiskles
SIXTEN SILD

Rogaini MM 2004

8.–9. mail Arizonases, USA

Olulise tõuke 2004. a rogaini MM-il osalemiseks andis selle toimumiskoht: USA, Arizona osariik. Võistluspaik asus osariigi idaosas Valgetes Mägedes (White Mountains), New Mexico piiriala ja Apachi indiaanlaste reservaaadi vahel.

numbrid. Olulised väikeobjektid, näiteks ületamatud kaljud, olid kaardil kindlasti olemas vaid kontrollpunktide läheduses. Kaart oli üldiselt hästi loetav, kuigi kohati oli joonistatud üle kolmekümne kõrgusjoone sentimeetri kohta.

Sulev Kuiv

Valged Mäed on osa Colorado platoo lõunaserva ääristavast ammuse vulkaanilise tegevuse tulemusena tekkinud mäestiku-vööndist. Ala suhtelise kõrguse tõttu (kõrgeim tipp 3476 m Baldy Peak ei jäänud siiski kaardile) sarnaneb selle piirkonna taimestik ja loomastik rohkem Kanadale. Mägedest saavad alguse mitmed Salt Riveri ja Little Colorado Riveri lisajõed ning ümbruskonnas on palju järvekesi.

Võistluskeskus asus 2775 m kõrgusel Big Lake äärses kämpingus, lähim linnake — 4000 elanikuga Eager — jäi 25 miili kaugusele. Võistlusala oli sama hästi kui asustuseeta.

Kaardil kujutatud maastikust umbes 1/3 oli avatud (lage) ja tasasem, ülejäänud osa metsaga kaetud ja reljeefsem, kuni 300-meetriste nõlvadega. Hiljutine kevadine suurvesi oli kadunud, jõgede ületamisega

polnud erilisi probleeme.

Võistlusinfos hoiatati jahedate, isegi külmade ööde eest. See hoiatus oli asjakohane, sest võistluse ajal näitas kraadiklaas mõnest külmakraadist paarikümne soojakraadini. Põhjapoolsetel ojakallastel ning metsaveeres oli näha veel küllaltki pikki lumeharbasid.

Kaart oli mõõdus 1:40 000 ning kõrgusjoonte vahega 6,1 m, trükitud veekindlale ja väga vastupidavale sünteetilisele paberile, magnetilise põhjasauna jooned umbes 5 kraadi võrra kaardi vertikaalserva suhtes kaldu. Kaart oli trükitud kolmele A3-st veidi suuremale lehele 50% ülekattega.

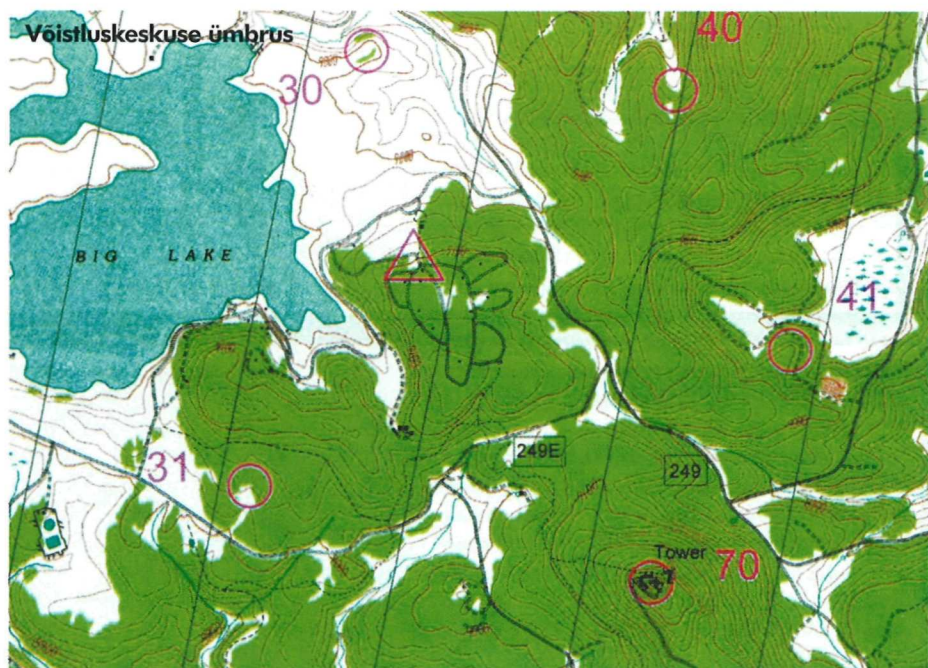
Kaart oli topokaartide stiilis: lagedad alad kujutatud valgega, metsaga kaetud maastik rohelisega. Orienteerumiskaardist veidi erinev oli ka teede tähistamine, sihid puudusid. Märkimist väärivad veel ehk kõrgust tähistavate numbritega (jalgades) juhthorison-taalid ja suurematele teedele kantud tee-

Koos võistluskaartidega anti ka ühele A3-lehele mahtuv 1:60 000 mõõdus must-valge kaart raja planeerimiseks ja A4-lehel olev must-valge nn kavatsuste kaart, kuhu tuli märkida võistkonna planeeritud marsruut ja see enne starti korraldajatele anda.

Maastikul oli 64 kontrollpunkti väärtusega 30-st 90-ni (sammuga 10). Erineva väärtusega punkte oli kõiki kümme, v.a 30-seid, mida oli neli. Kõigi punktide läbimine oleks andnud 4020 punkti. Punktid asusid kindlalt kaardistatud objektidel, punktide legendid olid trükitud eraldi lehele ja antud nii IOF-i tingmärkidega kui ka Ameerika inglise keeles.

Võistlustel osales 176 võistkonda 380 osavõtjaga. Enamuse moodustasid kohalikud, aga esindatud olid ka tuntumad rogainimaad Austraalia, Uus-Meremaa ja Tsehhi. Kokku oli võistkondi üles antud 15 riigist, sealhulgas ka Eestist ja Lätist ning 33-st USA osariigist.

FOTO: GUIDO TREES

Võistluskeskuses oli osavõtjate kasutada kámpingu telkimisplatsid, WC ja külma veega pesuruumid, sooja dussi all käimine maksis 3\$. Püstitatud oli suur telk, kus sai kehakinnitust, öisel ajal viibisid seal kohtunikud.

Võistluste korraldusliku poole kiiduväärt jooneks oli piisava ajavaru olemasolu, mistõttu kõik sujus rahulikult isegi siis, kui kuskil tekkis järjekord. Võistluskaardid jagati kätte stardipäeva hommikul kell 8, raja planeerimiseks jäi 3 tundi, mille sisse mahtus ka võistlejate viimane instrueerimine 15 minutit enne starti.

Reisi üldeesmärki, füüsilist vormi ja võistlusolusid arvestades ei seadnud me võistlemisel endale liiga kõrgeid sportlikke eesmärgi. Raja planeerisime maksimaalselt huvitava ja mitmekesise, sealjuures siiski maksimaalse pikkusega, olles valmis seda võistluse käigus olukorrast sõltuvalt muutama.

Algus oli üllatavalt hea, kaardiga saime kiiresti hea kontakti ja tõusud ei tundunud eriti tapvad. Olukord muutus umbes 1,5 tundi pärast starti, kui teel neljandasse kontrollpunkti otsustasime otse üle mägede löi-

gata. Veidi keerulisemas situatsioonis üks-teise järel kuhjunud väikesed vead ja valeotsused koos kollektiivse optimistliku hoolimatusena põhjustasid õigest suunast ligi 180-kraadilise kõrvalekaldumise. Ehkki tekinud 45-minutilise lisaringile oli väike-seks lohutuseks matkamine kaunis, sügavas ja ürgsena näivas orus voolava jõekese kallastel, sai see meie füüsilise ja moraalse laostumise alguseks.

Kuigi edaspidi saime hakkama suurte vigadeta, olime pimeduse saabudes (umbes 19.30) juba üsna väsinud. Mõned tunnid hiljem otsustasime üksmeelselt minna laagrisse puhkama, enesetunnet väljendavateks märksõnadeks kurnatus, ükskõiksus, peavalu, uni. Ilmselt põhjustas niisuguse oleku osaliselt ka kõrgus: olime nii kõrgele merepinnast tõusnud alles eelmisel õhtul.

Tugev öösök võistluskeskuses, planeeritust veidi pikemaks kujunenud tukkumine telgis ja tugev hommikusök taastasid jõuvarud ja meeleolu täielikult. Koos esimeste päikesekiirtega suundusime laagrist põhja poole jäävale lagedamale maastikuosale.

Teise päeva elamustest võiks märkida või-

dujooksu ajaga, kus üle 3-kilomeetrisele otsenähtavusega distantsil meie viimasest kontrollpunktist finisisse tuli võitjaks aeg. Karistuseks 30 trahvipunkti meie võistkonnale.

2004. a rogaini maailmameistrileks tulid Mike Kloser ja Michael Tobin USA-st, kes ajaga 23:47:41 läbisid 55 KP-d ja kogusid 3490 punkti. Eelmised maailmameistrileks Greg Barbour ning David Rowlands (NZL, AUS) jäid 3410 punktiga üldarvestuses teiseks, aga võitsid MV klassi.

Üldarvestuses kolmandaks tulid tsehid, kolmeteistkümnenda, aga segavõistkondade arvestuses kolmanda koha said meie lõunanaabrid lätlased Raimonds Lapins (TAOK 2004. a rogaini võitja koos Kaspars Kursinskisega), Anita Liepina ja Guntars Mankus 2790 punktiga.

Meie võistkonna koht jäi lõpp-protokollile teise poolde. Ilmselt hoidsime alateadlikult jõudu järgnenud kahenädalase reisi jaoks Arizona ja Utah kanjonites, millest kahepäevane jalgsirännak läbi Suure Kanjoni, lõunakaldalt põhjakaldale ja tagasi, oli rogainiga võrreldes vähemalt samaväärne sooritus.

ROGAINI MM 2004, USA, ARIZONAS

(koht üldarvestuses, võistlejad, punkte, aeg, läbitud KP-sid)

Üldarvestuses:

1.	Mike Kloser, Michael Tobin, USA	3490	23:47:41	55
2.	Greg Barbour, David Rowlands, NZL AUS	3410	23:50:46	54
3.	Petr Boránek, Miroslav Seidl, CZE	3240	23:56:13	51
118.	Peep Eomoi, Sulev Kuiv, Guido Trees, EST	1380	24:02:16	23

Segavõistkonnad:

8.	David Baldwin, Julie Quinn, AUS	2930	23:07:18	46
12.	Jitka Klínková, Dan Straka, CZE	2790	23:36:19	43
13.	Raimonds Lapins, Anita Liepina, Guntars Mankus, LV	2790	23:44:35	42

Naised:

55.	Victoria Campbell, Jennifer Knowles, USA	2020	23:38:34	33
70.	Sharon Crawford, Robin Spriggs, USA AUS	1890	23:33:32	28
73.	Anne Chapman, Deborah Humiston, AUS USA	1840	23:27:01	28

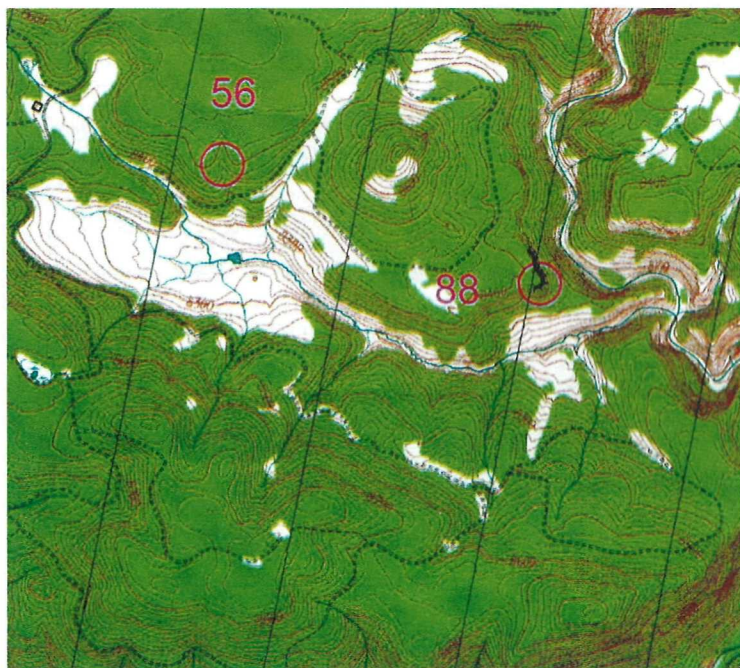
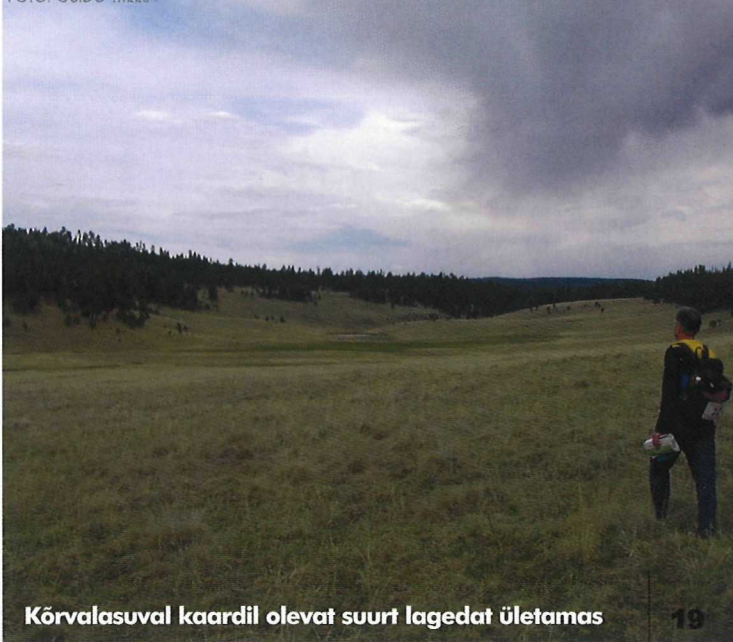

FOTO: GUIDO TREES

Kõrvalasuval kaardil olevat suurt lagedat ületamas

Orientteeruja kalender

2005

jaanuarinoveembrini

2005 AASTA O-KALENDERI PROJEKT

Month	Day	Event	Category	Date	Location	Country	Website
November	1						
	2						
	3						
	4						
	5						
	6						
	7						
	8						
	9						
	10						
Detsember	1						
	2						
	3						
	4						
	5						
	6						
	7						
	8						
	9						
	10						
Jaanuar	1						
	2						
	3						
	4						
	5						
	6						
	7						
	8						
	9						
	10						
Feb	1						
	2						
	3						
	4						
	5						
	6						
	7						
	8						
	9						
	10						
Märts	1						
	2						
	3						
	4						
	5						
	6						
	7						
	8						
	9						
	10						
Aprill	1						
	2						
	3						
	4						
	5						
	6						
	7						
	8						
	9						
	10						
Mai	1						
	2						
	3						
	4						
	5						
	6						
	7						
	8						
	9						
	10						
Juunis	1						
	2						
	3						
	4						
	5						
	6						
	7						
	8						
	9						
	10						
Juli	1						
	2						
	3						
	4						
	5						
	6						
	7						
	8						
	9						
	10						
August	1						
	2						
	3						
	4						
	5						
	6						
	7						
	8						
	9						
	10						
Sept	1						
	2						
	3						
	4						
	5						
	6						
	7						
	8						
	9						
	10						
Oktoober	1						
	2						
	3						
	4						
	5						
	6						
	7						
	8						
	9						
	10						
November	1						
	2						
	3						
	4						
	5						
	6						
	7						
	8						
	9						
	10						
Detsember	1						
	2						
	3						
	4						
	5						
	6						
	7						
	8						
	9						
	10						

Mai

2 3 4 5 6 7 8
 9 10 11 12 13 14 15
 16 17 18 19 20 21 22
 23 24 25 26 27 28 29
 30 31

Juuni

1 2 3 4 5
 6 7 8 9 10 11 12
 13 14 15 16 17 18 19
 20 21 22 23 24 25 26
 27 28 29 30

Juuli

1 2 3
 4 5 6 7 8 9 10
 11 12 13 14 15 16 17
 18 19 20 21 22 23 24
 25 26 27 28 29 30 31

August

1 2 3 4 5 6 7
 8 9 10 11 12 13 14
 15 16 17 18 19 20 21
 22 23 24 25 26 27 28
 29 30 31

September

1 2 3 4
 5 6 7 8 9 10 11
 12 13 14 15 16 17 18
 19 20 21 22 23 24 25
 26 27 28 29 30

Oktoober

1 2
 3 4 5 6 7 8 9
 10 11 12 13 14 15 16
 17 18 19 20 21 22 23
 24 25 26 27 28 29 30
 31

November

1 2 3 4 5 6
 7 8 9 10 11 12 13
 14 15 16 17 18 19 20
 21 22 23 24 25 26 27
 28 29 30

Juuli

01.07 .. 03.07 R-P XIX KAPA 2005 3 päeva jooks
 02.07 L XIII Valdade Suvemängud
 02.07 .. 03.07 L-P Kalevi XXII Suvejooks
 02.07 .. 09.07 L-L Itaalia 5 päeva jooks
 07.07 .. 10.07 N-P 4 EST
 06.07 .. 10.07 K-P TAKAS 2005 5 päeva jooks
 10.07 .. 15.07 P-R FIN 5
 10.07 .. 17.07 P-P Juunioride MM
 10.07 .. 17.07 P-P 5 Giorni Svizzera (JWOC rahvavõistlus)
 11.07 .. 16.07 E-L 12. Metsameeste EM
 14.07 .. 17.07 N-P World Games
 17.07 .. 22.07 P-R O-Ringen
 22.07 .. 31.07 R-P World Masters Games (veteranide MM)

AUGUST

05.08 .. 07.08 R-P XVII Kobras Karikas
 09.08 .. 15.09 T-E OJ MM ja MK 2.ring
 07.08 .. 14.08 P-P WOC 2005 Public O-Festival
 19.08 R EMV õine tavarada
 20.08 L 3. RO EMV (tavarada)
 20.08 L XX Noorte Jukola
 27.08 .. 28.08 L-P EMV tavarada ja n/v teade

SEPTEMBER

05.09 .. 11.09 E-P 3. RO MM
 10.09 L EMV pikk rada
 17.09 .. 18.09 L-P Eesti-Läti-Leedu noortemat_
 30.09 R Euromeeting - sprint

OKTOOBER

01.10 .. 02.10 L-P XVI Suunto Games ja Euromeeting
 01.10 .. 06.10 L-N OJ MK 3.ring
 06.10 .. 09.10 N-P Juunioride Euroopa Karikas (JEC '05)

NOVEMBER

26.11 .. 27.11 L-P EOL üldkogu

www.kapaok.lv/?id=eng

www.orion.ee

www.ortpredaia.it

www.server.ee/okvoru/html/index.html

www.oktakas.ot.fi

www.hiirasti.fi/fin5

www.asfi-ticino.ch/jwoc2005/index.html

www.asfi-ticino.ch/5days2005/index.html

www.efol.info

www.worldgames2005.de/en

www.oringen.com

www.wmoc2005.com

Valgesoo-Akste EST OK Põlva Kobras

Aichi JPN IOF

www.woc2005.jp

www.woc2005.jp

www.kape.ee

www.hof.ee/oknomme

www.rasflukko.fi

my.tele2.ee/peko

Banska Bystrica SVK

Hatiku-Mammaste EST OK Põlva Kobras

Küka EST OK Põlva Kobras

Põlva EST OK Põlva Kobras

Taevaskoja EST OK Põlva Kobras

Subiaco/Rooma ITA IOF

Graz AUT ÖFOL

www.orientteering.sk/mtbo2005

kobras.polvamaa.ee

kobras.polvamaa.ee

kobras.polvamaa.ee

www.wcup2005final.info

Ratta-o World Rankingu esimene hooaeg seljataga

Rattaorienteerumine reformide meelevaldas

Sel aastal oli IOF-i egiidi all toimunud World Ranking sari oktoobrikuise MM-i kõrval rattaorienteerujatele tähtsuset järgmine rahvusvaheline jõuproov.

Margus Hallik

Seoses Rahvusvahelise Orienteerumislüüdi reformidega kadus sellest hooajast aastaid hästi toiminud MK-sari. IOF-i uus suund, kus kõigis distsipliinides asendatakse Maailma Karikavõistlused iga-aastase MM-iga, leidis vähemalt rattaorienteerujate seas tugevat vastuseisu. Eelmise aasta lõpul koostas sportlaste aktiivgrupp paarisaja allkirjaga pöördumise rahvusvahelise alaliitu MK-sarja jätkamise kohta, kuid tulutult — orienteerujate enda arvamus juba paika

pandud visioone ei mõjutanud.

Ka allkirjutanu meelest aitasid just maailma karikavõistlused uue ala kiirele arengule palju kaasa — oli ju hooaja peale ühtlaselt jaotatud rohkem kui kümneetapilise MK-sarja iga osavõistlus omaette kõrgetasemeline jõuproov, kust kõik maailma tipud eranditult osa võtsid. Uue süsteemi miinuseks on esialgu rahvusvaheliste võistluste vähesus — kord aastas toimuva maailmameistrivõistluste 3–4 starti ei anna sportlastele piisaval hulgal tugeva konkurentsiiga võistlusvõimalusi, mis

võib siiani jõudsalt arenenud ala arengut pärssida. Igal juhul käib töö regionaalsete meistri- võistluste (Euroopa-, Okeania-MV) ellukutsumise nimel.

Sellel aastal pakkus IOF rattaorienteerujatele kompensatsiooniks välja World Ranking sarja, mis aga sel kujul ei suutnud MK-võistlustest tühjaks jäänud kohta täita. World Rankinguks on teda isegi tinglik nimetada, sest võrreldes o-jooksu ja suusa-o maailma edetabeli võistlustega jagati punkte teistel alustel (vaid kohtade põhjal MK-punktitabeli järgi). Kuid reeglid olid paika pandud ja võistlused toimusid.

AVAETAPID UNGARI MÄGEDES

Esimesed kaks etappi toimusid mai lõpus alpiinsel suurte vormidega mägi- ja maastikul Austria piiri ääres Ungari linnakese Soproni lähedal. Tingimused olid karmid: lisaks külmale kevadisele ilmale jätkuv vihm, mis oli muutnud savised teed sügavateks porimülgasteks ning suurtest kõrguste vahest tingitud füüsiliselt ränkraskest rajad. Tõsiselt pandi proovile võistlejate rattavalitsemisoskused pikadel ja ülimalt libedatel laskumistel, kus sõidutehniliselt tugevad ja julged ratturid võitsid kokkuvõttes minuteid. Väga oluline oli ka kummivalik — kellel väiksema mustri- ja kumm enam ei pidanud, pidi jooksma ratas käekõrval ja kilomeetripikkustel tõusudel tähendas see juba olulist ajakaotust.

Teades madjarite kõrget korralduslikku taset ja häid kaarte, oli Ungarisse kogunenud rattaorienteerujaid üheksast riigist, peamiselt Kesk-Euroopast.

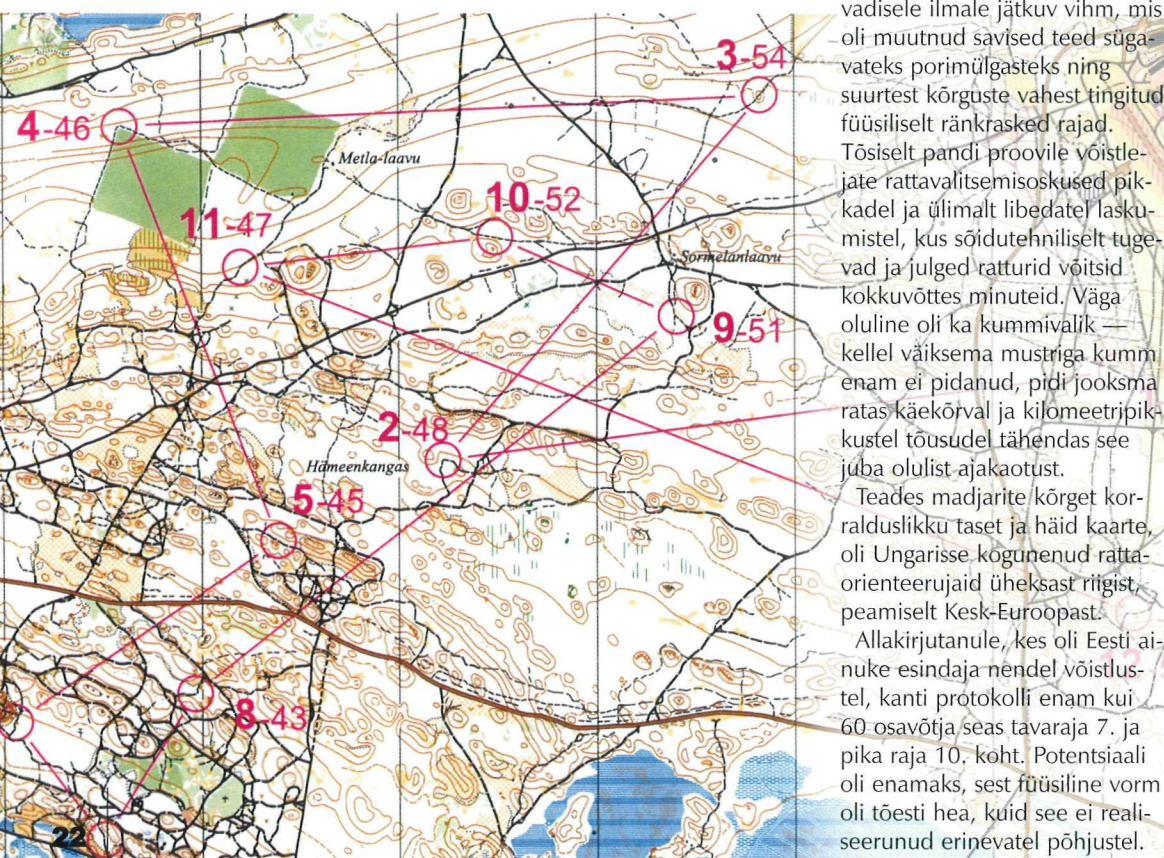
Allakirjutanule, kes oli Eesti ainuke esindaja nendel võistlustel, kanti protokollis enam kui 60 osavõtja seas tavaraja 7. ja pika raja 10. koht. Potentsiaali oli enamaks, sest füüsiline vorm oli tõesti hea, kuid see ei realiseerunud erinevatel põhjustel.

Üheks näiteks on loo autorit tabanud proosaline lugu 1. etapi tavarajal. Minek oli olnud võimas ja püsisin kuni viimase kilomeetri kindlalt esikolmikus vahepeal isegi võistlust juhtides, kuid võsa vahel ühest järsakust pidurid blokis alla lohisedes jäi SI-kaart jo-jo otsas kusagile kinni ning keris end väkkiirelt nõõripidi ümber lenksu. (NB! Kuna rattaorienteerumise reeglite kohaselt peavad võistlejad punkti läbima koos rattaga, nõutakse seetõttu SI-kaardi või EMIT-i kinnitamist lenkstangi külge mäesuusakeskustes kasutatavate väljatõmmatavate piletihoidjate jo-jodega.) Järgmise punkti oli pikk etapp allamäge, kus kogu tähelepanu läks tekkinud puntra lahti harutamisele sõidu pealt ning nii ei jäänud aega maastiku jälgimiseks — tulemuseks suur viga ja kokkuvõttes alles 7. koht.

KEKSUUISED ETAPID SOOMES JÄMI-JUKOLA MAASTIKUL

Sarja järgmised osavõistlused peeti augusti algul selle aasta Jukola maastikul Jämil. Kuna need olid soome koondlastele ühed katsevõistlustest Austraalia MM-iks, oli ka valitud suurvõistlusel eesootavaga sarnane maastik eelkõige suuremate ja laiemate teede poolest, kus sõidukiirus kõrgem ja nähtavus parem. Samas leidus sõjaväe polügoonina kasutusel olev alal kohati ka väga tihedat teedevõrku ning füüsilist raskusastet lisas võistluskeskuse lähedal olev mitmekümne meetri kõrgune "harju", mida näiteks pika raja lõpus tuli korduvalt üles alla sõita. Põhjamaa suve kuume- päevad sattusid just sellesse ajavahemikku ning nii tuli võistlejatel rassida ligi 30 kraadises leitsakus 3 päeva, millest reedel kavas olnud sprindivõistlus siiski World Rankingu arvesse ei läinud.

WRE sarja teine ring sõideti maastikul, kus hiljuti peetud Jukola teatejooks. Orienteerumisjooksuks suhteliselt väheütleval maastik sobib ratta-o-ks väga hästi

**MTBO WORLD RANKING
2004 TULEMUSED**

Mehed

1. Hallik Margus	EST	137
2. Seger Simon	SUI	109
3. Sabo Mikulas	SVK	101
4. Schaffner Beat	SUI	99
5. Tihon Michal	CZE	95
6. Wohanka Pavel	CZE	90
7. Sevcik Martin	CZE	85
8. Mach Radovan	CZE	83
9. Tervala Mika	FIN	80
10. Rygl Jaroslav	CZE	77

Naised

1. Gigon Michaela	AUT	185
2. Jakubova Marketa	CZE	134
3. Schaffner-Räber C.	SUI	127
4. Dannowski Anke	GER	121
5. Laciгова Michaela	CZE	121
6. Korhonen Kirsi	FIN	115
7. Pfuhl Gerit	GER	98
8. Phillips Nina	IRL	81
9. Tommola Päivi	FIN	80
10. Chmelikova Jana	CZE	76

ALGUS LK 22

Lisaks soomlastele selgitasid siin ka eestlased oma MM-koondist ning seetõttu olime väljas koguni kuue võistkonda pürgijaga. Eestlaste üldine tase on järjest kasvava koduse konkurentsi toel tõusnud üsna jõudsalt ning üllataval kombel oleks pooled meie meestest mahtunud nende võistluste tulemuste põhjal ka soome koondisesse, mis näitab arengut ja annab lootust kõrgetele kohtadele järgmiste aastate suurvõistlustel.

Kuigi Soome oli kogunenud vaid 6 riigi esindajad ning meeste klassis oli võistlejaid 35, ei saa osalejate tugevust kaugegtki alahinnata, sest põhjanaabrite keskmine tase on kõrge ning nad on valitsenud maailma rattaorienteerumist viimastel aastatel pea täielikult. Kohal olid ka maailma eliiti kuuluvad venelased ning seda hinnatavamad on meie meeste pikal rajal saavutatud kohad 5.-6.-7., kus ligi tund neljakümne kestusega rajal mahtusid Rene (Otteson), Margus (Hallik) ja Raul (Kudre) 42 sekundi sisse. Ka tavarajal suutis 3 eestlast end esikümnesse sõita — viies oli väga häid ja kindlaid esitusi näidanud Rene, kuues alles sel aastal rattaorienteerumisega alustanud ja ülikiiirelt arenenud Tõnis (Erm) ning kümnes käsiloleva raske treeningperioodi tõttu mitte kõige teravamas vormis olev Margus.

SARJA FINAALETAPID TSEHHIS

Enne septembri algust tõmmati uuele sarjale joon alla Tsehhi Vabariigi, kuhu sõitsid üldarvestuses kõrget kohta taotlev Margus ja Eesti rattaorienteerumise eestvedaja Arbo (Rae). Võistluskeskuseks oli Novy Bor finisiga linnaväljakul raekoja ees. Tsehhi omab kindlalt kõige suuremat rattaorienteerumise harrastajaskonda ning selle võistluse mastaapsus meenutas meie suveorienteerumisüritusi, võistlejaid oli kokku üle 300, põhiklassis oli näiteks mehi startimas 165, millest H21E-s 75, H21A-s 37 ja H21B-s 53.

Tsehhid võisid lubada endale sellist luksust, et mõlemad võistlused sõideti erinevatel maastikel ning pika raja ringid

veel ka eri kaartidel. Tavarada peeti mitte väga suurte, kuid järskude nõlvadega maastikul, kus oli väga oluline hea rattavalitsemisoskus üsna ebastasatel laskumistel ja ka tõusudel, ning kus raja lõpuosas tuli linnatänavatel sõita isegi treppe pidi. Pikaks rajaks oli välja käidud eestiliku sihivõrguga lamedam maastik, välja arvatud üks suurem mäemassiiv, kus selgitati välja ka mäekuningas 150 meetrise tõusumuga etapil.

Poolteist kuud enne MM-võistlusi aset leidnud jõuproov oli World Rankingu sarjas kõige tugevama ja tihedama konkurentsi, läheneva suurvõistluse ootuses oli kohale tulnud sportlasi 13 riigist. Kui välisküla lised ei pidanud olema veel tipvormis, siis võõrustajatele oli see ülioluliseks viimaseks katsevõistluseks, sest tsehhiel leidus häid rattaorienteerujaid palju rohkem kui koondisekohti. See kajastus ka tulemustes, kus tavarajal mahtus esikümnesse lisaks kohalikele vaid üks prantslane ja eestlane, kusjuures osalejate hulgas olid paljud tugevad koondised oma parimatega. Pikal rajal suutis kümne hulka lisaks neile kahele sõita veel vaid soomlasest valitsev maailmameister Jussi Mäkilä ja peale avaetappe World Rankingu liider olnud sveitslane Simon Seger. Võõrustajad olid koduradadel niivõrd tugevad, et Mäkilä 6. koht jäigi külalisvõistlejate laeks.

Eestlased jõudsid kohale peale väsitavat autosõitu kolmandal päeval vahetult enne starti, mis ehk võistlustulemustele kõige paremini ei mõjunud. Margus saavutas mõlemal päeval 10. koha, mis on selles kontekstis küll korralik tulemus, kuid ei anna põhjust rahuloluks, sest ilma rumalate vigadeta peaks sellise füüsilise vormiga küll kindlalt esikolmikusse sõitma. Arbo 54. ja 57. koht annavad tunnustust karmist konkurentisist, kus isegi sel hooajal häid sõite teinud tugev tegija võib end mitte kõige õnnestunuma esituse korral vastavatelt kohtadelt leida.

**HOOAJA LÕPPTULEMUSED —
WORLD RANKINGU VÕIT
EESTISSE**

Kokkuvõttes arvestati 5 parimat

tulemust kuuest võistlusest, mille eesmärgiks oli sundida võistlejaid osalema kõigil etappidel. Paraku reaalsel kujul see ei toimunud, paljud Kesk-Euroopa rattaorienteerujad võtsid osa küll Ungari ja Tsehhi etappidest, kuid pidasid Soome sõitu liiga kaugeks ning vastupidi — põhjajeroopa rattaorienteerujad ei leidnud motivatsiooni osaleda kõigil etappidel.

Allakirjutanu peaeesmärgiks on sel hooajal olnud II rattaorienteerumise MM Austraalias, milleks valmistumisel oli tähtsal kohal ka osavõtt kõigist World Rankingu sarja etappidest, mis pakkus tugeva konkurentsi võistlusi ning oma vormi kontrollimist teiste tipptegijatega. Kesk-Euroopa teistsugustel maastikel ja jõuproovidel osalemine oli vajalik ka kasulike kogemuste hankimisel tulevikuks (2005 toimub MM Slovakkias ja 2007 Tsehhis) ning põhjusel, et selle aasta MM leiab aset Austraalia mägisel maastikutüübil Victoria osariigis.

Kokkuvõttes saavutatud esikoht ei luba tunda täit rõõmu põhjusel, et kõik maailma parimad rattaorienteerujad ei konkureerinud üldesikohale, sest osalesid vaid üksikute etappidel. Kuid samas pakub rahuldust teadmine, et ka nelja etapi kokkuvõttes poleks keegi üldvõitu väärata suutnud, kuigi Kesk-Euroopast osales neljal osavõistlusel ligi 30 meest ning ka näiteks soomlasest maailmameister. Olen rahul sellega, et kõikidel etappidel jõudsin tugevas konkurentsis esikümnesse, mis näitab teatud stabiilsust — ette ei tulnud ühtegi kehva sõitu, kuigi kahjuks ka mitte ühtegi eriti säravalt õnnestunud esitust. See näitab taas, et sarivõistlusel tagab kokkuvõttes kõrge koha ühtlaselt hea esinemine kõigil osavõistlustel, ühtegi suuremat äraukkumist ei tohi ette tulla. Minu esimese nelja etapi kohad (7, 10, 6, 10.) andsid kokkuvõttes rohkem punkte kui sarja üldjärjestuses teise koha saanud sveitslase Simon Segeri (3, 2, 28, 7.) ja kolmandaks platseerunud slovaki Mikulas Sabo (2, 6, 14, 24.) resultaadid.

Margus Hallik rattaorienteerumise WRE osavõistlusel Soomes Jämis, kus eestlastel õnnestus mõlemas sõidus kolmekesi esikümnesse pääseda

Arne Kivistik

Vestles Tõnu Raid

Miks inimesed tulevad orienteeruma?

Miks inimesed tulevad orienteeruma? Mul tuleb meelde Heino Kase jutt, et 60-l aastail oli neljapäevak orienteerujale ainsaks treeningu võimaluseks. Kuid hiljem, juba 70-tel tekkis inimesi, kes tulid kord nädalas metsa ilma, et neid sportlik saavutus oleks eriti huvitanud. Mis neid motiveerib? Motivatsioonist rääkides tuleb rõhutada, et oskusteostus ning enesekontroll on olulised mõjutajad. Mulle tundub, et o-sport on väga huvitav mäng. Mina olen ligi 40 aastat orienteerumise juures püsinud just mängulisuse tõttu. Iga kord lähed välja mõttega anda endast parim ja mitte vigu teha, kuid see ei õnnestu peaaegu kunagi saajaprotsendiliselt. Ja järgmine kord püüad uuesti saavutada saavutamatu. Mulle on tähtis ka see, kuidas minu klassi konkurentidel läheb, konkurents toimib igal tasemel.

Kui vanalt peaks alustama sportimist harrastusena ja millal tõsise sportliku treeninguna?

Mina olen eluaeg tegelenud tudengieas inimestega, seetõttu puuduvad mul lastetöö kogemused ja ma ei oska selle kohta pealt midagi erilist arvata. Orienteerumiskused tuleks igal juhul omandada lapseas, siis on õppimisvõime hea. Kuid liiga varasel alustamisel võib tekkida üledoseerimise oht — olukord, kus noor inimene on 18–19-seks saamisel juba 10 aastat sportinud. Selleks ajaks on temale antud huvilimiit läbi kulanud ning aitab küll, inimene lahkub spordist. Vaid mingisuguste õnnelike asjaolude kokkusattumisel võib vara alustanud lapsel täiskasvanute klassis huvi veel jätkuda. Vanade suusatreenerite memuaaridest saame lugeda, et kümme aastat on intensiivse

JÄTKUB LK 26

ARNE KIVISTIK, sündinud 01.12.1933 Tartumaal, Tabivere vallas.

Abielus, abikaasa Milvi Kivistik, 2 last

Tartu Riikliku Ülikooli arstiteaduskonna kehakultuuriosakonna suusa eriala lõpetaja, pedagoogikateaduste kandidaat. Dissertatsiooni teema — orienteerumise rajateooria.

Meistersportlane orienteerumises (1969), Eesti meistrivõistlustelt 16 kuld, 9 hõbedat, 7 pronksi 1963–1976. Eesti NSV teeneline sporditegelane (1977).

Kaante vahele on jõudnud 23 raamatut. Üle 30 Eesti meistritiitli veteranide klassis.

Veedab pensionipõlve Nõva vallas, Perakülas, Põlluotsa talus

ALGUS LK 25

sporditegemise tavaline liimit. Vaid vähestel eriti edukatel võib huvi kesta ka 20 aastat, kuid seda ainult väga tugevate materiaalsete stiimulite toel — maailmatasemel sportlastel on väga selge mõjutaja ära elatamise võimalus. Neid motive orienteerumises ei ole.

Kas Sa siin endale vastu ei räägi, Sa ise võistled ju siiani omavanuste klassides edukalt edasi.

Vat see ongi nüüd selle mängu ilu. Ilmselt ma selle alaga ei tegeleks, kui ma ei oleks edukas. Ma ei ole kunagi ainult orienteerumist teinud peamise tegevusena, vaid ikka muu töö kõrvalt. Kuid edukus oli põhimootor, mis tegevuse käivitas.

Sul on 2 last, kas Sa nendest ei tahtnud sportlasi teha või orienteeruma panna?

Katsed lõppesid edutult. Kadri käis päevakutel ja samal ajal ka võrkpallitreeningul. Palgeline treener oskas tööd niipalju hästi, et kahes trennis käimine võttis tüdrukul sportimise isu hoopis ära. Poeg Kalevile aitas aga päevakutel käimisest küll, et sporti vastu huvi kaotada.

Kas Sul on olnud ka mingisuguseid eeskujusid spordis või orienteerumises?

No, kuidas on see orienteerumises võimalik! Kui Sa hakkad koos tõusulainega mine-ma, siis ei saa sul mingeid eeskujusid olla. Muidugi, Aruja oli selgelt edukaim mees sel ajal, kuid mäng käib ju sellele, et kord oled ees ja kord tagapool või keskel. Aga noh harjutamise süsteemid polnud sel ajal ju

välja kujunenud ja ainsateks eeskuju väri-vateks tegelasteks oli võimas TPI tudengite kolmik — Annus, Miljan, Taimistu ja kui neil kõigil välja tuli, siis polnud minul midagi iitsatadagi. Kuid õnneks ei tulnud neilgi alati välja ja see pakkus ka mulle võimalusi.

Mina olen külast pärit — seal ning ka keskkoolis treenereid ega trennimise süsteemi ei olnud. Ajakirjandusest loetud ja raadiost kuulnud spordikuulsused olid muidugi olemas, kuid need olid nii kaugel ja nendega otsest kokkupuudet ei olnud. See tõttu ma ei saaks küll öelda, et ma mingite suurte eeskujude mõjul oleks sportima hakanud. Aga just see mängu ilu ja sportlikud elamused on mind spordi juures hoidnud. Ilmselt peab aga mingi looduslik alge ole-mas olema, sest keegi mind ei sundinud, see oli minu vaba tahe, mis viis mind spordi juurde ja kehakultuuri õppima ning selles sfääris töötama.

Kes sul siis suuremad konkrennid olid?

Noh, ma ei oskagi öelda. Aruja oli algul nii kõva mees, et temaga polnud eriti võimalik konkureeridagi. Hiljem oli sarvede ristamist võibolla Kärneriga kõige rohkem. Kärner tuli orienteerumisse ju suusatreeningutel ja suuskadel liikumine käis tal eriti kergelt. TPI kolmikust pidas vastu kõige kauem Miljan, seejärel tuli Arvo Kivikas... Kivikas oli muidugi klass omaette. Seejärel või samal ajal oli ka veel (Johannes) Tasa ja ma mäletan Kollat (Järveoja), kui ta oli EPA tudeng ja teda hurjutati järgijooksmise pärast, et mingi suusataja jookseb siin teiste järele. Kuid ta oli nii visa vend, et õige pea kujunes ta suureks eesjooksjaks. Ja tema sees oli see oma tahe nii suur, et ta orienteerumises esinumbriks kujunes. Sel ajal ju Põlvas mingit orienteerumise süsteemi ei

olnud. See oli Kolla, kes töö Põlvas käima pani ja süsteemi seal välja kujundas.

Milline on kõige lõbusam seik Sinu orienteerumiselus?

Kõige meeldejäävamaid ja huvitavamaid lugusid oli võibolla see, kui Balti turneel 1973 Karjalas oli tõelisel mõhnastikul ja detailirikkal maastikul paljude punktidega rajal niisugune juhtum. Üle liidu mees Valeri Kisselev jõudis mulle järgi ja koos jõudsimel punktipiirkonda. Mõlemad nägime, kus tähis on, vaatasime üksteisele otsa, kuid silmanurgast rivaale vaadates ei tahtnud kohe neile punkti ette sööta. Need aga ootasid kuna meie lõpuks KP võtame. Ja nõnda mitmel etapil järjest, kuid nõrgemad said varsti aru, keda silmas pidada ja nii me seda "lumepalli" aina suuremaks veeret-sime, nii me kogusime iga lühi-etapi järel aina uusi jälitajaid kokku, finis oli neid oma 15 tükki. Maastikul oli ka teiste klas-side punkte ja kui keegi neist jälitajaist kuskil tähist nägi siis sinna spurdi, seetõttu pudenes kogu aeg osa lumepallist maha, pikal etapil saime siiski suuremast osast jälitajaid lahti.

Sa oled Eestis palju kaarte ja radu teinud, kuid oled ka Venemaal palju käinud. Kui kaugemale Sinu teed viisid?

Kauguse mõttes on päris kõva trump, et kahel aastal käisime KAPE esindajatena Tõndas, Baikali taga algul kaarte joonistamas ja järgmisel aastal võistlusi korraldama. See oli igikeltsa piirkond ja punktivaia maasse löömisega oli palju raskusi. Mõni aasta enne seda olin korra ka Vladivostokis võistluste inspektoriks. Võistluste ajal enam suurt midagi teha ei olnud ja ma ronisin ujumisriiete väel lähima sopka

FOTO: ARNE KIVISTIKU ERAKOGUST

Kalevlased — üleliidulise teate võitjad 1969.a Leedus — Olavi Kärner, Uku Annus, Arne Kivistik ja Jaan Miljan

(ümar kungas — 400–600 m tõusu jalamilt) otsa ümbrust pildistama. Seal võttis kohalik terane seltimes mu kinni, et mida te siin pildistate? Mina olin Vene-Jaapani sõjaaegsete kindlustuste valli peal ja pildistasin vaatamisväärsust, kuid kohalik valvas seltsimees pidas mu kinni ja viis mäe teisele küljele, kus oli venelaste kaasaegne sõjaväeosa. Kuna ma olin ujumisriietes, siis ütlesin, et mul hakkab siin külm ja seepeale anti mulle vatiriided selga ja jäime ülemust ootama. Ülemus tuli, korjas filmi aparaadist ära ja lubas ära ilmutada. Mina ütlesin, et te ei oska seda filmi ilmutada, kuid mulle vastati — küll me seda oskame. Seejärel helistati orienteerumise võistluste peakohtunikule ja öeldi, et meil on siin ilma riieteta kahtlane valge mees, kes kõva aktsendiga vene keelt räägib. Telefonist vastati, et see on meie võistluste inspektor ja mind viidi siis sinna. Diafilm ilmutati must-valge protsessiga ära ja järgmine päev toodi mulle must filmiriba järgi. Nii võeti mind Jaapani luurajana sopka peal kinni...

Sa olid esimene, kes tegi orienteerumise alal teadusliku töö. Kas Venemaalt sulle järgijaid ka oli?

Mehi, kes rääkisid, et kuidas oleks juhendamisega, jätkus. Kuid minu arust tööni neist keegi ei jõudnud. Venelased on teoorias äärmiselt kõvad mehed, kuid praktikas ei kuku neil töö tegemine kuidagi hästi välja. Neil on alati teooria väga hea olnud.

Kuidas sa hindad praegust Eesti orienteerumise taset?

Ei noh, kui MM-idelt on toodud medaleid, siis mis siin rääkida. Praeguse aja häda on see, et elu on läinud väga materiaalseks, kõik on raha ja heaolu peale väljas. Minu ajal heaolu ei olnud nii tähtis ja seetõttu oli võistlustest osavõtt ka kergem ja osavõtjale tähtsam. Praegu on aga neil, kes oleksid sobivad tippporti suunduma, nii palju vajadusi ja ahvatlusi, et äärmiselt tõsise motivatsiooni jaoks jääb väga vähe inimesi. See on kõikidel aladel niimoodi. Eriti hull on olukord võistkonna-aladel. Lihtsalt see on niimoodi, et praeguse elukorralduse juures läheb põhiaeg elatustaseme tõstmisele. Kuid kahtlemata, Sixten ja Olle on väga kõrge tasemega võistlejad ja üks neid ole siin teisigi olnud.

Sa olid ülikoolis kateedri juures mitukümmend aastat tööl ja selle aja jooksul käis seal päris palju inimesi läbi. Miks kellestki ei tulnud head orienteerumistreenerit? See on muidugi laiem probleem, sest treenereid õpetati kahes kõrgkoolis sadade kaupa, kuid treeneritöö tulemusi ei ole millegipärast kogu Eestis näha?

Arne Kivistik teaterajal 30 aasta eest

Ma ei oska sellele täpselt vastata, kuid toon sulle ühe näite. Sel ajal kui Kivikas oli tudeng, olid mõned inimesed orienteerumiseriala õppimas. Kui me õppetööst vabal ajal käisime kaarte tegemas või püsirada korraldamas, siis need erialatudengid ei tahtnud sinna kuidagi tulla, kuid Kivikas oli alati platsis. Ja tema ütles asja tuuma: mina õpin matemaatikat ja orienteerumine huvitab mind väga, nemad aga õpivad orienteerumist, kuid see ala neid ei huvita, nad on sattunud seda õppima. Selles treeneriks õppijate pikas reas on Mati Ojandu ja Kalle Luuk meeldivaks erandiks, nad olid ise isikused ja tipptasemel võistlejad, kuid nad õppisid suusa eriala, mitte orienteerumist.

Mitu võistlust Sa oled ise korraldanud?

Mida loetakse võistluseks? Neid on 40 aasta jooksul lõpmata palju, sama lugu on radadega. Võistlustega on nii, et 100 ja 200 võistluseni peeti täpselt arvet, aga seejärel läks vist startide arvu lugemine moest. Ehk tuhat või ka kaks tuhat võistlust on läbi joostud, kuid mis tähtsus sel enam on.

Kuidas sina orienteerumisse sattusid?

Motiivide asi on kõige põhjalikum värk, mis inimest liikuma paneb. Siin tuleb rääkida esimese Eesti meistri Riola Koppeli lugu. Ta oli mu kursusekaaslane, tudengipõlves käisime me korduvalt matkal — Eestis ja Lätis, jalgrattal, jalgsi ja suuskadega. Matkamine ei kuulunud meie õppeprogrammi hulka, nüüd nimetatakse sellist asja tegevuseks kodaniku algatuse korras. Käisime matkadel ka Kaukaasias ja Karpaatides. Selleks hankisime vastava piirkonna kaarte, kuid tuleb öelda, et need olid ülimad "umbluud".

1959. aasta sügisel lugesin äkki lehest, et poksija Riola Koppel on tulnud Eesti meistriks orienteerumises. Neil matkadel nägin, et minu arusaamise järgi polnud tema teadmised kaartidest aru saamisel minu omadest kriipsugi paremad ja nüüd järsku on ta Eesti meister orienteerumises ja mina ei tea asjast midagi. Otsustasin siis, et järgmisel aastal lähen ja vaatan seda asja lähemalt. Kevadel 1960 juhtus aga, et peeti Eesti tudengite MV. Suusakateedrisse tuli

Koos Endel Remmetiga Taani MM-il 1999

ALGUS LK 27

selline mees nagu Rein Pöder ja küsis, kas keegi ei saa appi tulla kohtunike kogusse. Kui kuulsin, et tegu on orienteerumisega, ütlesin, et tulen hea meelega. Tahtsin näha mismoodi see orienteerumine õige käib. Rein Pöder rääkis, et ta on ka rajameister ja läheb Saare järve äärde rada tegema. Läksin kaasa, lootes näha mis toimub. Kaardiks oli lillakas valguskoopia kolhoosikaardist. Metsas valiti punktikohti ja öeldi, et KP paneme siia. Üks koht oli keset metsa, mina ei saanud mitte aru, mille järgi võistleja peaks selle koha ära tundma: "Sina võid ju öelda et see on just see koht kaardil, aga kuidas võistleja sellest aru peab saama". "Noh, aga asimuudiga tulevad ja saavad selle kätte." Kuid mulle tundus, et see on ikka ime küll, et võistlejad jõuavad ka samasse kohta... Pärast käisime kohaliku metsavahi juures kaarte võrdlemas, äkki saab sealt midagi oma kaardile lisaks panna. Jutu sees pillas metsavah ühte sihti näidates lause: Selle sihi me kaotasime ära. See asi tundus mulle väga huvitav, kaardi peal on siht, aga nemad kaotasid selle mest ära! On ikka tõeline müstika!

Hiliskevaldel olid Tartu õised meistrivõistlused Elva lasketiiru kandis. Minu esimene start oligi siis öösel. Esimese punkti sain suurte pingutustega kätte, aga juba teises punktis jooksis mulle üks mees suure kiirusega järgi, vedas mind punkti ja mina vaatasin, et siin pole midagi muretseda, jooksen talle järgi. Selgus, et sain teise koha ja tuli välja, et minu vedajaks oli Madis Aruja, kellest ma polnud enne midagi kuulnud. Päevasel etapil aga kolmandat punkti metsas ei olnud. Teise KP kohtunikud olid läbimise ajad kirja pannud, öise ja päevase jooksu tulemused liideti kokku ja sain ka kokkuvõttes teise koha. Minu arust oli see üks igavesti tore ala, tuled esimest korda osa võtma ja kohe saad hõbemedali. Punkti puudumise lugu oli aga niisugune. Kohtunik läks punkti varustusega metsa, kuid seal ligidal talus olid pulmad ja nii ta sinna met-sa ei jõudnudki. Sel ajal oli orienteerumises niisugune mees nagu Jüri Raid (Tõnu vend), kel oli hammas väga verel. Ta rääkis, et Haapsalus on Kalevi matkajate kokku-

tuleku võistlused, lähme sinna. Mina mõtlesin, et kui juba mind kutsutakse, lähme pealegi, ma ju Tartu hõbemedali mees. Sõitsime juhuslikega Haapsallu. Võistlus oli Paralepas, seal suur sihtidega männimets, valikorienteerumine ja Enno Lelumees võitis. Peale paari punkti eksisin lootusetult ära ja lisaks väänasin veidi jalga. Simuleerisin tugevat lonkamist ja katkestasin võistluse, tegelik põhjus oli see, et olin nii lootustult eksinud ja mul polnud enam mingit eduvõimalust.

Õige pea olid siiski orienteerujate hulgas tegija. Mulle oli Sinu hea esinemine algul suureks üllatuseks, kuid juba hakkasid sa seletama, mismoodi radu peaks tegema. Mis moodi sa sinna rajameistrite hulka sattusid?

Raja tegemine hakkas sellest peale, et andsin suusarühmadele kehalise kasvatuse tunde Tähtvere metsa piirkonnas. Jooksutasin neid orienteerumiskaardi abil, muidugi maastik oli elementaarne, aga mängu mõnu said nad suusatreeninguna kätte. Juba tol ajal oli kombeks korjata liikumisteid ja sellised radadega koondkaardid olid heaks õpetajaks. Teiste osavõtjate ja eelkõige parimate võistlejate liikumisteedega tutvumine oligi põhiliseks õppimise mooduseks tol ajal. Kui punktis olid kohtunikud, siis saadi ka läbimisajad minuti täpsusega. 60-te teisel poolel tekkisid ka väliskontaktid, eelkõige Soomega ja siis saime nende kogemusi juba kasutada. Saime aimu, kuidas mujal midagi tehti. Need teadmised kokku andsidki arusaamise sellest, mis asjad maastikul raja läbimisele mõju avaldavad. Väliskirjanduse, IOF reeglite ja soovituslike lisade mõjul need asjad tulid. Võtme annab siiski liikumisteede uurimine ja see teadmine annabki rajameistrile võimaluse head rada teha. Ilma neid teadmisi omandamata ei tule punktipanijast kunagi head rajameistrit. Heaks rajameistriks võib saada ka inimene, kes ise pole hea orienteeruja kunagi olnud, kuid asjade uurimisega on saanud selgeks, kuidas töö maastikul peaks käima.

Liikumisteede uurimine on muidugi oluline. Nüüd kus sa oled 40 aastat asjaga tegelema, tead sa kindlasti, kui oluline see ikkagi on, kas sa valid punktist punkti minnes vasa-ku või parempoolse liikumisteede?

Selle peale on imehea vastus Jaan Miljani klassikaline lause: Jooksed kust jooksed, peasi, et veatult jooksed. Eesti maastikel ei oma erilist tähtsust, kust kaudu sa lähed, takistavaid asjaolusid on sedavõrd vähe, et otsustavat teevalikut naljalt ei teki. Seetõttu on tõepoolest ükskõik, kust sa lähed, peasi et oma valitud tee veatult läbid. Aegade vahe etappidel tuleb võrdlemisi väike ja võistlusi ei võida tavaliselt etapivõitjad, vaid need, kes raja ühtlaselt läbivad. Sama lugu on praegu autorallis Markko Märtiniga, ühtlase sõidu ja teiste vigade arvel tõuseb ta ikka kõrgele kohale.

Mis Sul siis pähe pistis, et Sa hakkasid kandidaadi tööd tegema orienteerumise alal?

Lugu on niisugune, et Anto Raukas, toorkordne orienteerumise föderatsiooni esimees, hakkas mulle seletama — artikleid sa kirjutad, tee õige kandidaadi töö ära, saad palgas ka juurde. Kuid mulle see asi külge ei hakanud. Kunagi aga tegi Kehakultuuri-teaduskonna dekaan mulle pool käsu korras ettepaneku — kuule, anna paberid aspirantuuri jaoks sisse. Otsese suure ülemuse mure plaani täitmise pärast panigi mind aspirantuuri. Kirjutamise töö mulle raske ei olnud, orienteerumise alal oli aga siiani kõik kogemuslikul tasemel, seetõttu tahtsin teha töö võistleja käitumisest rajal või raja läbimise põhimõtetest. Kuid tulemuseks oli hoopis rajateooria, sest polnud võimalik teha uuringut võistleja kohta, kui ei olnud midagi teada rajateooriast. Parimaks osaks selles töös, mida refereeriti ka saksa ja vene erialases kirjanduses, oli maastiku jooksulise läbitavuse koefitsientide määramine. Katseid tegin kümnetel erinevatel maastikel kümnete jooksjate abil, võrreldavaid tulemusi sain mitmeid sadu. Selle kohta küsis Arvo Kivikas, et kuidas nende andmetega ikka lood on, kas nad ikka on täiesti usaldatavad. Siiani pole aga keegi teine midagi sellist avaldanud, mis selle töö tulemused ümber lükkaks.

Kas Sinu kandidaaditöö oli esimene omasuguste seas?

Endek Isop oli teinud varem orienteerumise algamise ajaloo kohta oma töö. Ta käis ka minu töö kaitsmisel, kuna see oli täiesti uus ala, siis midagi olulist minult ei küsitud. Kaitsmisel selgus, et olin mulle määratud aja ületanud kahekordselt, kuid kuulajas-kond oli nii viisakas, et mind ei katkestatud. Kõige sisulisem küsimus oli Isopilt, asi läks lahti värvinägemise koha pealt. Üks füsioloog oli kunagi teinud katseid värvi

nägemise kohta orienteerumisvõistluse ajal ja järeldeuseks oli, et rohelise värvi nägemine paraneb võistluse käigus. Isopi küsimus oli aga tähise värvi kohta, mis oli sel ajal just kuum teema ka rahvusvahelises orienteerumisel. Norrakate katsetest selgus, et sinise triibu lisamine tähisele ei tõsta mees-terahva võimalusi eristada punast ja rohelist värvi (nn värvipimedus), sain väita, et on tehtud mitmesuguseid katseid värvinägemise ja väsimuse vahekorras ja küsimus oli vastatud.

Oled palju kirjutanud radade planeerimisest. Kust sul need mõtted tulid?

Ikka liikumisteede ja etapiaegade uurimisest. Sellest tuli ka kandidaadi töö. Hiljem kasvas neist andmeist välja teooria maastikul asuvatest tõukavatest ja tõmbavatest orientiiridest. See teooria peaks selge olema nii rajameistril kui võistlejal. Loomulikult saab väga suure arvu võistlusradade läbimisega kõik praktiliselt selgeks, aga teiste tarkusest õppides oleme kohe astme võrra kõrgemal. 60-tel aastatel oli iseõppimise aeg, muid allikaid kasutada ei olnud. Tänapäeval alustavad inimesed juba hulka suuremate üldteadmiste baasilt.

Läbitavuskoefitsiendid näitasid selgelt ära, millistel maastikuosadel rohkem aega kulub, kus koefitsient tavalise metsamaastiku-ga võrreldes on suur. Tekkis mulje takistavatest ja soodustavatest orientiiridest. Takistajad on tihnikud, sood ja tõusud. Soodustajad on joonorientiidid. Läbitavuskoefitsientide alusel need ongi siis vastavalt tõukavad ja tõmbavad ehk liikumist takistavad ja soodustavad orientiidid.

Kas tänapäeva radade tegemisel kehtivad samad postulaadid?

Noh, seda põhiklassi asja tunnen ma väga pealiskaudselt. Siiski kujutan ma ette, et üldtõed peaksid ka praegu kehtima. Kuid tänapäeva väga head kaardid võimaldavad rohkem tehnilisi etappe teha. Suuremõotkavalised kaardid on mängu tulnud, kuid üldtõdedes pole muutusi olnud, etappide pikkuste ja suundade vahelduses on kogu mängu ilu. Kui rada on ebahuvitav, siis ei paku sellisest rajast läbiloksumine mingit elamust. Rajameister peab ikka püüdma parimat teha.

Mida räägid etappide ettelugemisest, kas see oli ka sinu leiutis?

Sellist asja ma küll oma teeneks ei saa lugeda. Aga Eesti suhteliselt lihtsatel maastikel ei ole see vist väga vajalik, sest KP-sse saabumisel või sealt lahkumisel saab järgmise etapi ilusti lahti lugeda. Kas selline asi on vajalik kogu raja või mingi pikema raja osa kohta, ei oska ma öelda. Mingit taktikalit ülesannet lahendades võib mõne pikema lõigu ette lugeda küll. Leho Haldna on rääkinud vilksamisi lugemisest. Praegusaja tippmehed loevad täiskiiruselt vilksamisi oma läbitud teed. Kas see on vajalik, seda ma ei tea öelda. Ehk see on individuaalse meisterlikkuse küsimus.

Nüüd oleme orienteerumises sellises seisus, et oleme jõudnud pea-aegu ideaalsete kaartideni (vaatamata paljudele virinatele). Kui palju saab orienteeruja oma otsust nüüd kaarti usaldades teha?

Kaardipildist arusaamine võtab mul halvenenud nägemise tõttu niipalju rohkem aega, et võistlusolukorras ma tihti seda ei tee ja tulemus protokollis näitab, kui palju olen lugenud.

Kuid kaarti saab etta lugeda ja saab ka

järele lugeda, ehk välja mõelda kuidas liikumine toimus. See on iga mehe oma stiili küsimus. Kujutan ette, et Arvo Kivikas oma parimail päevil sai tulemused just väga hea ettelugemise arvel, kuid ma ei tea, kas see nii on.

Mitu raamatut sa kirjutanud oled?

Oleneb sellest, mida raamatuks pidada. Kaante vahele on saanud 23 erinevat nimetust, osa neist on tänapäevase mõiste järele brozüürid. Suurem osa neist raamatuid on orienteerumise kohta, kuid osa on ka suusatamise kohta. Nõukogude ajal anti Eesti kirjastuste poolt välja raamatuseeriaid "Jooksja ABC", "Suusataja ABC" ja teisi taolisi. Orienteerumise ja suusatamise ABC-d ja nende kordustrükkid on minu sulest. Ise pean olulisemaks kolme-osalisena kavandatud orienteerumise raamatut, millest kaks osa ka ilmus — Orienteerumine I ja Orienteerumine II. Esimene oli ajaloost ja teine oli ülesannete kogu. Kolmas, treeningu raamat jäigi kirjutamata.

Mitu kaarti sa teinud oled?

Arvan, et mõned üle kolmekümne. Üks superkaart oli Kääriku esimene värvkaart, kus oli 32 pealiskaudselt parandatud ruutkilomeetrit. Kuid on ka pisikaarte Tallinna loomaaiast ja botaanikaaiast, mille pindala mõõdetakse hektarites. Viimasel ajal olen tegelenud Nõva piirkonna luitemaastiku kaardistamisega. See maastikutüüp on nii pöörane ja kuratlikult raske oma väikeste, alamõõduliste vormide ja ujuva reljeefi tõttu.

VESTLES TÕNU RAID

FOTO: ARNE KIVISTIKU ERAKOGUST

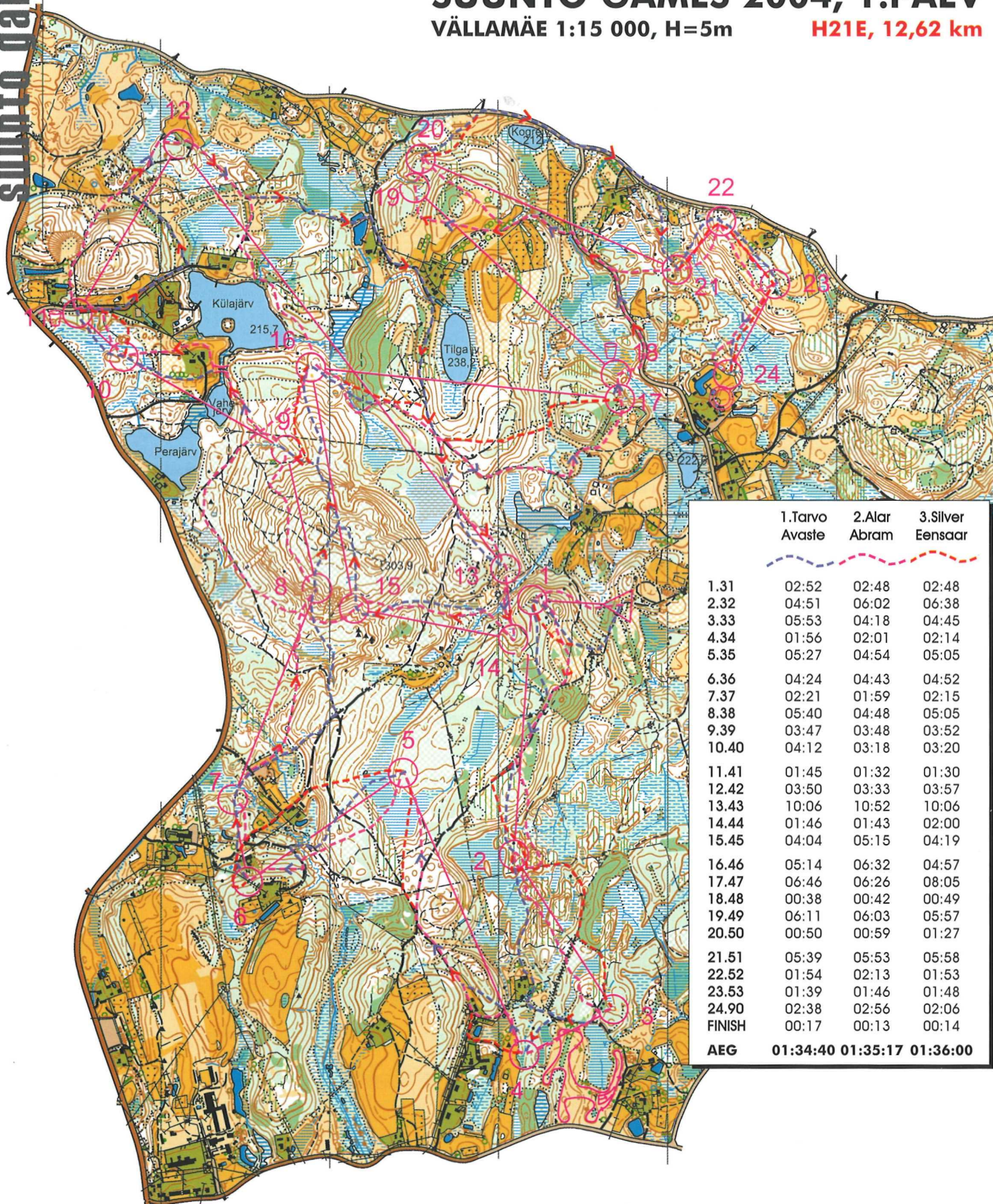

Pensionärina Nõval 2004

SUUNTO GAMES 2004, 1.PÄEV

VÄLLAMÄE 1:15 000, H=5m

H21E, 12,62 km

	1.Tarvo Avaste	2.Alar Abram	3.Silver Eensaar
1.31	02:52	02:48	02:48
2.32	04:51	06:02	06:38
3.33	05:53	04:18	04:45
4.34	01:56	02:01	02:14
5.35	05:27	04:54	05:05
6.36	04:24	04:43	04:52
7.37	02:21	01:59	02:15
8.38	05:40	04:48	05:05
9.39	03:47	03:48	03:52
10.40	04:12	03:18	03:20
11.41	01:45	01:32	01:30
12.42	03:50	03:33	03:57
13.43	10:06	10:52	10:06
14.44	01:46	01:43	02:00
15.45	04:04	05:15	04:19
16.46	05:14	06:32	04:57
17.47	06:46	06:26	08:05
18.48	00:38	00:42	00:49
19.49	06:11	06:03	05:57
20.50	00:50	00:59	01:27
21.51	05:39	05:53	05:58
22.52	01:54	02:13	01:53
23.53	01:39	01:46	01:48
24.90	02:38	02:56	02:06
FINISH	00:17	00:13	00:14
AEG	01:34:40	01:35:17	01:36:00

Eesti keskkonnastrateegia

Eesti Vabariigi põhiseaduse § 53 kohaselt on igaüks kohustatud säästma keskkonda ning hüvitama keskkonnale tekitatud kahju.

Viiskümmend aastat suletud ühiskonna tasakaalustamata majandussuhete tingimustes põhjustasid tehnika ja tehnoloogia mahajäämuse ning loodusvarade raiskamise. Eestis kujunes välja mitu konfliktse looduskasutusega piirkonda ja tekkisid eeldused keskkonnakriisi arenemiseks. Eesti keskkonda kahjustas tugevasti ka endise NSV Liidu armee tegevus, mille jääkreostuse likvideerimine kestab veel aastakümneid.

1989. aastal võttis Eesti NSV Ülemnõukogu vastu looduskaitse ja loodusvarade ratsionaalse kasutamise kontseptsiooni, mis andis hinnangu tolleaegsele keskkonnaseisundile, sõnastas keskkonnakaitse põhiprobleemid ja -eesmärgid ning määras nende saavutamise võimalikes teed riigiomandil baseeruva majanduse ja sotsiaalsfääri arengu tingimustes.

Riigikorra muutumine Eestis 1991. aastal ei muutnud keskkonnakaitse eesmärke, küll aga muutusid nende realiseerimise tingimused. Riigi poolt rangelt planeeritavalt ja kontrollitavalt majanduselt on Eesti astunud liberaalsete vabaturusuhete teele. Edukalt kulgeb riigi omanduses olnud maa ja tootmisvahendite erastamine.

Keskkonnanõudeid arvestatakse uute ettevõtete rajamisel. Administratiivselt on reguleeritud loodusvarade kasutamine ja keskkonnakaitse. Loodusvarade kasutamise ja saastamise määrasustamine on pannud aluse keskkonnakaitse integreerimisele majandusega. Keskkonnaprobleemide lahendamiseks on tehtud ja tehakse riigieelarve-

ettevõtete, kohalike omavalituste ja fondide vahenditest suuri investeeringuid. Märkimisväärne on olnud välisabi. Võetud meetmed on toonud teatud edu.

Eesti keskkonnapoliitika sisaldub paljudes meie keskkonnakasutuse ja -kaitse või muudes õigusaktides: seadus Eesti looduse kaitsest, metsaseadus, kaitstavate loodusobjektide seadus, ranna ja kalda kaitse seadus, saastekahju hüvitise seadus, veeseadus, maapõuseadus, jäätmeseadus, pakendiseadus, planeerimis- ja ehituseadus, jahikorralduse seadus, kalapüügieadus, maaparanduseadus, säästva arengu seadus, tervisekaitse seadus jt.

Riigi keskkonnapoliitika elluviimisel järgitakse strateegilisi suundumusi ja konkreetseid tegevuskavu. See tähendab riiklikult suunatud ja üldsuse poolt omaks võetud arengut, kus oleviku põhinõudeid ohustamata võetakse arvesse tulevaste põlvkondade vajadusi. See tähendab ka seda, et majandustegevus peab arvestama looduse seatud piire.

Kuna riigi majanduse tehnoloogiline tase on suhteliselt madal, tuleb tähtsustada loodusvarade säästvat kasutamist. Ka vajab keskkonnakaitse tunduvalt suuremaid kulutusi, kui on meie võimalused. Piiratud vahendeid tuleb kasutada hästi läbimõeldult. Et selle kõigega toime tulla, vajame keskkonnastrateegiat.

naalasele tegevusele ÜRO Euroopa Majandusnõukogu eksperdid uurimuses "Eesti keskkonnaülevaade".

Eesti keskkonnastrateegia määratleb Eesti looduskasutuse ja keskkonnakaitse arengusuunad ja prioriteetsed eesmärgid uues poliitilises ja majandusolukorras ning põhiülesanded aastani 2000 ja 2010.

Keskkonnastrateegia lähtub Eesti keskkonnakaitse ajalooliselt väljakujunenud põhieesmärgist: tagada inimesi rahuldav tervislik keskkond ja majanduse arendamiseks vajalikud ressursid loodust oluliselt kahjustamata, maastike ja elustiku mitmekesisust säilitades ning majanduse arengutaset arvestades.

Strateegias esiletoodud prioriteete arvestatakse keskkonnalaalse tegevuse kavandamisel, riiklikul finantseerimisel ja rahvusvahelise koostöö arendamisel. Põhiülesannete täitmiseks koostatakse mitmeaastased tegevusprogrammid.

Strateegia järgib rahvusvahelisi keskkonnakaitsealaseid algatusi: maailma looduskaitse strateegiat, 1992. aastal Rio de Janeiros ÜRO keskkonna- ja arengukonverentsil heaks kiidetud Agenda 21 põhimõtteid, 1993. aastal Luzernis Euroopa keskkonnaministrite konverentsil vastu võetud Kesk- ja Ida-Euroopa tegevusprogrammi, 1995. aasta Sofia konverentsi otsuseid ning Eesti Vabariigi suhtes jõustunud rahvusvahelisi leppeid, järgitakse samuti valget raamatut, milles on fikseeritud põhinõuded Kesk- ja Ida-Euroopa assotsieerunud riikide integreerimiseks Euroopa Liitu.

KESKKONNAMINISTERIUM
www.eriiree.ee

FOTO: GRETE GUTMANN

KESKKONNASTRATEEGIA PRINTSIIBID:

- Keskkonnateadlikkuse edendamine
- Keskkonnahoidliku tehnoloogia rakendamine
- Energeetika negatiivse keskkonnamõju vähendamine
- Õhukvaliteedi parandamine
- Jäätmetekke vähendamine ja jäätmekäitluse korraldamine
- Jääkreostuse likvideerimine
- Põhjaveevarude parem kasutamine ja kaitse
- Pinnaveekogude ja rannikumere kaitse
- Maastike ja elustiku mitmekesisuse säilitamine
- Tehiskeskkonna muutmine inimsõbralikumaks

keskkonnastrateegia koostamisel lähtub Eesti keskkonnapoliitika, analüüsitud kriitilise korraldusolukorda ja 1989. aasta kontseptsioonis sätestatud täitmist. Täiendava hinnangu andsid 1995. aastal Eesti keskkon-

FOTO: JÜRGEN EINPAUL

Seiklussportlased Lahemaal ehk kuidas teevalik veevaliku võitis

ELIITRAJA ABSOLUUT-ARVESTUS 2004:

1. JouJou	270p
2. Salomon	242p
3. Nike ACG	245p
4. E.O.Map	222p
5. Silja Sport	196p

RAHVARAJA ABSOLUUT-ARVESTUS 2004:

1. 101	250p
2. Männikumägi	214p
3. K kuubis	205p
4. In Optima Forma	198p
5. Author	194p

12. septembril leidis Lahemaal Kolkaküla ümbruses TA OK korraldusel aset seiklusspordi sarja „Estonian Extreme Event“ hooaja kolmas ja ühtlasi finaaletapp, mille ülesandeks oli selgitada hooaja parimad seiklussportlased ja teamid. Viimasele etapile oli kogunenud mõõtu võtma 45 pika ning 48 lühikese raja võistkonda — kogu arv ületas juba 90-ne võistkonna piiri, mis on ilmekaks näiteks selle kohta, et huviliste puudust lähiajal karta pole.

FOTO: X-DREAM

Tarmo Siimsaare, Tõnis Erm

Rajameister ja peakorraldaja Tõnis Erm pigistas maastikut välja maksimumi, seetõttu tuli viimastel seiklejatel koduteed otsida kiirelt laskuvas õhtupimeduses. Rajale oli arvuvalt külvatud takistusi ja lisaülesandeid: looduslik takistusriba tuulemurrus ja kivi-külvis, liblikorienteerumine Viru rabas ning kõieharjutus Nõmmeveskil.

Pika raja võistkonnad said loa rajale minna 10.00. Esmaseks alaks oli jalgsiorienteerumine ning et hajutust kavas polnud, siis oli moodustatud võistlejad metsa jõudes ühisstardile omase võimsa rongkäigu. Esimene üllatus saabus juba peale esimest kilomeetrit, mil võistlejad seisis rajavaliku ees: kas suplus läbi Valgejõe või 2,5km ringmööda teed. Kas oli tegu massiefektiga või hommikukohvi sooja järelmõjuga — igal juhul 90% võistkondadest otsustas jahedat

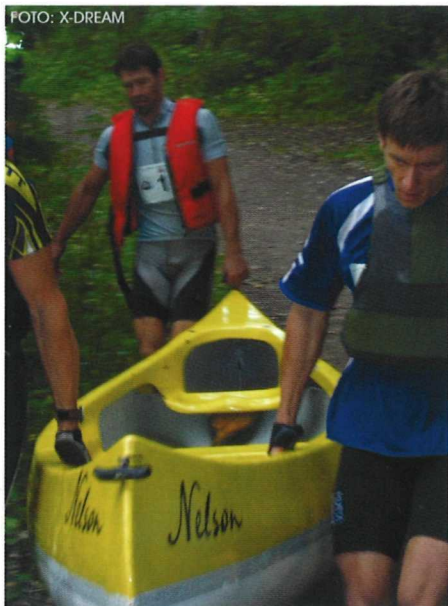
jõevett trotsides väikese supluse läbi teha.

Favoriidid hoidsid jooksuetapil teineteisel vargsi silma peal, sest pikk päev oli alles ees. Kassi-hiire mäng sai otsa teise alana kavas olnud rattaetapil, mil juhtohjad haaras võistkond JouJou koosseisus Heiti Hallikma, Urmo Alling ja Andrus Kasekamp. Nendega püüdis sammu pidada E.O.Map team (Raul Kudre, Kaidar Hussar, Margus Püvi), kuid tasapisi hakkas vahe suuremaks käriseks. JouJou hoidis edu ka rattadistantsil kavas olnud lisaülesannetel ja vahetades lõpuks jalgrattad kanuu vastu oli eduseis nende eduseis juba 5 minutit. Pärast kanuuetapi keskel toimunud kõieülesannet oli E.O.Map team vähendanud vahe vaid kahele minutile ja „oli selge“, et esikoht otsustatakse nende kahe võistkonna vahelises heitluses. Tagapool tegi põrguliku kanuusoitu ja oli kolmandaks tõusnud Nike ACG (Erik Aibast, Rain Lond, Timo

Suppi).

Sellise võidupiruka jagamisega ei nõustunud aga Salomon X-Adventure Team, mille kavalpead Randy Korb, Armo Hiie ja Alari Kannel otsustasid kaasvõistlejatele veidi „käru panna“ ja monteerisid kokku vahetusalast kaasa võetud kanuu-käru ning läbisid selle abiga kanuuetapi teise poole tirdes ratastel paati piki jõeserva looklevat metsateed. Ajaline võit kanuuraja teisel ligi 8 km pikkusel osal oli võimas ja tõstis mehed hoobilt viiendalt kohalt liidriks. Edasine oli juba võidu vormistamine, sest finisini oli jäänud vaid kolmekilomeetrine jooksuetapp. Teisena jõudis pettunud ilmel üle finisijoone võistkond JouJou, kes lohutusena võis siiski mõnu tunda sarja üldvõidust. Kolmandana lõpetas Nike ACG, kes suutis tulises sekundiheitluses edestada väsinud

FOTO: X-DREAM

ÜLAL: Laskumisülesanne on lõpule jõudmas...

VASAKUL: Kohustuslik kanuusoit kuival maal

AASTAL 2004 LÄBISID SEIKLUSSPORTLASED ÜHESKOOS:

Jalgsi	9600 km
Jalgrattaga	40000 km
Kanuuga	2900 km

Nad hoidsid tasakaalu 10,5 kilomeetri pikkusel poomil.

Ületasid 3000 takistust ja roomasid 750 takistuse alt läbi.

Ja panid kokku 4600 tükist koosneva puzzle.

Vedasid haavatut kandraamil 44 kilomeetrit.

Ja lasid vaenlase pihta 440 kuuli.

Matkasid läbi 825 kilomeetri laiuse raba.

Ületasid köit mööda 3,3 kilomeetri laiuse kohiseva jõe.

Ronisid köit mööda üles 1,8 kilomeetri kõrgusest järsakust, et heik hiljem 500 meetri sügavuse kanjoni kohal vastaskaldale turnida.

Peale kümne minutist soojendusjooksu võeti ette "tervisesuplus" üle Valgejõe

E.O.Mapi meeste võistkonda. Viienda ületas lõpujõone parim segavõistkond Silja Sport (Silja Suija, Sven Luks, Kunnar Vahi), kes saavutas segavõistkondade üldvõidu ka sarja kokkuvõttes.

Naiste võistkondadest võttis oodatult võidu kogu hooaja domineerinud E.O.Map naised koosseisus Tea Pärnik, Ingrid Kala ja Signe Parm.

Kui pikal rajal tehti asjad metsas klaariks, siis lühemal rajal käis armutu heitlus kuni lõpumeetriteni. Viimasel etapil suutis võidu võtta Rakvere OK koosseisus Tõnis Kruusmaa, Erki Kriks, Margus Venelaine. Juba teist etappi jäi järjest napimast napimalt teiseks võistkond SYS. Rebimine kolmanda koha eest lõppes õnnelikumalt võistkonnale „101“, kes paari meetriga edestas teisel etapil vägesid juhatanud

„Eesti Vesiehituse“ mehi. Sarja üldkoku võtte parimaks osutusidki hooajal stabiilselt esinenud „101“ koosseisus Eero Joonas, Anti Joonas ja Martti Parve.

EXE 2004 on selleks hooajaks lõppenud. Täname kõiki toetajaid ja üritusele kaasaaitajaid eesotsas Nikega tänu kellele suutsime välja panna eeskujuliku auhinna ning ootame kõiki huvilisi end proovile panema uuel hooajal, mil sari on saamas uue kuue ja mil sarjale on lisandumas ka neljas etapp. Infot tulemuste ja toimuva kohta leiab aadressil www.xdream.ee

Peatse kohtumiseni!

KUIDAS MEHED „KÄRU PANID“

„Lõpuks ometii!“ hüüatas omaette Armo Hiie. Tõsis püsti ja hakkas kangal sammul astuma suunas, kuhu ennist oli vaadanud. Inimesed, kes istusid Kolka Risti kiirsöögikohas muutusid järsku rahutuks. Üks noormees ütles midagi teisele, mõlemad pöördusid vaatama. Müüja küünitas ennast üleleti ääre, et akna nurgast paremini toimuvat jälgida. Ukse kõrval hillist lõunasööki nautiv saekaatri spetsialist pistis järjekordse pizzatüki suhu, kuid unustas seekord hambad selle ümber sulgeda.

Mööda Võsu maanteed lähenes kanuu. Tibukollane veesõiduk säras sügispäikese käes veel eredamalt kui muidu ja mõjus väljaspool oma tavalist elementi nagu mahlane juustuviil paastuva munga taldrikul. Ent olukorra ebatavalisus ei paistnud kanuud häirivat ja see veeres rahulikult kuid kindlalt kahel rattal edasi. Ristiteele jõudes keeras paat vasakule Kolgaküla poole ja jätkas teekonda uudishimulike pealtvaatajate silme all.

Ja juba oli kohal ka Armo. Tema lühikese tervituse peale tõstsid Alar Viitmaa ja Randy Korb pilgu asfaldilt, lõpetasid siktamise ning kanuu kolksatas asfaldile. „Raske on“ sõnas Randy. „Lõpp on siinsamas“, vastas Armo ja hekke pärast lisas „Teisi pole veel“. Randy noogutas, Alar ei öelnud midagi.

Teadvustamata vaatajate olemasolu, askeldas kolmik veel natuke ümber paadi ning, olles sellelt eemaldanud rattad, jätkas teekonda, kuid nüüd juba ilma kanuuta.

Seitse tundi varem oli jahipüssipauk saatnud 45 ellivõistkonda ränkaskete seiklusrajale. Pool tundi hiljem tervitas finisirakett kolme väsinud meest — Estonian Extreme Event'i III etapi võitjaid.

Eelpool toodud situatsiooni kirjeldus on fiktsioon, kuid ei saa jätta märkimata, et on olemas suur sarnasus tegelastega ja juhtumistega, mis leidsid aset 12. septembril Kolgakülas.

FOTO: X-DREAM

FOTO: X-DREAM

ÜLAL: Salomon X-Adventure Team ületamas lõpujõont. Armo Hiie kannab kurikuulsat kärü

VASAKUL: Pingutamata köied tegid paralleelkõitel liikumise ekstreemseks

Noortekoondise laager Käärikul

23. oktoobril kogunes grupp ennast-ohverdavaid noori orienteerujaid Kääriku spordibaasi kolmanda maja kolmandasse tuppa, et nautida Kääriku mägede- ja võsarikast metsa, varajast ärkamist, pikki treeningtunde, kärarikkaid väikesed lapsi, Kääriku diskot, suve viimaseid nõgeseid ning otse loomulikult teineteise meeldivat seltskonda. Algas viiepäevane koondiselaager, mille komandöriks oli Vallo Vaher...

Laagri päevakava nägi välja umbes selline: 8.00 äratus, 8.10 hommikujooks, 11.00 esimene trenn metsas, 16.00 teine trenn saalis ja 19.00 loeng.

Grete Gutmann ja Co

Laagrit alustasime 23. öhtul saalitreningu asemel Kekkose raja läbimisega. Tunni aja jooksul saime ettekujutluse meid järgmistel päevadel eesootavast metsast ning jooksime muuseumi ka läbi 2006. aastal Eestis toimuvate Euroopa Meistrivõistluste maastikult. Peab mainima, et tollel jooksul ning järgmistel päevadel nähtu põhjal võib öelda, et tihnikust ja nõgestest võistlejaid küll ei sääseta. Õhtune loeng koosnes suures osas

järgmise aasta plaanide ning võistluste arutamist ning pärast seda sõitis valitud hulk inimesi kõige lähemal asuvasse „kaubanduskeskusesse“ Sihval.

Teise päeva äratuse eest hoolitsesid kell pool kaheksa varajase ärkamisega väikesed kergejõustikulapsed, kelle lemmikukseks tegevuseks tundus olevat võimalikult kõvasti kisamine ja mööda koridore edasi-tagasi tormamine. Nagu hiljem selgus, olid need kaks tegevust nende ületamatud lemmikud ka päevasel ajal.

Hommikul oli siis ette nähtud ümber järve jooks ning võimlemine. Esimeseks „tõeliseks“ trenniks oli Vallo planeerinud paarides mäluorienteerumise, mis kestis enamusel tublid kaks tundi. Üleüldse ei olnudki laagri mõte treeningutel „täiega anda“, vaid pigem treenida rahulikult, aga pikalt. Õhtusele saalitreningule eelnes ühine jalgpallimäng, millega mõned nii hooгу läksid, et saali tubli kolmveerand tundi hiljaks jäid (mida ei saa neile ette heita, sest jalgpall on väga kütkestav mäng). Saalis tegelesime siis erinevate võimlemisharjutustega ning treenisime ka kaardimälu.

Esmaspäevane loeng käsitles spordivigastusi ning seal saime põhjaliku ülevaate kõikvõimalikest traumadest alustades nohust ning lõpetades luumurdudegaga. Tõeliseks viispluss esimese pingi õpilaseks osutus ainuke mittevolitatud noor laagris — Annika Rihma, kelle ammendamatu teadmistehimu löi igal õhtul välja. Ka selle õhtul suunduti Sihvale, et maiustuste tagavara täiendada.

Kolmanda päeva hommikul suutsid pisikesed põngerjad ootamatult käratult tegutseda, kuid ärkamine oli siiski oi kui raske. Polnud midagi parata, tuli end siiski püsti ajada, riidesse panna ning asuda hommikusele ringile läbi niiske metsa. Lohutuseks oli vaid see, et üle järve vaadates tundus see tee palju pikem kui tegelikkuses. Võib-olla oli süüdlaseks hommikune uimasus, kuid 3 kilomeetrit tundusid mööduvat kui linnulennul. Teise päeva orienteerumiseks trenniks oli Vallol meile ette valmistatud tõeline maiuspala — umbes 12-kilomeetrine rada, mille kõik kontrollpunktid asusid võimalikult kõrgetel mägedel. Seegi kord asuti teele paarides. Esimeses punktis

ootas meid meeldiv üllatus — kontrollpunktiks oli Kati. Nimelt olid Vallo poolt metsa viidud lipikutel kirjas meie kõigi nimed. Tõeliselt hea tunne tekkis, kui olid just ära võtnud tõsiselt kõrge ning raske tõusu ning selle tipus nägid puu küljes lehvimas lipikut oma nimega. Kõige auväärsema künka — Seinamäe — oli vallutanud Alari-nimeline punkt. See oli tõus, enne mida jäid vist kõigil hetkeks suud lahti ja peast käis läbi mõte: „Ei, mitte ometi!“. Veel tahaksin ma ära mainida, et mina isiklikult õppisin selles laagris ära, mida tähendab tõeline lihasvalu. Vallo õpetussõnad selle jaoks olid, et valu vastu aitab see, kui selle peale veel trenni teha.

Saalitrening kulges jällegi võimlemisharjutusi tehes, kuid seekord anti kõigile karm käsk soojenduseks jooksma minna, mida poisid siiski julmalt ignoreerisid (ka seda ei saa neile ette heita, sest neil olid õilsad eesmärgid ja tugevad aated). Õhtul pidi aga toimuma paljureklaamitud ning -oodatud toitumiskoostamine. Loengu käigus sai meile selgeks, et kõik need reised Sihvale on olnud üks suur viga ning mida kauem seal loengus olime istunud, seda rohkem hakkas tunduma, et oma toitumisharjumusi tuleb ikka kardinaalselt muuta. Samas aga oli pärast loengut, nagu alati, kavas poeretk ning nii mõnigi muretses endale kohe suure koti kartulikrõpse ning hulga sokolaadi.

Samal õhtul korraldati Kääriku diskot. Kuna mina isiklikult seal kohal ei käinud, siis ei oska ma ka selle kohta midagi enam öelda, kui et mingi hetk täitis meie maja koridori kihistav tüdrukutekamp, kes kõiki meessoost isikuid peole kaasa vedada üritas. Mõnedel andmetel see ka õnnestus.

Kolmanda päeva hommikuseks trennis anti meile kätte lejeefikaardid ning saadeti meid

FOTO: KAUR KASE

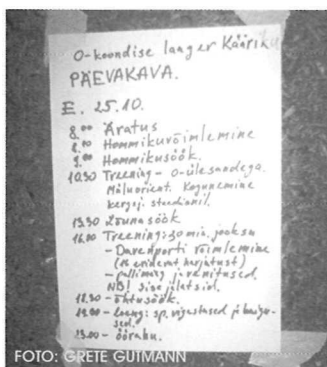

FOTO: GRETE GUTMANN

FOTO: KAUR KASE

FOTO: KAUR KASE

ÜLEVALT VASAKULT PÄRIPÄEVA: 1. Lauatennisetaht Mihkel Järveoja 2. Suurte poiste õhtud sisustas hoogne bridzimäng 3. Matka stiilseim riietuja Lauri Tamme-mäe — ilma teevad võrksärk ja jope 4. Laagri päevakava

FOTO: KAUJA EASE

Matka (kus jooksmine oli rangelt keelatud) lõpus ei jätkunud sooja hoidmiseks isegi põlevast kirest orienteerumise vastu

jällegi Kekkose rajale, mille äärde Vallo oli pannud punktid, mis tuli siis kaardile märkida. Esmapilgul lihtne ülesanne osutus mitmeid kordi raskemaks, kuna Kääriku reljeef on suhteliselt mitmekesine. Trenn venis jällegi üle kahe tunni pikkuseks ning oma maja nägemine oli tõeline õnnistus.

Ja siis hakkasid meie read hõrenema. Ei tea, kas suurest hirmust järgmise päeva testjooksu ees või lihtsalt ootamatult rasketest treeningutest kurnatuna lahkusid pea kõik tüdrukud üksteise järel. Maja number

“Arvan, et praegune Eesti meeste SO seis on parim üle paljude aastate”

kolme toad jäid tühjaks, koridoris ei kilganud enam väikesed kergetõustiklased. Ka tantsijad, kes diskol olid ära võlunud Kauri ja Lauri pidid raskete südametega lahkuma, et paari päeva pärast Panoraamis jälle kohtuda. Jäid vaid kõige vapramad, need, kes ei löönud risti ette ühegi õnnetuse ega katsumise ees.

Testjooksust palju positiivsema

mälestuse jättis viimasel päeval toimunud matk, kus jooksmine oli rangelt keelatud. Varasemate päevade kogemuste põhjal tegid treenerid (vahepeal saabus Käärikule ka Tiit Tali) järelduse, et noori ja kergejalgseid poisse ei saa kihutamiseks (kella 8-ste hommikujooksude ametlikuks ümber Kääriku järve jooksu laagrirekoridiks jäi 11.05 minutit) muul moel võõrandada, kui panna nad kõndima. Matka stiilsema kostüümi auhinna sai endale kindlasti Lauri Tamme-mäe, kelle sügistalvine treeningvorm koosnes võrksärgist ja jopest. Kõndimine, vihm ja madal õhutemperatuur tekitasid oma

koosmõjul huvitava nähtuse — külmatunde, mille ülessoojendamiseks ei aidanud trassi lõpu-pooltel ka paljudel enam sisemisest põlevast kirest orienteerumise vastu.

Kirest ja metsikust vihast ei olnud aga see-eest puudu ühel paksul hobusel tee ääres (edaspidi Täkk — toim). Kui liidergrupp pääses Täkust mööda sõbralikult ja Tiit Tali sai hobusega nii sina-peale, et oleks kuivema ilma korral oma sõnul temaga isegi ratsutada proovinud, siis mahajäänud nelik kellest ühel oli punane kilikas ja teisel punased püksid,

FOTO: GRETE GUTMANN

pani Täckul vere soontes keema. Pärast umbes 10-minutilisi konstruktiivseid läbirääkimisi ja paanilisi enesekaitsevõtteid sai nelik hobuse piiramisrõngast välja. Muide, see on täiesti võimalik, et üks hobune suudab inimese ümber piirata. Olukorra meeletikkusest annavad aimu ühe kaaskannataja sõnad: “Kujutage ette, kui lambad oleksid ka rünnanud...” Pärast sellist vapustust oli mõistetav, et kiirest kõnnist ei tulnud enam midagi välja ning vahe esimesetega oli ka veninud juba liiga pikaks. Ometi suutis ilusa matka koledast ja külmast lõpust päästa kohalik Lada-meis, kes lahkelt meile viimasteks kilomeetriteks küüti pakkus. Nii oligi lõpp ikka ilus, nagu ta igas muinasjutus olema peab.

FOTO: GRETE GUTMANN

Seinamägi ülevalt ja alt-poolt vaadatuna. Pöörake tähelepanu modellile üle-misel pildil

Logistikute juht

Karli Lambot

Karli Lambot, H21, OK Orion

SÜNDINUD: 5. jaanuaril 1970

ELUKOHT: Tallinn

PERE: abikaasa Eve Allikas ja pojad Isak (5a) ja Jaakob (3a)

HARIDUS: TÜ, majandusteaduskond, äriandlus, bakalaureus 1995

TÖÖKOHT: AS ACE Logistics Group, juhataja

Karli Lambot (keskel) juhtimas "Rahvusvahelise ekspediteerija kursuse" eksamikomisjoni

FOTO: KARLI LAMBOTI ERARÖGUST

TAVALINE TÖÖPÄEV

Asusin 1992. aasta sügisel tegevjuhina tööle vastloodud ekspediteerimisettevõttesse Air Cargo Estonia ja sinna olen ma sisuliselt seiajani jäänud. Kaheinimeselisest ettevõttest on saanud nüüd grupp seitsmest firmast, mis annab tööd enam kui 70 inimesele.

ACE Logistics Groupi juhina tegelen igapäevaselt grupi ja selle ettevõtete strateegia ja tuleviku kujundamisega ja seega ma enam igapäevaste ekspediteerimise ja logistikaga seotud probleemidega hõivatud ei ole. Minu peamine töö on õigete inimeste leidmine ning neile niisuguse keskkonna ja väljakutsete loomine, et nad saaksid võimalikult palju areneda ja särada. Kui arenevad ja säravad kaastöötajad, siis areneb ja särab (st teenib oodatud määral kasumit) ka ettevõtte. Täidan ka finantsanalüütiku tööülesandeid. Seega on töö peamiselt kolleegidega suhtlemine ja nõupidamised, lisaks aruandluse analüüs.

Mu töö peamine omapära on selles, et keegi ei jaga mulle tööülesandeid. Pean need peaaugalt ise endale püstitama. Vahetevahel on see päris suur väljakutse, aga minu jaoks on niisugune vabadus väga oluline.

Kuivõrd meil on kaks ettevõtet Lätis ja üks Leedus ning töö iseloom on väga rahvusvaheline, pean väga palju reisima. Isegi liiga palju. Sellel aastal olen ilmselt enam kui kolm kuud Eestist eemal (osaliselt küll ka perekondlike põhjustel). Seetõttu loobun viimastel aastatel välislahetustest nii palju kui võimalik. Positiivne on muidugi see, et olen väga palju näinud ja oskan meie suhteliselt kõrget elatustaset adekvaatselt hinnata. Olen viibinud enamikes riikides nii Euroopas, Aasias, Austraalias kui ka Põhja-Ameerikas. Kuivõrd käin peaaegu alati hotellidest jooksmas, siis olen näinud paiku, kust välismaalased tavaliselt rohkem kõrvalle jäävad. Omapärasemaid elamusi on Hi-

na kohalikust "väikelinnast" Nanjingist (5 milj elanikku), kus paarkümmend kohaliku last mind jooksul järjekindlalt saatis.

Ka käesolevale intervjuule kirjutan vastu-seid Svaabimaalt Lõuna-Saksamaal.

SEOS ORIENTERUMISEGA

Ma käisin ka 9. ja 10. klassis (st 80-ndate keskpaiku) pisut orienteerumas "põhitöö" — ujumistreeningute — kõrvalt, aga orienteerimise tehnilised oskused jäid väga alge-listeks. Siis igatahes reljefijoonete järgi ma maastikul liikuda ei suutnud.

Uus algus oli 26-aastaselt — 1996. aasta sügisel, kui tööalane stress läks nii suureks, et otsustasin Tallinna neljapäevakutel käima hakata. Nii ta tasapidi peale hakkas. 1997. aasta talvel kutsus Uuno Vallner mind Orioni ning siis hakkasime noorte üliõpilaste Lauri Beilmanni, Timo Suppi ja Tanel Kanneliga nädalavahetusesti pikki o-jooksu-otsi tegema. Talvises looduses kaardiga lume sees kuni kolm tundi — see meeldis mulle tõeliselt. Eks noored poisid püüdsid mulle ka kaardilugemist õpetada — nii see kõik algas. Ma ühtepidi annan küll endale aru, et hilise alustamise ja vanuse tõttu minust tipporienteerujat ei saa, aga sellegipoolest võtan ma seda harrastust (vist liigagi) tõsiselt. Mul ei ole sugugi üksipuha, mitmes ma riigi olulisematel võistlustel olen, ja seetõttu olen aasta-aastalt enam ja enam jooksnud ja kaarditreeni teinud. Viimased paar aastat on küll raskendunud, kuna mul endal oli krooniline põskkoopapõletik (millest tänu operatsioonile eelmisel aastal olen vist vabanenud), mu abikaasa tervis ei ole ka kõige parem, ja peres on ka kaks väikest last.

HOBID LISAKS ORIENTERUMISELE

Kuivõrd mu töös tuleb inimestega väga palju suhelda, siis harrastused on vastukaaluks

individualistlikumad. Ma olen jälle lugema hakanud. Näiteks reisimisel on see ilmselt kõige mõistlikum (kõrval)tegevus. Loen põhiliselt võõrkeeltes, et keeleoskusi lihvida. Mulle meeldib väga ka puutöö, eriti vanamööbli restaureerimine, see on küll hirmus aeganõudev harrastus. Orienteerumise tõttu ostsime kaks aastat tagasi Piusale jõe äärde talu, eks sealgi tule kõiki tavapäraseid majapidamistööd teha. Oluline on püüda niisuguste asjadega tegeleda, kus perekond on koos.

KUIDAS SUHTUVAD ORIENTERUMISE SINU TÖÖKAASLASED?

Ma arvan, et täiesti mõistvalt. Meil on erinevatele spordialadele pühendunud harrastajaid teisigi. Üks leedu kolleeg käis vibulaskmise MM-il, mitu eestlast mängivad madalamates liigades jalgpalli, üks aktsionär on automudelismis värskes maailmarekordi omanik ja Euroopa meister. Ma peaks sinna seltskonda sobima küll.

Orienteerumisest kui spordialast on enamusel muidugi väga udune ettekujutus, kuigi üks lätlanna käib regulaarselt oma perekonnaga Magnetsi kolmapäevakutel Riia lähistel. Olen minagi käinud.

SUURIM ELAMUS SEOS ORIENTERUMISEGA!

Ilmselt on neid elamusi kaks, mõlemad teatejooksudest, kus vastutus suurem ja mis mulle seetõttu väga meelepärased.

See oli vist 1999. aastal, kui osalesin esmakordselt Jukolal. Mu kaardilugemisoskused olid ikka veel kesised ja ma ei olnud enne pimedas orienteerunud. Ma ikka kartsin startides väga, et vean Kerava linna 7. võistkonda öisel pikal etapil alt. Jooks läks ise vastu ootusi suurepäraselt ja finis-sirgel oli mul uskumatu vabanemis- ja rõõmutunne. Kadunud Lauri Aus on tundeli-

selt kirjeldanud oma esimest Tour de France finisit Champes Ellyseel, minu enesetunne oli siis väga sarnane.

Teine elamus oli vist 2001. aasta Ilvesteate, kui tulime Orioni võistkonnaga (Olle Kärner, Timo Suppi ja mina) Saue Tammede järel teiseks. Reaalne oleks olnud ka esimese koha eest heidelda. Olin ise kaks esimest päeva edukalt võistelnud, st Saue Tammede jooksja sabas liikunud. Meie ja Tammede vahe oli ca 20 sekundit. Karistus tuli viimasel päeval. Siis vaatas Andreas Kraas, et jooksukiirusest ja vähesest hajutusest abi ei ole ning otsustas tehniliselt nõrga orienteeruja, minu, üle kavaldada. Pruukis tal vaid pisut enne etapi lõppu tahtlikult vale punkt võtta, kui ma väsinuna sinna enast kaheks minutiks paika panema jäingi. Saue Tammed võitis teenitult.

SUURIMAD ELAMUSED/SAAVUTUSED SEoses TÕÖELUGA?

Mul on tõesti hea meel ja olen uhke selle üle, et koos kolleegidega on meil õnnestunud 12 aasta jooksul üles ehitada edukas firma. Turgudel, kus me tegutseme, on konkurents väga tugev. Eeskätt multinatsioonaalsete ettevõtete poolt, millel on tuntud kaubamärk ja tugev süsteemi toetus. Seni oleme edukalt hakkama saanud.

Annan koostöös Äripäevaga 2003. aastast välja Logistika Käsiraamatut. Olen juhtiv

autor ja toimetaja. Praegu ilmuvad täiendused neli korda aastas ja see on minu toimetada/kirjutada, et kaheköiteline raamat edasi elaks. Niisugune teooriatesse süvenemist nõudev kirja- ja lugemistöö ning praktikaga ühendamine on mulle väga sobilik. Kuulun ka kvartaliajakirja Logistika kolleegiumisse. Seega kujutan ilmselt pisut ette, kui tõsine töö on ajakirja Orienteeruja väljaandmine.

KAS SINU IGAPÄEVATÖÖS JA ORIENTEERUMISES ON ÜHISEID JOONI?

Töenäoliselt on kõik tõsiseltvõetavad tegevused põhiolemuselt sarnased. Asi algab sihtide seadmisest. Kui need on paigas, tuleb keskenduda ja liikuma hakata. Keskendumine ei tohi ühegi sammu (etapi) ajal nõrgeneda. Oluline on kõik kõrvalahvatlused, mis tulemuse saavutamisele kaasa ei aita, enese jaoks elimineerida. Samuti tuleb ka tööelus kõiki asju väga palju korrata, siis tuleb alles meisterlikkus.

Orienteerumises on minu jaoks suurim väljakutse just terviklik keskendumine terve jooksu. Tööelu on ajaliselt pikem olnud, seal tuleb see ilmselt paremini välja.

Kui küsimuse tagamõte on, et kas firma ei võiks ajakirja tellida, siis vastus on kindlasti kahjuks "ei". Selgitus sama, mis eelmise küsimuse puhul. Orienteeruja on väga hea ajakiri, aga ACE Logistics Groupi väärtust tema tellimine ei suurenda. Järelikult tuleb temast töö juures loobuda.

Kolleegide tegelikkus lugemishuvi ei oska ma kahjuks hinnata.

KAS ORIENTEERUMINE PEAKS SAAMA OLÜMPIAALAKS?

Harrastussportlase seisukohast on küsimus ilmselt vaieldav. Kui suudetakse vältida väga looduslähedase spordiala lihtsustumist, siis võiks küll.

Tippспортlase seisukohast peaks kindlasti. Kui inimene on pühendunud ühel spordialal tippujõudmiseni, siis on igati loomulik, et ta soovib saada pühendumise ja edu eest suurimat tunnustust ja hüvitust. Olümpiavõit on seda igal juhul. Meie hea sõbra Olle Kärneri seisukohast on praegune asjade seis päris ebaõiglane. Tema vaev ja võimalik edu ei saa kunagi nõnda kompenseeritud nagu näiteks tublide suusatajate puhul.

KUI SINU FIRMASSE/TÖÖKOHTA TELLIDA ORIENTEERUJA, KAS SEE LEIAKS LUGEJAJD?

FOTO: KARLI LAMBOTI ERAKOGUST

Tallinna meistrid teateorienteerumises Olle Kärner, Timo Suppi ja Karli Lambot 1999. aastal Haral

Karli Lambot koos perega

FOTO: KARLI LAMBOTI ERAKOGUST

Reklaami ja tulemuste avaldamise hinnad:

1. Eesti o-võistluste tulemuste avaldamine (EOL-i liikmetele):

1.1 kuni 100 võistlejat	50 kr	1.4 kuni 500 võistlejat	300 kr
1.2 kuni 200 võistlejat	100 kr	1.5 üle 500 võistleja	400 kr
1.3 kuni 300 võistlejat	200 kr		

* kahepäevased võistlused +50%, 3-päevased +75%, 4-päevased +100%

2. Eesti o-võistluste avaldamine (must-valge):

2.1 suurus kuni A7	50 kr	2.3 suurus kuni A5	200 kr
2.2 suurus kuni A6	100 kr	2.4 suurus kuni A4	500 kr

* korduskutse avaldamine -30%

3. Reklaami avaldamine (sisemised leheküljed):

3.1 suurus kuni A7	must-valge 100 kr	värviline 200 kr
3.2 suurus kuni A6	must-valge 200 kr	värviline 400 kr
3.3 suurus kuni A5	must-valge 400 kr	värviline 800 kr
3.4 suurus kuni A4	must-valge 800 kr	värviline 1600 kr

tagakülg:

3.5 suurus A4	-	värviline 2000 kr
---------------	---	-------------------

Võistlusmaastike sulgemise teadete avaldamine on tasuta.

* kõik tulemused, kutsed ja reklaamid tuleb esitada toimetajale digitaalsel kujul aadressil <jyrgen@trenet.ee>

* kordusreklaami avaldamine -30%, mitmekorde reklaami avaldamise hinnad ja kõik muud soodustused kokkuleppel EOL-iga <eol@spin.ee> tel 6398681

Orienteeruja 10 aastat tagasi

2. detsembril 1994 ilmus Orienteeruja (siis veel) ajaleht 8-leheküljelisena. Leht sisaldas EOL 1994. aasta edetabelit ja Suunto Games'i protokolle. Pikematest lugudest tabub ära mainida Sixten Silla reisirikirja ("Sixteni reisirikirjad" oli koguni omaette rubriik) tolle aasta viimasest MK-etapist Saksamaal, kus liisaks temale käisid Eestist veel Rene Ottesson, Inno Ling ning Külli Kaljus, esindaja ja autojuhina ka Leho Haldna. Sixten individuaalvõistlusel kaotas 13,4 km pikkusel rajal parimale ainult 2.36 ja oli sellega kümnes — tulemusteprotokoll oli tihe.

Teatejooks läks eestlastele veel paremini. Esimest etappi jooksnud Rene kaotus oli küll vaatepunktiks veninud 2,5 minutini, kuid lõpuni suutis ta vahet hoida. Rada oli kulgenud mööda suurte nõlvadega ja raskesti läbitavate vanade raiesmikega maastikuosa, finisid olid paljud verised ja nii mõnelgi rippus põldmarjapuhmas püksitagumikus kinni. Teises vahetuses metsa tuisanud Inno jooksis liidritega võrdsest ning tõstis meid 11-ndalt kohalt 7-ndaks. Ankruetapil sai kokku 10-meheline punt, kelle jagada jäid kohad kolmandast tahapoole. Pika spurdiga suutis Sixten lõpetada viiendana ja jätta tahapoole nii Soome, Rootsi, Sveitsi kui ka Inglismaa.

Tsehhiimaal tegi Sixten huvitava avastuse — selgus, et tal on oma fan club. Viis H18 klassis võistlevat poissi olid vaimustuses Sixteni teevalikust talle pronksi toonud 1991. aasta MM-il — etapi, mille kõik teised ringi jooksid, jooksis Eesti tipporienteeruja otse. Grupi ideoloogia oligi võimalikult palju otse joosta. Taktika tundus töötavat, üks noormeestest oli oma vanuseklassis riigi parim.

Lisaks juba mainitule võib lehe numbrist lugeda veel suuskade määrimise kohta, saame teada Jõgeval toimunud kaardistajate seminarist, rahvusvahelise eliitorienteerujate organisatsiooni loomisest ja veel paljustki muust.

EOLi juhatuse otsused

31.08.2004.a (interneti teel)

- 350.** Kinnitada Suunto Games 2004 võistluste zhürii järgmises koosseisus:
1. Katrin Viilu (OK Põlva Kobras, EOL volinik)
2. Mati Poom (OK TON)
3. Ormar Lutsberg (OK Lehola)

02.09.2004.a (interneti teel)

- 351.** Kinnitada 18.–23.10.2004 toimuvale RO MM-le lähetatav H21 koondis järgmiselt:
Margus Hallik, OK LUS
Rene Ottesson, OK Lehola
Raul Kudre, OK Peko
Arbo Rae, OK Nõmme
Treener-esindaja Arbo Rae

03.09.2004.a (interneti teel)

- 352.** Kinnitada Eesti koondis EST-LAT-LIT noortematsile Lätis 11.–12.09.2004:

D14

Adele Puusalu	OK Põlva Kobras	1990
Triini Aedmäe	OK Põlva Kobras	1990
Piibe Tammemäe	OK Orvand	1990
Hannula-Katrin Pandis	OK Ilves	1990
Tiina Turban	OK Rakvere	1990
Agnes Vask	OK Ilves	1991

D16

Grete Gutmann	ROK RAE	1988
Ly Trei	OK Põlva Kobras	1988
Eva-Maria Ehala	ROK RAE	1988
Eleri Hirv	OK Võru	1988
Nele Taba	OK Ilves	1989
Maris Palopääl	OK Põlva Kobras	1989

D18

Kati Rooni	OK Orvand	1987
Mariann Sulg	OK Orvand	1987
Thea Kaljur	OK Orvand	1987
Tais Leontenko	SK SRD	1986
Kaisa Rebane	OK Orion	1986
Liina Käärst	OK Heering	1987

D20

Merliis Sulg	OK Orvand	1985
Annika Aljas	OK Kose	1985
Mairit Trei	OK Põlva Kobras	1984
Maarja Punak	OK Põlva Kobras	1984

H14

Lauri Sild	OK Võru	1990
Kenny Kivikas	OK Ilves	1991
Erki Pellja	JOKA	1990
Aleksandr Shved	SK SRD	1992
Tauno Tiirats	OK Ilves	1991
Raido Mitt	OK Põlva Kobras	1991

H16

Timo Sild	OK Võru	1988
Lauri Tammemäe	OK Orvand	1988
Martin Marga	OK Põlva Kobras	1988
Jaagup Truusalu	OK Kape	1988
Kaspar Kork	OK Põlva Kobras	1989
Uku Rooni	OK Orvand	1989

H18

Markus Puusepp	OK Võru	1986
Mihkel Järveoja	OK Põlva Kobras	1986
Kaarel Kure	OK Põlva Kobras	1987
Kaur Kase	OK Võru	1987
Veiko Kütt	OK Ilves	1986
Martin Simpson	OK Põlva Kobras	1987

H20

Tõnis Vaiksaar	OK Lehola	1984
Kristjan Trossmann	JOKA	1985
Timmo Tammemäe	OK Orvand	1984
Jaak Teppan	OK Ilves	1984
Timo Kaljur	OK Orvand	1985

Koondise treener-esindajad: Vallo Vaher, Tiit Tali

30.09.2004.a (interneti teel)

- 353.** Kinnitada võistluste zhürii (EMV pikk rada 2.10.2004):
Zhürii esimees — Margus Sarap (ka EOL volinik)
liige — Jana Kink (OK Kape)
liige — Mati Poom (OK TON)

01.10.2004.a

- 354.** Muuta EOLi juhatuse otsust nr 351. Kinnitada Eesti koondis rattaorienteerumise MM-võistlusteks: Rene Ottesson (samal ajal võistkonna esindaja), Raul Kudre, Margus Hallik.

- 355.** Pikendada EOLi tegevdirektori konkursi kuni 31.10.2004.a.

- 356.** Peatada perioodiliselt ilmuva ja ettetellitava ajakirja "Orienteeruja" väljaandmine 2005. aastaks.

Töötada hiljemalt 31.10.2004.a välja orienteerujate infokanali kontseptsioon 2005.a.

- 357.** Kutsuda EOLi 2004.a sügisene üldkogu kokku 20.–21.novembril 2004.a Pühajärve Puhkekeskuses.
Üldkogu töö algus 20.11.2004 kell 14.00.

02.10.2004.a (interneti teel)

- 358.** Määrata EOLi konkursi "Edukas treener" stipendium (15 000 kr) Vallo Vaherile.

05.10.2004.a (interneti teel)

- 359.** Kinnitada Eesti koondis MK etappidele Dresdenis (GER) 17.–24.10.2004:
H21 Olle Kärner Sportnet (samal esindaja)

- 360.** Kinnitada EOL O-jooksu 2005.a edetabelisse võistluste registreerimise tingimused.

10.10.2004.a (interneti teel)

- 361.** Kinnitada 4EST 2005 juhend.

13.10.2004.a (interneti teel)

- 362.** Kinnitada XVII Suunto Games 2005 juhend.

18.10.2004.a (interneti teel)

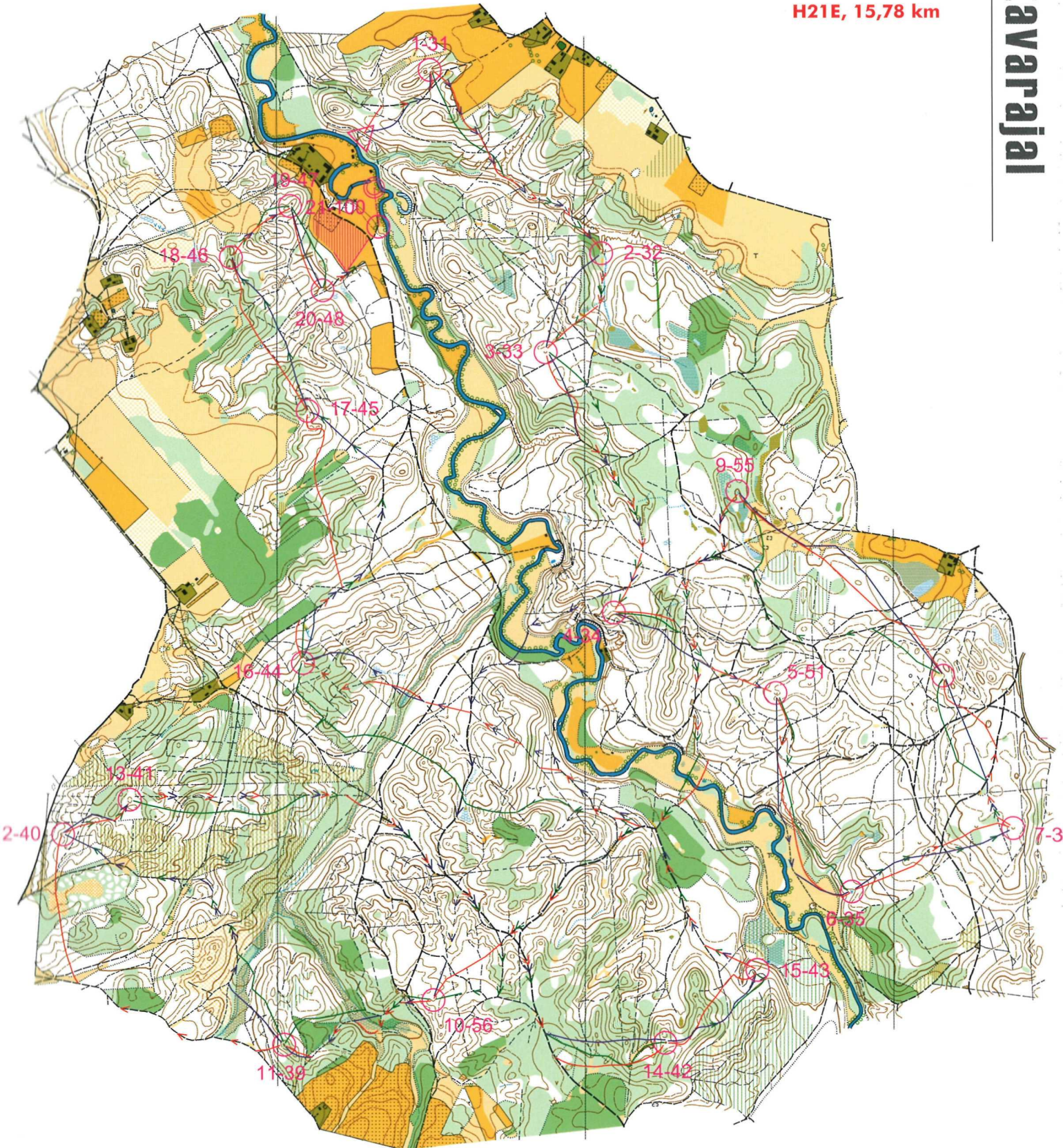
- 363.** Kinnitada EOLi treenerite nõukogusse juhatuse poolt määratud liikmeteks:
1. Nikolai Järveoja (OK Põlva Kobras)
2. Rein Rooni (OK Orvand)

- 364.** Kinnitada EOLi üldkogu (20.–21.novembril 2004.a) esialgne päevakord.

EMV TAVARAJAL 2004

TAMMEVESKI-KAPER 1:15 000, H=5m

H21E, 15,78 km

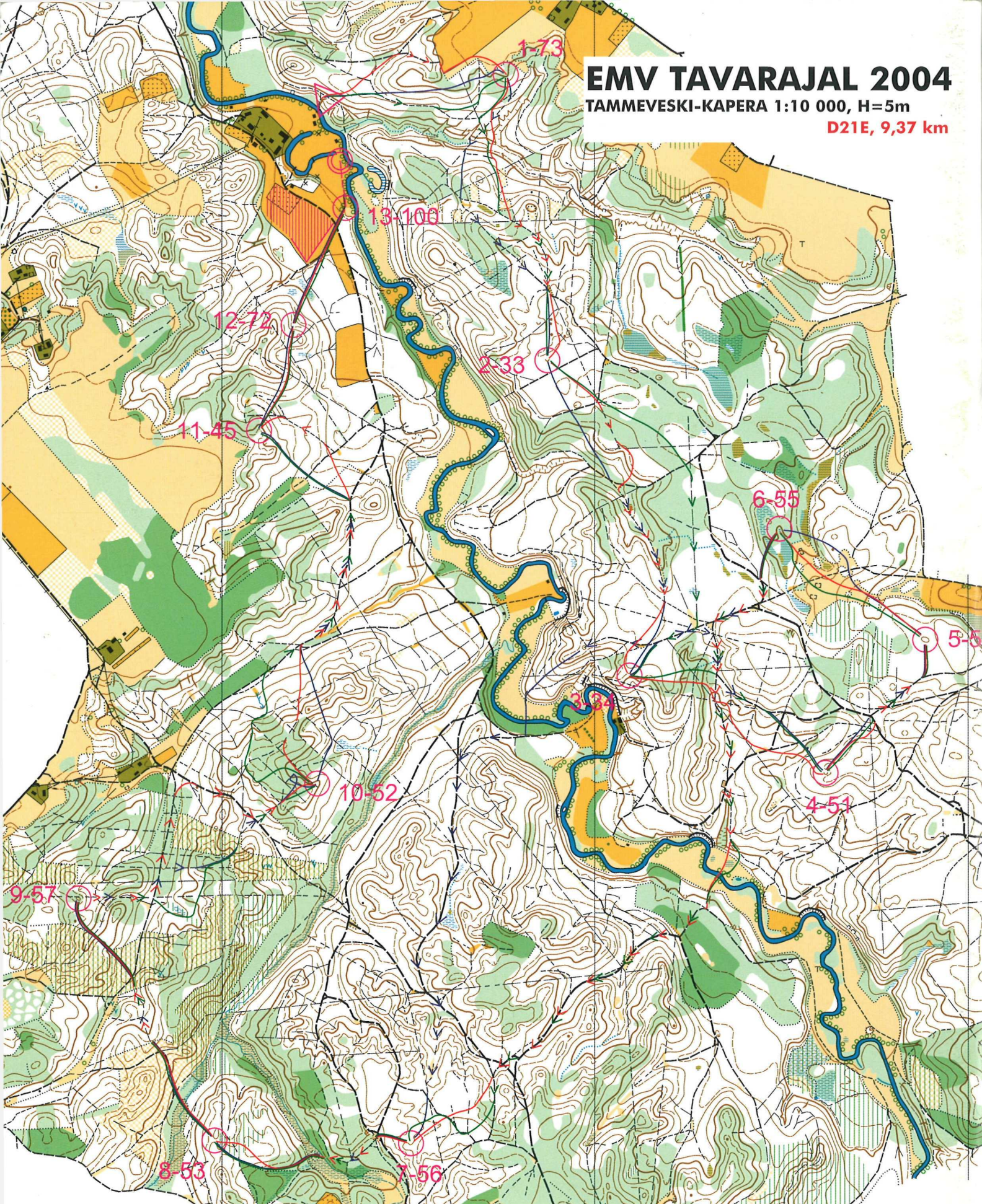

	1.31	2.32	3.33	4.34	5.51	6.35	7.36	8.37	9.55	10.56	11.39	12.40	13.41	14.42	15.43	16.44	17.45	18.46	19.47	20.48	21.100	FINISH	
1. Olle Kärner	02:05	06:18	08:37	13:17	16:33	20:45	24:20	26:56	31:05	41:03	44:02	49:37	51:03	62:00	64:23	74:09	79:29	83:31	84:49	86:21	87:15	87:38	01:27:38
2. Marek Nömm	02:05	04:13	02:19	04:40	03:16	04:12	03:35	02:36	04:09	09:58	02:59	05:35	01:26	10:57	02:23	09:46	05:20	04:02	01:18	01:32	00:54	00:23	01:33:26
3. Andreas Kraas	02:05	04:57	02:15	05:05	03:36	04:02	03:30	02:40	04:27	10:35	03:08	05:36	01:22	11:32	02:41	11:03	05:55	04:35	01:21	01:38	00:58	00:25	01:38:44
Tammed	02:01	04:43	02:08	05:06	03:26	04:00	03:28	02:51	05:02	10:51	03:09	05:55	01:30	12:36	02:47	14:02	05:25	04:28	02:00	01:43	01:07	00:26	

EMV TAVARAJAL 2004

TAMMEVESKI-KAPERA 1:10 000, H=5m

D21E, 9,37 km

	1.73	2.33	3.34	4.51	5.54	6.55	7.56	8.53	9.57	10.52	11.45	12.72	13.100	FINISH
1. Kirti Rebane	03:51	09:16	15:34	20:12	22:54	25:52	38:20	42:25	48:24	54:00	62:06	64:14	65:50	66:19
Tammed	03:51	05:25	06:18	04:38	02:42	02:58	12:28	04:05	05:59	05:36	08:06	02:08	01:36	00:29
2. Viivi-Anne Soots	04:15	09:48	15:44	20:20	22:52	26:33	39:40	43:31	49:05	56:32	64:07	66:26	67:56	68:26
Tammed	04:15	05:33	05:56	04:36	02:32	03:41	13:07	03:51	05:34	07:27	07:35	02:19	01:30	00:30
3. Maret Vaher	03:43	09:20	16:17	21:34	24:15	27:56	41:29	45:23	50:52	57:20	65:46	67:52	69:28	69:56
Kobras	03:43	05:37	06:57	05:17	02:41	03:41	13:33	03:54	05:29	06:28	08:26	02:06	01:36	00:28